



Jalostuksen tavoiteohjelma

Islanninlammaskoira 2022-2026

Hyväksytty Islanninlammaskoirat ry:n yleiskokouksessa 26.09.2020
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 11.04.2011 (päivitetty)?
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt





Sisällys

Sisällys	2
1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. RODUN NYKYTILANNE	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja (lähteenä Katariina Mäen teksti)	7
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	8
4.1.2 Jalostuspohja	10
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	13
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	14
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöomaisuudet	16
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	16
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	16
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöomaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	16
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	16
4.2.5 Käyttö- ja koeomaisuudet	20
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	25
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	33
4.3. Terveys ja lisääntyminen	33
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	33
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	40
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	42
4.3.4 Lisääntyminen	43
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	44
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	44
4.4. Ulkomuoto	44
4.4.1 Rotumääritelmä	44
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	47
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	47
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	47



5. YHTEENVETO Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta	48
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	48
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	49
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	50
6.1 Jalostuksen tavoitteet	50
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	51
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	52
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	52
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	53
8. LIITTEET	54

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Islanninlammaskoira pohjautuu ikivanhaan skandinaaviseen pystykorvatyyppiin, jonka viikingit toivat 800-luvun lopussa Islantiin. Vuosisatoja se sai kehittyä eristyksissä lähes ilman toisten rotujen vaikutusta, näin muovautuen omaksi rodukseen. Tehtävänä rodulla oli lähinnä lampaiden ja hevosten paimentaminen, sekä toimiminen talon vahtina. Nykyään islanninlammaskoira toimii pääosin seurakoirana, joskin myös paimenena toimivia koiria on kannassa jonkun verran.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Islanninlammaskoirien rekisteröintimäärä rodun kotimaassa Islannissa on nykyisin keskimäärin 100 pentua vuodessa, kun Suomessa se on keskimäärin 50 pentua vuodessa. Ensimmäisenä rotu levisi Islannin ulkopuolelle Norjaan 1970-luvun alussa, mutta pian myös muihin Pohjoismaihin, sekä Saksaan, USA:n ja Hollantiin. Vuonna 1996 Pohjoismaiset islanninlammaskoira-rotuyhdistykset sekä Hollannin ja Saksan yhdistykset tiivistivät näiden yhdistysten välistä yhteistyötä perustamalla ISIC (Icelandic sheepdog international co-operation) -toiminnan. Tämän tarkoitus on lisätä jalostuksellista yhteistyötä sekä tietojen jakamista, erityisenä huolenaiheena on ollut kapea jalostuspohja sekä korkea sukusiitosprosentti. Työ on tuottanut sukusiitoksen suhteen hyvää tulosta, kaikissa jäsenmaissa sukusiitos on laskenut merkittävästi. Islannin edustajan johdolla on koottu myös yhteistä tietokantaa, johon on tallennettu kaikkien ISIC- maissa rekisteröityjen islanninlammaskoirien tiedot. Tämä database on kaikkien vapaasti käytettävänä ja sen toivotaan helpottavan jalostustyötä yli rajojen (<http://www.icelanddog.org/database.html>). Kansainväliset jalostusohjeet on luotu tuomaan raameja jalostukseen maailmanlaajuisesti.

Vuosittain järjestetään seminaari, johon osallistujamaat lähettävät edustajansa. Seminaariin jäsenmaat toimittavat vuosittaisen raportin, joka sisältää uusimmat terveys- ja rekisteröintitilastot sekä muun terveystiedon, tietoja pentuekokojen ja sukusiitosprosentin kehityksestä sekä näyttely- ja koetuloksia.

Maailman islanninlammaskoirat voidaan järjestää 36 kantakoiran mukaan eri linjoihin. Yleisin linja on nimetty A-linjaksi ja aakkosten mukaan mennään yleisyydessä alaspäin. Suomeen on tuotu muista maista käytännössä kaikkia mahdollisia linjoja, mitä islanninlammaskoirilla maailmassa on. Sen takia Suomen islanninlammaskoirien geenipohja on rodun piirissä varsin hyvä. Suomessa on tällä hetkellä noin 700-800 elossa olevaa islanninlammaskoiraa.



Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Islanninlammaskoira on luonteeltaan erittäin valpas ja ottaa vieraat aina innokkaasti vastaan olematta aggressiivinen. Tyypillinen islanninlammaskoira on ihmisystävällinen ja seurallinen eikä sen metsästysvietti ole voimakas. Koiran luonnetta voisi kuvailla lisäksi sanoilla: iloinen, ystävällinen, utelias, leikkisä ja peloton. Islanninlammaskoira on pohjimmiltaan työkoira, joten käyttöominaisuuksia löytyy moniin harrastuksiin kuten paimennukseen, agilityyn, tokoon, rally-tokoon ja henkilöetsintään.

Terveys ja lisääntyminen

Islanninlammaskoira on perusterve rotu, joka yleensä on pitkäikäinen. Useimmat islanninlammaskoirat elävät 14-15-vuotiaaksi eikä 20-vuotiaskaan ole harvinaisuus. Rodun keski-ikää laskee eniten se, että rotu on melko herkkä onnettomuuksille. Osittain paimennusvaiston ja vilkkauden seurauksena moni islanninlammaskoira on kuollut jäätyään auton alle. Yksi yleisimpiä islanninlammaskoirien perinnöllisistä vioista/sairauksista on lonkkanivelen dysplasia. Lisääntymiset ovat normaaleja, yleensä urokset astuvat itse ja suurin osa nartuista synnyttää itse. Suomessa on vain muutamia yksittäisiä tapauksia, joissa uros ei astu tai narttu on joutunut keisarinleikkaukseen.

Ulkomuoto

Pohjoismainen, hieman keskikokoa pienempi paimenpystykorva, jolla on pystyt korvat ja kiertynyt häntä. Sivulta katsottuna suorakaiteen muotoinen; rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on säkäkorkeutta suurempi. Rinnan syvyys on sama kuin eturaajan pituus. Ilme on ystävällinen, älykäs ja iloinen. Itsevarma ja eloisa käyttäytyminen on rodulle tyypillistä. Karvapeitteen pituus vaihtelee lyhyestä pitkään, ollen kuitenkin aina paksu ja säänkestävä. Sukupuolten välinen ero on selvä.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

PEVISA laittaa tärkeimmät ehdot jalostuskoirille. Sen mukaan koiralla pitää olla lonkkatulos, joka on C/C tai parempi, silmät ja polvet pitää olla virallisesti tutkittu. Sen lisäksi se rajoittaa jälkeläismäärää, koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 18 pentua, joista alle 5-vuotiaana enintään 9 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue, rekisteröidään kuitenkin kokonaan.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Islanninlammaskoira pohjautuu ikivanhaan skandinaaviseen pystykorvatyyppiin, jonka viikingit toivat 800-luvun lopussa Islantiin. Vuosisatoja se sai kehittyä eristyksissä lähes ilman toisten rotujen vaikutusta, näin muovautuen omaksi rodukseen. Tehtävänä rodulla oli lähinnä lampaiden ja hevosten paimentaminen, sekä toimiminen talon vahtina. Islannissa lampaat ja hevoset lasketaan laitumelle keväisin ja kootaan syksyllä, tämän vuoksi islanninlammaskoiria tarvittiin lähinnä lauman kokoamistehtävissä. Väsymättä niiden tuli jaksaa kulkea kokoamisaikaan etsimässä vuorten ja laavakenttien keskelle hajaantuneita lampaita. Ilman näiden pienten sitkeiden koirien apua moni lammas olisikin jäänyt löytämättä. Lisäksi koiria tarvittiin pihavahteina ilmoittamaan haukullaan tulijat ja ajamaan pihapiiriin eksyneet lampaat pois lähipelloilta. Koirien tärkeä tehtävä oli myös pitää suuret linnut pihapiiristä pois, toki suojellakseen vastasyntyneitä karitsoita, mutta ennen kaikkea suojellakseen elintärkeää kuivauksessa olevaa kalaa, jota korpit yms. olisivat mielellään verottaneet. Myös paimennuksessa rotu käyttää haukkua, mutta ihmisaggressiivisia tai turhan räkyttäjiä ne eivät saaneet olla.

Islanninlammaskoiraa käytetään edelleen myös paimenkoirana ja pihavahtina joskin suurin osa koirista on nykyään puhtaasti seurakoiria. Rodun muuntumista puhtaaksi seurakoiraksi on helpottanut se, että sen tehtävä oli olla vain hälyttävä, ei aggressiivinen vahti. Muutkin pihakoiran ominaisuudet ovat hyvin seurakoiralle sopivia,



tosin osa islanninlammaskoirista on tämän ominaisuuden vuoksi varsin itsenäisiä, mikä vaikuttaa niiden koulutettavuuteen. Seurakoirakäytössä rodun etuja ovat keskikokoisuus, helppohoitoisuus sekä paimenkoiraluonteen mukana tuoma halu työskennellä ihmisten kanssa. Rodun käyttöominaisuudet ovat hyvin hyödynnettävissä erilaisissa koiraharrastuksissa.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Islanninlammaskoiralle on laadittu rotumääritelmä jo 1800-luvun lopulla, mutta varsinainen kasvatustyö alkoi vasta 1950-luvulla. Tällöin englantilainen Mark Watson alkoi kerätä silloin jo melkein kadonnutta rotua – penikkatauti, ekinokokkoosi ja vieraat rodut olivat verottaneet puhdasta kantaa. Hänen innostamanaan myös islantilaiset kasvattajat kiinnostuivat kasvatustyöstä ja rotu sai FCI:n hyväksynnän, rodun jalostustyötä tukemaan perustettiin Islannin Kennelliitto ja sen alaisuuteen oma jaosto islanninlammaskoirille - Deild íslenskur Fjárhundur (DÍF). Rodun islantilainen uranuurtaja oli Sigríður Pétursdóttir, joka kasvatti rotua yli 30 vuoden ajan - hänen frá Ólafsvöllum -koiransa löytyvät lähes jokaisen islanninlammaskoiran taustalta. Vuonna 2008 hän sai Islannin presidentin myöntämän kunniamitalin (fálkaorða) islanninlammaskoirarodun eteen tehdystä työstä. Vuonna 2016 islanninlammaskoira sai Islannissa myös kansallisen juhlapäivän, jolloin kunnioitetaan rotua ja Mark Watsonin työtä, 18.7. on jatkossa Dagur íslenska fjárhundsins.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Islanninlammaskoira pohjautuu ikivanhaan skandinaaviseen pystykorvatyyppiin, jonka viikingit toivat 800-luvun lopussa Islantiin, lisänä ovat olleet collie-tyyppiset koirat Brittein-saarilta. Skandinaavisesta pystykorvatyyppistä polveutuvat myös esimerkiksi suomenlapinkoira, lapinporokoira, buhund ja ruotsinlapinkoira.

Islanninlammaskoira on kuitenkin jalostunut omalla saarellaan ilman risteytyksiä muihin pohjoismaisiin pystykorviin viikinkiajalta saakka.

Eri linjat

Islanninlammaskoira ei ole jakautunut erillisiin linjoihin.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Islanninlammaskoira rotuna on maassamme vanha, jo ensimmäisessä Suomalaisessa näyttelyssä 1891 Helsingissä, ensimmäisen palkinnon sai islanninlammaskoira Blanka (lähde: Elämää koiran kanssa, Kaija Unhola). Lisäksi risteytyksiä lapinkoiran kanssa on tehty aikoina ennen tarkoin kirjattua kenneltoimintaa. Kuitenkin rodun historian Suomessa voi katsoa alkaneen kun ensimmäinen rekisteröity islanninlammaskoira tuli vuonna 1989 Tanskasta. Tämän jälkeen on tuotu rodun edustajia Tanskasta, Ruotsista, Norjasta, Islannista, Saksasta, Hollannista, USA:sta, Virosta ja Sveitsistä. Ensimmäinen pentue syntyi 1992. Pentueita ei syntynyt enempää kuin yksi tai kaksi ennen vuotta 1999, jona syntyi ensimmäistä kertaa 4 pentuetta. Tämän jälkeen pentuemäärä on hitaasti vakiintunut n. 10 pentueen vuosittaiseen määrään. Tuontien määrä on samaan aikaan pysynyt varsin runsaana, keskimäärin 4 koiraa vuosittain. Nykyään Suomessa on noin 800-900 islanninlammaskoiraa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Islanninkoirat ry on 30.7.1994 perustettu islanninlammaskoiraharrastajien yhdistys, joka hyväksyttiin rodun jäsenyhdistykseksi Suomen Seurakoirayhdistys (SSKY) ry:een, joka toimii islanninlammaskoiran ja monen muun rodun rotujärjestönä.

Islanninkoirat ry:n täytettyä riittävät ehdot, Suomen Kennelliitto hyväksyi sen toimimaan edelleen SSKY:n



alaisuudessa, mutta nyt rotua harrastavana yhdistyksenä keväällä 2001. Rotujärjestön lisäksi Islanninkoirat ry on Pohjois-Pohjanmaan Kennelpiirin ja Suomen Kennelliiton jäsenyhdistys.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Islanninkoirat ry:n toiminta kattaa koko Suomen alueen ja sen jäsenenä on noin 60 % islanninlammaskoiraomistajista ja lähes kaikki rodun kasvattajat. Varsinaisten jäsenten lisäksi kasvattajilla on ollut mahdollisuus liittää pennunostajat pentuejäseniksi. Jäsenmäärä ovat olleet tasaisessa nousussa vuoteen 2010 asti jonka jälkeen jäsenmäärä on tasaantunut noin 300 jäsenen tasolle, ollen vuoden 2019 lopussa 323.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunnan nimeää yhdistyksen hallitus. Jalostustoimikuntaan kuuluu 3-5 jäsentä. Kausi kestää 3 vuotta. Jäsenistä vähintään yhden olisi toivottavaa olla henkilö, joka ei kasvata islanninlammaskoiria. Jäsenen tulee olla ollut vähintään viisi (5) vuotta Islanninkoirat - Islandshundarna ry:n jäsenenä ja hänellä tulee olla riittävät tiedot rodusta sekä perinnöllisyydestä. Erovuorot arvotaan ensimmäisellä kerralla ja jäsenistä on yksi kerrallaan erovuorossa. Erovuorossa oleva jäsen voidaan valita myös uudelleen jalostustoimikuntaan. Jos jalostustoimikunnan jäsen eroaa tai erotetaan kesken kauden, nimittää yhdistyksen hallitus mahdollisimman nopeasti hänelle seuraajan. Toimikunta voi pyytää avukseen asiantuntijajäseniä tarpeen mukaan, esimerkiksi jalostuksen tavoiteohjelman uudistamistyöhön. Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtaja hoitaa jalostustoimikunnan tiedotuksen (mm. uroskyselyiden vastaukset) yhdessä muiden jäsenten kanssa. Jalostustoimikunta pitää kokouksia tarvittaessa ja on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä on paikalla. Asiantuntijajäsenillä on vain neuvoa antava toimenkuva, he eivät osallistu varsinaisiin päätöksiin. Kokousten äänestystilanteessa äänten mennessä tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

Jalostustoimikunta käsittelee kasvattajien kirjalliset urostiedustelupyynnöt. Jalostustoimikunta ei suosittele yhdistelmiä, vaan antaa nartunomistajalle uroslistan. Urostiedustelussa tulee kuitenkin olla vähintään kaksi omaa ehdotusta. Kirjallisessa vastauksessaan jalostustoimikunta kertoo suunnitellun yhdistelmän toteuttamiseen vaikuttavista tekijöistä sekä siihen mahdollisesti sisältyvistä riskeistä. Kasvattajalla itsellään on valinnan vapaus sekä täysi vastuu tekemistään ratkaisuista.

Urostiedustelu:

- tulee toimittaa kirjallisena viimeistään kaksi (2) kuukautta ennen suunniteltua astutusajankohtaa yhdistyksen lomakkeella (liite 1)
- sisältää kasvattajan omat urosehdotukset (2 kpl)
- Kasvattajan tulee mainita, jos hän haluaa urostiedustelussaan ainoastaan laskettaa suunniteltujen yhdistelmien sukusiitoskertoimet.

Uroslista sisältää:

- yhdistelmien sukusiitosprosentit laskettuna Koiranetin tietokannalla 5 sukupolvella
- sukutauluihin merkityt tunnetut sairauksien tai vikojen kantajat, perinnöllisiksi katsotut tai niihin viittaavat sairaudet ja viat jälkeläisten ja lähisuvun osalta
- muut mahdolliset jalostustoimikunnan tiedossa olevat seikat, jotka voivat vaikuttaa suunnitellun yhdistelmän käyttämiseen.

Jalostustoimikunta kerää ja tilastoi tietoa, joka liittyy islanninlammaskoirien jalostustyöhön:

- viralliset terveystutkimustulokset
- rekisteröinnit
- aiemmin käytössä oli pentueseuranta lomake (liite 4), jonka palauttaminen on nykyisellään vähäisempää ja sen tilalle on valmistumassa nettikysely
- terveyskyselyjen tulokset
- muut koirien omistajilta saadut dokumentit tutkimustuloksista yms.
- luonnetestitulokset



- paimennustestitulosten kerääminen paimennustoimikunnan avustuksella.
- muista ISIC- maista saadut viralliset terveystutkimustulokset, rekisteröinnit yms. tiedot.
- muiden maiden kasvattajien kautta saadut tiedot perinnöllisistä sairauksista rodussa.

Jalostustoimikunta

- kerää vuosittain rekisteröintitiedot ja terveystutkimustulokset sekä tilastoja julkaistavaksi yhdistyksen vuosikirjassa
- kirjoittaa yhdistyksen lehteen jalostusaiheisia artikkeleita ja järjestää tarvittaessa yhdistyksen tapahtumien yhteydessä tai erikseen omana tapahtumana luentoja jalostusaiheesta tai kasvattajapäiviä
- tiedottaa rodun kasvattajia terveystilanteen muutoksista
- laatii raportin vuosittaista ISIC- seminaaria varten Suomen tietojen osalta.

Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu tavoiteohjelman laadinta ja ylläpito. Jalostustoimikunnan tulee myös seurata tavoiteohjelman noudattamista ja antaa ohjeita ja palautetta kasvattajille sen toteutumisesta.

Jalostustoimikunta seuraa koirakannan rotutyypillisyyttä (rodunomaisuutta) ja fyysistä ja psyykkistä tasoa sekä perinnöllisten sairauksien ja vikojen tilannetta ja antaa tarvittaessa muutosehdotuksia jalostuksen tavoiteohjelmaan.

Yhdistyksen pentuvälitys toimii jalostustoimikunnan alaisuudessa. Se päivittää yhteystietonsa ja pentuvälitystiedot yhdistyksen internetsivuille, jakaa tietoa rodusta ja vastaa pentutiedusteluihin sähköpostitse. Pentuvälitykseen otetaan vain Islanninkoirat ry:n jalostussuosituksen täyttävät islanninlammaskoirapentueet. Kasvattajan tulee olla Islanninkoirat ry:n jäsen. Kasvattajan tulee pitää pentuvälittäjät ajan tasalla pentueen varaustilanteesta ja ilmoittaa kun kaikki pennut on myyty. Liitteenä (liite 2) on pentueen ilmoituksen ohjeistus kasvattajille.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja (lähteenä Katariina Mäen [teksti](#))

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suoja monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinen koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.



4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1. Vuositolasto – rekisteröinnit

Vuositolasto - rekisteröinnit										
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	71	51	40	57	40	64	87	55	43	62
Tuonnit	6	8	4	3	4	1	2	3	4	3
Rekisteröinnit yht.	77	59	44	60	44	65	89	58	47	65
Pentueet	16	11	10	12	10	14	19	12	11	11
Pentuekoko	4,4	4,6	4,0	4,8	4,0	4,6	4,6	4,6	3,9	5,6
Kasvattajat	11	8	10	9	6	10	18	10	7	10
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	16	10	10	11	9	12	16	11	10	11
- kotimaiset	11	7	7	8	6	10	11	9	6	6
- tuonnit	5	2	3	1	2	1	4	2	2	5
- ulkomaiset	0	1	0	2	1	1	1	0	2	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 1 kk	4 v 9 kk	4 v 1 kk	4 v 3 kk	3 v 1 kk	5 v	4 v 4 kk	4 v 4 kk	3 v 4 kk	5 v 2 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	16	11	10	12	10	14	19	12	11	11
- kotimaiset	14	10	10	10	8	13	14	9	7	5
- tuonnit	2	1		2	2	1	5	3	4	6
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 9 kk	3 v 11 kk	3 v 8 kk	3 v 10 kk	5 v 1 kk	4 v 3 kk	3 v 9 kk	3 v 6 kk	4 v	3 v 4 kk
Isoisät	27	19	16	22	17	20	26	20	21	22
Isoäidit	27	21	18	23	17	23	26	22	19	22
Sukusiitosprosentti	0,61%	0,69%	0,66%	1,54%	0,79%	0,50%	0,73%	1,23%	1,30%	0,75%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Taulukko 1. Rekisteröinnit vuodesta 2010-2019

Jakautuminen linjoihin

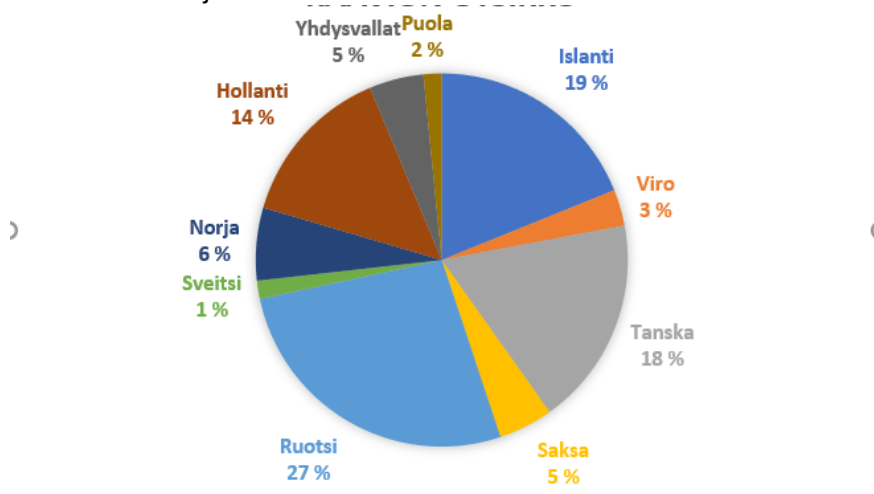
Islanninlammaskoira ei ole jakautunut erillisiin linjoihin

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Viimeisen 10 vuoden aikana tuontikoirien määrä per vuosi on vaihdellut 1-10 välillä. Keskimäärin Islanninlammaskoira tuodaan Suomeen 4 yksilöä vuodessa. Tuonteja yhteensä 125, joista 73 käytetty jalostukseen (1989-2019).



kuva 1 tuontien jakaumat maittain 1989-2019



Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostukseen käytettyjen urosten iän keskiarvo on vaihdellut viimeisen 10 vuoden aikana 2,5-vuodesta 5,5-vuoteen, kun taas nartuilla alle kolmesta vuodesta reiluun viiteen vuoteen.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä



sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

(Lähde: MMT Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto, www.kennelliitto.fi)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitosasteen keskiarvot ovat pysyneet alhaisena. Vaihteluväli viimeisen 10 vuoden aikana on ollut 0,30 – 1,55% välillä ja 10 vuoden keskiarvo 0,89%. Laskettuun keskiarvoon vaikuttaa kuitenkin vääristävästi tuontikoirien ja ulkomaisten urosten jalostuskäyttö, sillä useimmista tuontikoirista Kennelliiton jalostustietojärjestelmään on tallennettu vain kolmen polven sukutaulu Kennelliiton yleisen käytännön mukaisesti sekä ulkomaisten, Suomeen rekisteröimättömien urosten osalta Kennelliitto tallentaa kahden polven sukutaulun. Sukupolvitiedot ovat näin ollen osaltaan puutteelliset ja jalostustietojärjestelmän ilmoittama sukusiitosaste on aliarvio todellisesta lukemasta. Yleiskuvan tilanteesta luvut kuitenkin antavat, eikä sukusiitosprosentteissa ilmene suuntausta huonompaan.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

Vuositilasto - jalostuspohja											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Per vuosi											
- pentueet	16	11	10	12	10	14	19	12	11	11	10
- jalostukseen käytetyt eri urokset	16	10	10	11	9	12	16	11	10	11	9
- jalostukseen käytetyt eri nartut	16	11	10	12	10	14	19	12	11	11	10
- isät/emät	1,00	0,91	1,00	0,92	0,90	0,86	0,84	0,92	0,91	1,00	0,90
- tehollinen populaatio	21 (66%)	14 (64%)	13 (65%)	16 (67%)	13 (65%)	18 (64%)	24 (63%)	16 (67%)	14 (64%)	15 (68%)	13 (65%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3%	15%	17%	4%	23%	15%	32%	24%	29%	38%	18%
- nartuista käytetty jalostukseen	2%	0%	38%	38%	18%	29%	33%	28%	23%	36%	50%
Per sukupolvi (4 vuotta)											
- pentueet	49	43	46	55	55	56	53	44	47	46	43
- jalostukseen käytetyt eri urokset	40	35	36	42	44	41	41	32	36	36	35
- jalostukseen käytetyt eri nartut	43	40	45	49	47	49	46	41	42	41	37
- isät/emät	0,93	0,88	0,80	0,86	0,94	0,84	0,89	0,78	0,86	0,88	0,95
- tehollinen populaatio	56 (57%)	51 (59%)	55 (60%)	62 (56%)	61 (55%)	61 (54%)	59 (56%)	50 (57%)	53 (56%)	52 (57%)	48 (56%)
- uroksista käytetty jalostukseen	9%	14%	14%	20%	25%	26%	31%	27%	26%	26%	23%
- nartuista käytetty jalostukseen	18%	24%	31%	31%	28%	29%	31%	34%	31%	34%	34%

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Jalostusurosten ja -narttujen määrä on pysynyt suhteellisen tasaisena 10 vuoden tarkastelujaksolla. Pienet prosenttiosuudet viimeisten vuosien kohdalla tarkoittavat, että niinä vuosina syntyneitä koiria ei ole vielä käytetty jalostukseen.

Isät/emät -luku

Suhdeluku kuvaa sitä, kuinka tasaisesti uroksia ja narttuja käytetään jalostukseen. Mitä lähempänä suhdeluku



on lukua yksi, sitä laajemmalla pohjalla koiria on käytetty jalostukseen ja sen seurauksena perinnöllinen vaihtelu säilyy paremmin. Mitä tasaisemmin koiria käytetään jalostukseen, sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua.

Vuosina 2010 - 2019 rekisteröityjen Islanninlammaskoira - pentueiden isät/emät -suhde on pysynyt hyvin korkealla paitsi vuonna 2012 matalimmillaan 0,78. Isät/emät suhde per sukupolvi on pysynyt muuten tasaisesti 0,84 – 1,00 välillä.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyyligeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA- haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella.

Tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

(Lähde: MMT Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto, www.kennelliitto.fi)

Rodun tehollinen populaatiokoko

Islanninlammaskoirien tehollinen populaatiokoko on viimeisten kymmenen vuoden aikana pysynyt sekä vuosi- että sukupolvitasolla suunnilleen samalla tasolla. Reilut puolet maksimaalisesta jalostuspohjasta on ollut käytössä. Tuloksia analysoitaessa on huomioitava, että Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä käytetty jalostuskoirien lukumäärään perustuva tehollisen populaatiokoon laskukaava antaa suuren yliarvion todelliseen tilanteeseen nähden, sillä se ei ota huomioon jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita.



Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 urosta

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus ▼	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	STEFSSTELLS KAMBUR HARALD	5	22	3,86%	4%	5	31	5	22
2	KATIMON MERGUR	2	12	2,11%	6%	0	0	2	12
3	TUULENPUUSKAN PJARTUR NASKURSSON	2	12	2,11%	8%	1	5	2	12
4	PUNAPIHLAJAN SÓMI	3	12	2,11%	10%	1	2	3	12
5	ÖRYGGI FRA ISAFOLD	2	11	1,93%	12%	0	0	3	15
6	TUNTURIKETUN LITLI STJARNI	3	11	1,93%	14%	2	9	3	11
7	AITIORANNAN KOSSI KONGUR	2	11	1,93%	16%	3	9	2	11
8	TURNUKAN HVEKKUR	3	11	1,93%	18%	2	9	3	11
9	RASTIHAUKUN DRENGUR	2	11	1,93%	20%	1	6	2	11
10	VONGOIVAN JARPUR	2	11	1,93%	22%	1	6	2	11
11	PUNAPIHLAJAN NAMMI	2	11	1,93%	24%	2	12	2	11
12	KÁRI FRA KLETTAKOTI	2	11	1,93%	26%	4	17	2	11
13	VUOREKSEN ZIMBA	2	10	1,75%	27%	7	25	4	21
14	PUNAPIHLAJAN NETTUR	2	10	1,75%	29%	4	21	2	10
15	GELGJA'S SKIRNIR	2	10	1,75%	31%	0	0	2	10
16	KERSINS BJARTUR II	2	9	1,58%	32%	10	50	3	13
17	TOUHO	2	9	1,58%	34%	3	13	3	12
18	AITIORANNAN OLI ODDBURI	2	9	1,58%	36%	4	15	2	9
19	METSÁKASTEEN SVARTI-PÉTUR	2	9	1,58%	37%	4	18	2	9
20	PUNAPIHLAJAN KASPER	2	9	1,58%	39%	1	4	2	9

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 narttua

#	Narttu	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus ▼		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	AITIORANNAN JODIS JOSEFINA	3	18	3,16%		8	32	3	18
2	RUNESTONE MOCHA LATTE	2	15	2,63%		6	24	2	15
3	FRA BLÖNDUOS NETLA EGILFRID	3	14	2,46%		9	37	3	14
4	JÄÄPUIKON LUMIKUNINGATAR	2	13	2,28%		1	7	2	13
5	PUNAPIHLAJAN LUNA	2	12	2,11%		1	5	2	12
6	TURNUKAN HERMINA	2	12	2,11%		4	14	2	12
7	PUNAPIHLAJAN GNEPJA	2	12	2,11%		4	16	2	12
8	TURNUKAN MARGRÉT	3	11	1,93%		1	5	4	14
9	TURNUKAN HULDA	2	11	1,93%		2	13	2	11
10	PUNAPIHLAJAN SELLA	2	11	1,93%		5	21	2	11
11	LONESTAR KIRA	2	11	1,93%		3	11	2	11
12	GINFAXI'S MUSKA SOLMYRKVA	2	10	1,75%		1	5	2	10
13	TASSUMÄEN KLEIMA	2	10	1,75%		2	9	2	10
14	SINDRA SÓLDÖGG	2	10	1,75%		4	15	2	10
15	SUNNUSTEINS STJARNA	2	10	1,75%		4	18	2	10
16	AITIORANNAN MARSA MJALLHVIT	2	10	1,75%		4	16	2	10
17	SURTSEY'S E-EMMA	3	10	1,75%		4	18	3	10
18	SMAHILDUR	2	9	1,58%		5	24	3	13
19	AITIORANNAN GLANNA GALDRAKONA	1	8	1,40%		3	15	1	8
20	KATIMON KORGA	2	8	1,40%		2	7	2	8



Jalostuskoirien käyttömäärät

Yksittäisten jalostuskoirien jälkeläismäärät ovat pysyneet maltillisina. Uroksissa eniten käytetyllä on 22 jälkeläistä, mikä tätä ylittää suositellun jälkeläismäärän, joka suurilukuisissa roduissa on 2 - 3 % ja pienilukuisissa 5% neljän vuoden ajanjaksolla rekisteröidyistä koirista. Islanninlammaskoirissa tämä tarkoittaa 7 – 9 jälkeläistä suurilukuisten rotujen mukaan laskettuna ja 14 - 16 jälkeläistä pienilukuisten rotujen mukaan laskettuna. Muilla taulukossa esitellyillä uroksilla määrä on pysynyt alle 20 jälkeläisessä.

Nartuissa eniten käytetyllä on 18 jälkeläistä. Uroksissa toisen polven jälkeläisiä eniten on listalla sijalla 16 olevalla Kersins Bjartur II 50 toiseksi eniten listan ulkopuolella olevalla Tunturiketun Vaskurilla 47 kolmanneksi eniten uroksella Kersins-Tappi 39. Nartuissa eniten toisen polven jälkeläisiä on Solfaxa's Vika Elfa 39 ja toiseksi eniten 37 toisen polven jälkeläistä on koirilla Milennas Saga, Fra Blönduos Netla Egilfrid ja Tuulenpuuskan Fenja.

Tiettyjen koirien kohdalla on noussut uhka rajojen ylittävälle jälkeläismäärille. On myös tullut tilanteita, missä jo paljon käytetyn koiran käyttöä ohjeistuksesta huolimatta jatketaan, pahimmillaan jopa niin, että kyseessä oleva koira on hyvin nuori. Tämä on todellinen uhka mitä pienehkö koiramäärämme ei kestä. Toisen polven jälkeläismäärät ovat vielä pysyneet pääosin maltillisina, mutta myös siellä tilanne korreloi ensimmäisen polven jälkeläismääriä. Tämä on tuonut mukanaan ajatuksen, että jälkeläismäärien kontrollointiin on tietty tarve. Näistä syistä olemme tehneet lisäyksen PEVISAan jälkeläismäärää koskien vuonna 2017.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Valtaosa käytetyimpien urosten listan koirista on Suomessa syntyneitä (16kpl) sekä neljä tuontia. 16:a sijalla on Islannin tuonti Kersins Bjartur II sekä sen pojilla Punapihlajan Nammi sijalla 11 ja Punapihlajan Nettur sijalla 14. Uroksista Ketunsaran Tumi Snaekollur on isä kolmelle täyssisarukselle, jotka löytyvät kymmenen käytetyimmän joukosta: Turnukan Hvekkurille, Turnukan Huldalle ja Turnukan Herminalle. Sekä Hermina, että Huldin tytär Turnukan Margaret ovat lisääntyneet urosten kärkisijaa pitävän Stefsstells Kambur Haraldin kanssa.

Nartuista löytyykin sitten enemmän tuonti koiria edustettuna seitsemällä nartulla, suomalaisia 13. Nartuista sijoilta kuusi sekä yhdeksän löytyy pentuesisarukset Turnukan Hermina ja Turnukan Hulda. Sijalla 4 oleva Jääpuikon Lumikuningatar on sijalla 9. olevan Turnukan Huldin tytär. Sijalla 8. oleva Turnukan Margrét on sijalla kuusi olevan Turnukan Herminan tytär. sijalla 12. oleva Ginfaxi's Muska Sólmyrkva on sijalla 15 olevan Sunnusteins Stjarnan tytär. Lisäksi käytetyimpien narttujen joukosta löytyvän Solfaxas Vika Elfan jälkeläisistä: Punapihlajan Sella, Punapihlajan Sómi ja Punapihlajan Luna ovat kymmenen käytetyimmän joukossa.

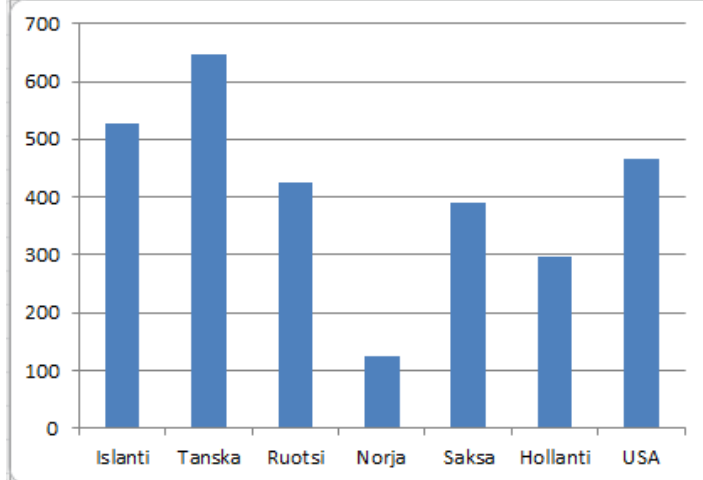
Kun vertaillaan urosten ja narttujen listaa keskenään löytyy jonkin verran lähisukulaisia. Nartuista eniten käytetty Aitiorannan Jodis Josefina on Kersins Bjartur II tytär. Jääpuikon Lumikuningatar on Steffstells Kambur Haraldin, käytetyimmän uroksen, tytär.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Kuvassa 2 on nähtävissä vuosien 2010-2014 pentujen rekisteröintimäärät ISIC-maissa. Näiden maiden lisäksi on pieniä kantoja Itävallassa, Ranskassa sekä melko runsas kanta Kanadassa. Myös näiden maiden edustajien toivotaan liittyvän jatkossa ISIC-yhteistyöhön.



kuva 2 Vuosina 2010-2014 rekisteröidyt pennut ISIC-maissa



Tanskassa on rekisteröity huomattavasti enemmän pentuja kuin kotimaassaan kautta aikojen. Tanskaan on myös viimeisten vuosien aikana tuota vahvasti muista maista uusia koiria, vuosina 2010-2014 Tanskaan vietiin yhteensä 27 koiraa muista maista, joten kanta ei edusta enää puhtaasti suurimpia rodun sukulinjoja. Muista maista Ruotsin kanta on vahvimmin nousussa rekisteröintien ollessa jo vuositasolla lähes samalla tasolla Islannin kanssa. Myös Ruotsin kanta on saanut runsaasti vahvistusta sukulinjoista, jotka poikkeavat aikaisemmin jalostuksessa olleista linjoista. Ruotsissa tämä onkin näkynyt vahvimmin myös pentuekoon selvänä nousuna. 1990-luvulla Ruotsissa syntyi vielä keskimäärin hieman yli 3 pentua/ pentue, kun 2000-luvulla syntyneiden keskiarvoksi tulee 4,3 pentua/pentue. Samana aikana keskimääräinen vuosittainen viidellä polvella laskettu sukusiitosprosentti on laskenut 7,3 % sukusiitosprosentista 1,7 %:iin. Kaikissa muissakin ISIC maissa sukusiitosprosentit ovat olleet selvässä laskussa.

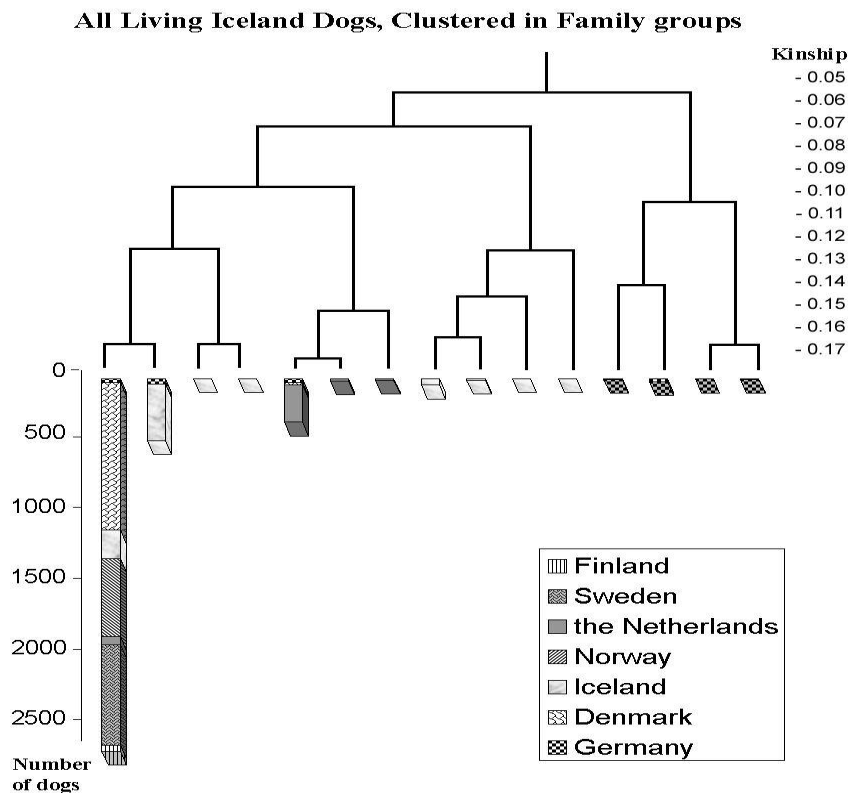
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

ISIC- seminaarien kautta olemme myös saaneet arvokasta tietoa eri maiden islanninlammaskoirakantojen tarkemmasta analyysistä. Pieter Oliehoek, hollantilainen tutkija, teki opiskelutyönään analyysin eri sukulinjojen säilymisestä islanninlammaskoirakannassa. Tämän tutkimuksen perusteella hän jakoi löytyneiden kaikkiaan 36 kantakoiran jälkeläiset eri linjoihin nimeten ne yleisyyden mukaan aakkosilla; A on yleisin jne. Tutkiessaan miten eri linjat olivat säilyneet ja siten kuinka laaja jalostuspohja rodulla on olemassa, selvisi, että suurimpien maiden kannat pohjautuvat hyvin suurelta osin yksien ja samojen koirien pohjalta rakentuneisiin sukuihin. Kuvassa 3 näkyy kuinka suuri osa koko tutkimusaineistosta edusti näitä kahta suurinta ryhmää verrattuna muihin. Joidenkin linjojen määrät olivat hälyttävän pieniä, vain muutamia koiria. Tutkimus herätti kovasti keskustelua seminaareissa ja käytännön toimia kasvattajien keskuudessa. Osa sukulinjoista on nyt vahvistunut selvästi.

Pieter Oliehoek teki 2009 tutkimuksestaan laajemman artikkelin ja on nykyisin väitellyt tohtoriksi genetiikan alalta. Toiveissa on, että Pieter Oliehoek tekisi uudemman tutkimuksen, koska analyysin kokoamisvaiheen (1998) jälkeen on syntynyt paljon uusia koiria ja olisi toivottavaa, että näiden koirien ryhmittäminen sukulinjoissa voitaisiin esittää edellisen tutkimuksen tapaan. Tällöin olisi selkeämpää esittää kasvattajille, mitkä linjat yhä tarvitsevat kipeästi vahvistusta.

kuva 3. Pieter Oliehoekin tekemän cluster-analyysin tulos islanninlammaskoirien sukulinjoista.



Islannissa on puolestaan valmistunut 2008 vuonna Ólafsdóttir & Kristjánsson tekemä tutkimus, jossa tutkittiin sukusiitosasteen (F) ja molekulaaristen laskelmien (IR, sMLH) suhdetta islanninlammaskoirilla. Molekulaariset laskelmat osoittivat tässä tutkimuksessa, että heterosygotia-aste islanninlammaskoirapopulaatiossa on melko korkea, keskiarvo 72,4 ja alleelien lukumäärä 11,7, vaikka rotu on käynyt useita pullonkauloja viimeisten vuosisatojen aikana. Kuitenkin tutkimukseen osallistuvien koirien sisäsiitoskerroin oli korkea: 0,21. Tutkimus tehtiin puhtaasti Islannissa asuville islanninlammaskoirille ja tutkimukseen osallistui 133 islanninlammaskoiraa.

Alina Niskanen on tehnyt pro gradu-työnä 2008 Suomen islanninlammaskoirien MHC-geenien monimuotoisuudesta suomalaisessa islanninlammaskoira populaatiossa. Liitteenä (liite 3) hänen ISIC seminaarissa pitämänsä luennon englanninkielinen tiivistelmä. MHC tulee sanoista "major histocompatibility complex", eli vapaasti suomennettuna "suuri kudosten yhteensopivuuskompleksi". MHC-geenien tuotteet osallistuvat immuunipuolustusreaktion alkuvaiheessa elimistölle vieraiden aineiden tunnistukseen. MHC-geenien suhteen homotsygootti yksilö saattaa sairastua helpommin tartuntatauteihin ja autoimmuunisairauksiin. MHC-geenien monimuotoisuus on siksi eläimen terveydelle tärkeää. Koiran MHC-geenejä kutsutaan nimellä DLA, joka tulee sanoista "dog leucocyte antigen", suomeksi "koiran valkosoluantigeeni". Tutkimuksessa tutkittiin kolmen vierekkäisen DLA geenin monimuotoisuutta. Tutkimustulokset osoittivat korkeaa heterotsygotia-astetta (81,3 %) kolmen tutkitun DLA geenin osalta tässä aineistossa. 80 rodulta saatu heterotsygotia-asteen keskiarvo on 64,6 %. Tutkimustulos tuntui kuvastavan hyvin sitä tosiseikkaa, että Suomeen on tuotu useiden eri sukulinjojen edustajia ja käytetty näitä keskenään. Tilanne koko rodun populaatiossa tuskin olisi ollut samanlainen ja ei tulisi säilymään Suomessakaan yhtä hyvänä, koska uusia tuotavia sukulinjoja ei enää juuri ole olemassa.

Alina Niskanen on jatkanut tutkimusta väitöskirjatutkimuksena, jossa on yhä mukana myös islanninlammaskoira. Tässä tutkimuksessa tutkitaan myös ns. mikrosatelliitteja, joiden avulla tutkimusta oli myös tehty islantilaisessa tutkimuksessa. Mikrosatelliitit ovat DNA:n toistojaksoja, jotka koostuvat usein kahden emäksen toistosta. Toisin kuin MHC geeneihin luonnonvalinnan ei oleteta vaikuttavan mikrosatelliittien



monimuotoisuuteen. Siksi mikrosatelliitteja käytetään paljon eri lajien ja koirarotujen perinnöllisen muuntelun tutkimiseen sekä isyystutkimuksiin.

Mikrosatelliittitutkimukset Alina Niskasen jatkotutkimuksissa osoittivat, että Suomen islanninlammaskoirapopulaation perinnöllinen monimuotoisuus (52,9 %) on matalampi kuin koirarotujen keskimäärin (62,0 %). Tulos on vahvasti ristiriidassa Islannista saadun (75,4 %) tuloksen kanssa. Islannin tutkimuksessa käytettiin lähes kokonaan eri mikrosatelliitteja ja tutkimuksessa olevia koiria oli huomattavasti enemmän. Näillä voi olla vaikutusta tutkimustuloksiin, mutta se ei täysin selitä eroja. Toivomme että Alina Niskanen jatkaa tutkimustaan jossain vaiheessa ja tulevaisuus näyttää löytyykö näihin kysymyksiin vastauksia.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Aikaisempina vuosikymmeninä tapahtuneet pullonkaulat ovat kaventaneet eniten islanninlammaskoirien jalostuspohjaa. Niistä selvisi sen verran vähän koiria, että sisäsiitokset nousivat korkeiksi. Nykyään suurin jalostuspohjaa kaventava uhka on yksittäisten uroskoirien liiallinen käyttö.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Vuoden 2017 alusta islanninlammaskoirien PEVISA-ohjelmaan liitettiin jälkeläismäärärajoitus. Sen mukaan koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 18 pentua, joista alle 5-vuotiaana enintään 9 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue, rekisteröidään kuitenkin kokonaan.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa luonnetta ja käyttötarkoitusta seuraavasti:

”Kestävä ja ketterä paimenkoira, joka työskentelee haukkuen. Erittäin hyödyllinen paimennettaessa tai ajettaessa karjaa laitumilla, vuorilla tai etsittäessä kadonneita lampaita. Luonteeltaan erittäin valpas ja ottaa vieraat aina innokkaasti vastaan olematta aggressiivinen. Metsästysvietti ei ole voimakas. Iloinen, ystävällinen, utelias, leikkisä ja peloton.”

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotu ei ole jakautunut erillisiin linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodussa ei ole luonteen arviointia sidottu PEVISA- ohjelmaan. Luonnetestauksessa on ollut kannustimena vuodesta 2003 vuoden 2009 loppuun, että näyttelytulosten lisäksi rodulta vaadittiin hyväksytty luonnetestitulokseksi FI MVA tittelin saavuttamiseen. Jäsenistön toiveesta sääntöä muokattiin ja vuoden 2010 alusta FI MVA tittelin saavuttamiseen vaaditaan näyttely tulosten lisänä läpikäyty luonnetesti, tottelevaisuuskoulutustunnus TK1 tai hyväksytty palveluskoirien käyttäytymistesti BH. Vuoden 2016 alusta FI MVA tittelin saavuttamiseen vaaditaan läpikäyty luonnetesti, läpikäyty MH-kuvaus, vähintään tottelevaisuuskoulutustunnus TK1 tai hyväksytty palveluskoirien käyttäytymiskoe BH. Vuoden 2021 alusta luonteen testaus on tarkoitus jättää pois myös FI MVA tittelin vaatimuksesta.



4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Islanninlammaskoiran rotumääritelmän kuvaus vilkkaasta, hyvin avoimesta ja uteliaasta koirasta pitää hyvin paikkansa tämän päivän keskiverto islanninlammaskoiran kohdalla. Rodun taipumus haukkua korostuu tosin valitettavasti hyvin herkästi osalla koirista. Tästä voi muodostua arkipäivässä ongelmia, jos omistaja ei osaa oikealla tavalla puuttua käytökseen sen syyn huomioon ottaen.

Luonnekysely

Luonnekysely järjestettiin keväällä 2016 ja siihen oli kesäkuun loppuun mennessä tullut 158 vastausta. Luonnekyselyn antoi varsin kattavan kuvan islanninlammaskoirien luonteesta koska 158 vastausta on noin 14,2% kaikista koskaan Suomeen rekisteröidyistä islanninlammaskoirista. Tämän kyselyn kautta olemme saaneet tärkeää tietoa islanninlammaskoirien käytöksestä omissa kodeissaan. Vastaukset ovat omistajien antamia.

Luonnetesti

Rodun luonteen arviointia on järjestelmällisimmin tehty luonnetestien muodossa. Koska luonnetesti on ollut yhdistyksen ehdotuksesta ehtona FI MVA arvolle, on luonnetesteissä käynyt rekisteröintimääriin nähden kohtuullisen hyvä otanta islanninlammaskoiria. Vuodesta 2005 vuoden 2019 loppuun mennessä luonnetestikäyntejä on 336kpl, joista Hyväksyttyjä on 311kpl (93 %), hylättyjä 14kpl (4 %), keskeytettyjä 11kpl (3 %). Rekisteröityjä koiria on kyseisellä ajalla 878kpl, joista siis luonnetestattu 38%, viimeisen kymmenen vuoden rekisteröintejä on 608kpl, joista on luonnetestattu 39%. Tämä ei kuitenkaan kerro todellista prosenttilukua, koska mukana ovat myös viimeisen kahden vuoden aikana rekisteröidyt koirat, joita ei ole voitu iän takia vielä luonnetestata. Todellisuudessa virhe on vielä hieman suurempi, kun kaikkia koiria ei testata välittömästi niiden täytettyä kaksi vuotta. Taulukosta 6 käy ilmi viimeisen kymmenen vuoden käynnit. Vuosittaiset testausmäärät ovat olleet melko tasaisia.

Taulukko 6. Luonnetestikäynnit vuosina 2010-2019, rekisteröinnit / kyseinen vuosi ja prosenttiluku, joka kuvaa kyseisenä vuonna syntyneiden koirien luonnetestikäyntejä.

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Yhteensä	20	26	17	26	27	19	26	22	29	25
rekisteröinnit	77	59	44	60	44	65	89	58	47	65
luonnetestatut syntymävuoden mukaan		11 % (5 kpl)	35 % (21 kpl)	39 % (17 kpl)	25 % (16 kpl)	47 % (42 kpl)	28 % (16 kpl)	32 % (15 kpl)	25 % (16 kpl)	

Vertailtaessa taulukoita 7 (1996 – 2005 luonnetestatut) ja 8 (2006 – 2010 luonnetestatut), 9 (2011-2015 luonnetestatut) ja 10 (2016 - 2019 luonnetestatut) nähdään, että islanninlammaskoirien luonteet luonnetestillä mitattuna ovat viimeisinä vuosina hieman muuttuneet. Testituloksista nähtävissä olevista muutoksista ensimmäisenä arvosteltava toimintakyky on 2006- 2010 testatuilla koirilla selkeästi painottunut +1 eli kohtuullisen suuntaan. Tämä suunta on erittäin toivottavaa, mutta valitettavasti vuonna 2011-2015 testatuilla prosenttiosuus kohdassa +1 on hieman pienentynyt, muutos ei kuitenkaan ole hälyttävä, koska edelleen yli 50% koirista saa toivotun +1 tuloksen. Terävyys on entistäkin selkeämmin +1 eli pieni. Taisteluhalu muutos – 1 (pienen) suuntaan vuosina 2006-2010 ei ollut toivottu ja vuosien 2011-2015 testatuissa onkin päästy taas prosenteissa ylemmäs kohdassa +2 kohtuullinen. Kovuudessa on tapahtunut myös hienoinen muutos, kun viimeisinä vuosina kohtuullisen kovien (+3) määrä on hieman laskenut. Suurin osa koirista on kuitenkin kohdassa +1 hieman pehmeä, mikä on rodun haluttu tulos. Hermorakenne on vahvistunut entisestään +1 (hieman rauhaton) suuntaan, mutta toivottavaa olisi, että se vielä entisestään vahvistuisi + 2 (tasapainoinen) suuntaan. Laukausvarmojen osuus laukauksen hyväksytysti suorittaneista on selvästi noussut tarkastelujaksoon 2006-2010, mutta jaksolla 2011-2015 laukausvarmojen määrä on tippunut ja laukauskokemattomuus on noussut. Samalla valitettavasti laukausalttiiden määrä on myös hieman noussut. Viimeisenä kautena 2011-2015 on mukaan tullut myös laukausarkoja koiria. Tämä suunta ei ole toivottava.



Taulukko 7. Kaikki testin läpikäyneiden islanninlammaskoirien tulokset vuodesta 1996 vuoteen 2005, koirien määrä on 77 kpl, taulukossa osa-alue pisteet prosentteina. Laukaus kohdassa lv = laukausvarma, lk = laukauskokematon, pä = paukkuärtyisä, la = laukaussaltis Taulukossa rodun ihanne profiili on merkitty lihavoidulla.

Pisteet:	3	2	1	-1	-2	-3
I =Toimintakyky		9 %	45,5 %	45,5 %		
II =Terävyys	21 %		79 %			
III =Puolustushalu	25 %	1 %	42 %	32 %		
IV =Taisteluhalu	4 %	48%		38 %	10 %	
V =Hermorakenne		10 %	82 %	8 %		
VI =Tempperamentti	49 %	32 %	17 %		1 %	
VII =Kovuus	14 %		64 %		19 %	3 %
VIII =Luoksepäästävyys	94 %	5 %	1 %			
Laukaus	lv 42 %	lk 49 %	pä 1 %	la 8 %		

Taulukko 8. Kaikki testin läpikäyneiden islanninlammaskoirien tulokset vuodesta 2006 vuoteen 2010, koirien määrä on 103 kpl, taulukossa osa-alue pisteet prosentteina. Laukaus kohdassa lv = laukausvarma, lk = laukauskokematon, pä = paukkuärtyisä, la = laukaussaltis Taulukossa rodun ihanne profiili on merkitty lihavoidulla

Pisteet:	3	2	1	-1	-2	-3
I =Toimintakyky		9 %	58 %	29 %	4 %	
II =Terävyys	15 %		85 %			
III =Puolustushalu	17 %	1 %	61 %	21 %		
IV =Taisteluhalu	2 %	39 %		49 %	8 %	2 %
V =Hermorakenne		8 %	87 %	5 %		
VI =Tempperamentti	49 %	19 %	27 %	4 %	1 %	
VII =Kovuus	16 %		68 %		16 %	
VIII =Luoksepäästävyys	94 %	5 %	1 %			
Laukaus	lv 50 %	lk 38 %	pä 3 %	la 12 %		

Taulukko 9. Kaikki testin läpikäyneiden islanninlammaskoirien tulokset vuodesta 2011 vuoteen 2015, koirien määrä on 120kpl, taulukossa osa-alue pisteet prosentteina. Laukaus kohdassa lv = laukausvarma, lk = laukauskokematon, pä = paukkuärtyisä, la = laukaussaltis ja lar=laukausarka. Taulukossa rodun ihanne profiili on merkitty lihavoidulla.

Pisteet:	3	2	1	-1	-2	-3
I Toimintakyky		8 %	54 %	37 %	2 %	
II Terävyys	9 %		91 %			
III Puolustushalu	15 %	1 %	58 %	27 %		
IV Taisteluhalu	1 %	47 %	1 %	40 %	9 %	3 %
V Hermorakenne		8 %	88 %	4 %		
VI Tempperamentti	37 %	28 %	33 %	3 %		
VII Kovuus	9 %		75 %		16 %	
VIII Luoksepäästävyys	90 %	10 %				
Laukauspelottomuus	lv 41 %	lk 43 %	pä 2 %	la 13 %	lar 3 %	

Taulukko 10. Kaikki testin läpikäyneiden islanninlammaskoirien tulokset vuodesta 2011 vuoteen 2015, koirien määrä on 120kpl, taulukossa osa-alue pisteet prosentteina. Laukaus kohdassa lv = laukausvarma, lk = laukauskokematon, pä = paukkuärtyisä, la = laukaussaltis ja lar=laukausarka. Taulukossa rodun ihanne profiili on merkitty lihavoidulla.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



Pisteet:	3	2	1	-1	-2	-3
I Toimintakyky		2,00%	58,00%	38,00%	1,00%	
II Terävyys	7,00%	1,00%	91,00%			
III Puolustushalu	15,00%		49,00%	36,00%		
IV Taisteluhalu		32,00%		40,00%	28,00%	
V Hermorakenne		4,00%	90,00%	6,00%		
VI Temperamentti	22,00%	47,00%	26,00%	5,00%		
VII Kovuus	10,00%		81,00%		9,00%	
VIII Luoksepäästävyys	74,00%	26,00%				
Laukauspelottomuus	21,00%	53,00%	1,00%	21,00%	4,00%	

Taulukossa 11 on nähtävissä rodun ihanneprofiili ja prosentit montako koiraa mihinkin osioon on koko tarkasteluajana sijoittunut (yhteensä 300 koiraa). Ihanneprofiilia luotaessa on mietitty, mikä olisi ihanteellinen paimentava maalaistalon yleiskoiran luonne. Tämä on varmasti myös monella tapaa miellyttävän seurakoiran profiili, jos koti on liikunnallinen ja muutenkin aktiivinen. Ihanteeseen tuskin päästään rodun luonnetestitulosten keskiarvossa, koska silloin kaikkien koirien tulisi olla luonteeltaan melkein täysin samanlaisia. Ihanneprofiili onkin vain tavoite, jota voi yrittää saavuttaa vaikka tietyn osa-alueen kohdalla yhdistelmää miettiessä. Ihanneprofiiliin pyrittäessä olisi keskiarvo islantilaisella tämän hetkessä tilanteessa parannettavaa taistelutahdon, kovuuden, hermorakenteen, toimintakyvyn ja laukauksen kohdalla.

Jalostuksessa on suositeltu käyttämään koiria, joiden luonnetta on jollain menetelmällä testattu. Lisäksi on ohjattu välttämään yhdistelmiä, missä vanhemmilla on samoissa osa-alueissa heikkouksia. Luonteen jalostamisessa olisi tärkeää muistaa, että luonnetestin tietyt osa-alueet vaikuttavat enemmän elämään ja ovat siksi hieman tärkeämmässä asemassa. Arjessa miinustuloksen puolelle mennyt toimintakyky, hermorakenne tai kovuus sekä se, että koira on laukaussaltis, haittaavat helposti koiran elämää. Rodulle ominaisen käyttäytymisen kannalta on kuitenkin samantekevää onko terävyys +1 tai +3. Tärkeintä on, ettei koiralla ole jäljelle jäävää hyökkäyshalua, koska se olisi täysin epätyypillistä islanninlammaskoiran käytöstä. Luonteen jalostaminen on hidasta, koska on otettava myös muut jalostukselliset asiat huomioon.

taulukko 11 rodun ihanneprofiili

Toimintakyky	Terävyys	Puolustushalu	Taisteluhalu	Hermorakenne	Temperamentti	Kovuus	Luoksepäästävyys	Laukauspelottomuus
3+ Erittäin suuri	+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua 12 %	+3 Kohtuullinen, hillitty 17 %	+3 Suuri 2 %	+3 Tasapainoinen ja varma	+3 Vilkas 39 %	+3 Kohtuullinen kova 12 %	+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin 89 %	+++ Laukausvarma 39 %
+2 Suuri 8 %	+2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	+2 Suuri, hillitty 1 %	+2a Kohtuullinen 33 %	+2 Tasapainoinen 7 %	+2 Kohtuullisen vilkas 32 %	+2 Kova	+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen 9 %	++ Laukaus kokematon 45 %
+1a Kohtuullinen 44 %	+1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua 66 %	+1 Pieni 55 %	+2 b Kohtuullisen pieni 8 %	+1a Hieman rauhaton 75 %	+1 Erittäin vilkas 27 %	+1 Hieman pehmeä 72 %	+2 b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen 2 %	+ Paukkuärtyisiä 2 %
+1b Kohtuullisen pieni 10 %	+1b Koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä 22 %	-1 Haluton 28 %	+1 Erittäin suuri	+1b Hermostunein pyrkimyksin 12 %	-1a Häiritsevän vilkas 2 %	-1 Erittäin kova	+1 Mielistelevä	- Laukaussaltis 13 %
-1 Pieni 37 %	-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-2 Erittäin suuri	-1 Pieni 43 %	-1 Vähän hermostunut 6 %	-1b Hieman välinpitämätön 1 %	-2 Pehmeä 15 %	-1 Erittäin pidättyväinen	-- Laukauskarko 2 %
-2 Riittämätön 2 %	-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-3 Hillitsemätön	-2 Riittämätön 14 %	-2 Hermostunut	-1c Impulsiivinen 1 %	-3 Erittäin pehmeä 1 %	-2 Hyökkäävä	
-3 Toimintakyvytön	-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin		-3 Haluton 1 %	-3 Erittäin hermostunut	-2 Välinpitämätön		-3 Salakavala	
					-3 Apaattinen			



Koira saavuttaa hyväksytyn luonnetestituloksen, kun loppupisteet on vähintään +75 ja koira on saanut vähintään arvosanan +1 terävyydestä, hermorakenteesta ja luoksepäästävydestä, sekä arvosanan +, ++ tai +++ laukauspelottomuudesta.

* Rodun ideaali merkitty tummimmalla värillä. Hyvät tulokset merkitty hieman vaaleammalla värillä.

MH-luonnekuvaus

Suomeen saatiin vuoden 2010 alusta viralliseksi luonteenkuvausmenetelmäksi MH luonnekuvaus. Suomessa MH luonnekuvauksessa ei ole käynyt vielä kuin 20 islanninlammaskoiraa, joten otanta on pysynyt kovin pienenä. MH luonnekuvas on jaoteltu 10 kohtaan, jotka toteutetaan jokaiselle koiralle aina täysin samalla tavalla. Luonnekuvauksessa kuvataan koiran käyttäytymistä asteikolla 1-5 (1= pieni reaktio 5 = suuri reaktio) ihmiseen tutustumisessa, leikissä ihmisen kanssa, takaa-ajossa, etäleikissä, yllätyksessä, suhtautumisessa ääniärsykkeeseen, aaveisiin sekä ampumiseen. Myös aktiviteettitasoa mitataan yhdessä osiossa. Kaikki kohdat (10) on vielä jaettu eri osiin (yhteensä 31 eri kohtaa), joten kuvaus on melko laaja. Kuvauksen tuloksen kirjaa kaksi luonnekuvaajaa, eivätkä he mitenkään tulkitse koiran luonnetta vaan ainoastaan täyttävät lomakkeeseen reaktiot. Lopussa on luonnetestin tavoin suullinen lyhyt koonti tuloksista. Yhdistyksemme on kouluttanut kolme toimihenkilöä, joka toivottavasti edesauttaa oman testin järjestämistä, jolloin lisää koiria saataisiin testattua tällä menetelmällä.

MH luonnekuvauksen hyötynä ajateltiin olevan helpompi vertailtavuus muitten pohjoismaiden kanssa, joissa kyseinen luonnekuvaus, tai samankaltainen UHM = UngHundeMentaltest eli nuoren koiran luonnekuvaus, on ollut ensisijainen luonteen testausmenetelmä rodussamme. Sen tilalle on kuitenkin Ruotsissa tulossa BPH eli Beteende och Personlighetsbeskrivnin Hund. Jo vuonna 2014 se oli Ruotsissa suosituimpi testi islanninlammaskoirille kuin MH luonnekuvaus, kun BPH:n suoritti 14 koiraa ja MH:n vain 5 koiraa. Norjassa käytetään yhä MH-luonnekuvausta ja Tanskassa UHM on varsin käytetty ja noin 30% syntyneistä koirista UHM-luonnekuvataan. Koska MH-luonnekuvaus ei ole saanut suurta suosiota Suomessa, on vertaileminen sen pohjalta muihin maihin hankalaa.

Jalostustarkastus

Islanninlammaskoirille ei ole järjestetty jalostustarkastuksia.

Näyttelyt

Näyttelyissä käyneet koirat ovat enimmäkseen rodunomaisia lähestyttäessä/käsiteltävissä tai sitten ei ole merkintää ollenkaan, vain muutama koira on saanut väistää merkinnän.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Vertaileminen Suomen ja muiden maiden populaatioita luonteen puolesta on hieman hankalaa, koska testit maiden välillä ovat erilaisia. Suomessa suurin osa testatuista on luonnetestattuja, kun taas Tanskassa koirat UHM-luonnekuvataan. Näiden testien vertailtavuus ei ole kovin hyvä. Molemmissa maissa kuitenkin testattavien osuus rekisteröidyistä koirista on 30% kohdilla. Muissa maissa testaaminen on paljon vähäisempää. Ruotsissa esimerkiksi vuonna 2010 rekisteröitiin 123 koiraa ja vain 3 koiraa MH-luonnekuvattiin. Tokikaan tilanne ei joka vuosi ole yhtä huono ja vuonna 2012 rekisteröitiin 53 koiraa ja MH-luonnekuvauksessa kävi 9 koiraa. Vaihtelevuus testattujen määrässä on siis Ruotsissa varsin suuri. Islannissa ei ole omaa luonteentestaus mahdollisuutta, vuonna 2014 Tanskasta kävi tuomareita testaamassa koiria. Sen lisäksi esimerkiksi Saksassa ei islanninlammaskoiria testata luonteen puolesta lainkaan. Kuitenkin tärkeimmät luonteen piirteet kuten luoksepäästävyys ja leikkiminen tuntuvat olevan kaikissa maissa hyvissä kantimissa.



Suomeen tuotujen koirien tulokset ovat olleet hyvin samankaltaisia kuin Suomessa kasvatettujen koirien. Selkeitä luonne eroja ei siis voi sanoa löytyvän eri maiden kantojen väliltä.

Sukupuolten väliset erot

Vuosina 2011-2015 luonnetestatuista koirista (120 koiraa, 67 narttua ja 53 urosta) voi huomata vain pieniä eroja sukupuolien välillä. Toimintakyvyn +2 suuri saa hieman useammin uros (13% uroksista) kuin narttu (3% nartuista). Kuitenkin taisteluhaluissa vain uroksilta löytyy -3 haluton, tulosta (6% uroksista). Narttujen temperamentti on hieman useammin +3 vilkas (40% nartuista), kuin uroksilla (33% uroksista), jotka taas useammin saavat arvion +2 kohtuullisen vilkas (34% uroksista ja 24% nartuista). Nartuista suurempi osa on myös laukausvarmoja (47% nartuista, 34% uroksista). Tulosten heitot ovat kuitenkin hyvin pieniä, joten mitään suuria linjoja narttujen ja urosten eroista ei voida tehdä. Luonnekyselyn mukaan sekä uroksista, että nartuista löytyi koiria, jotka tulivat hyvin toimeen kaikkien koirien kanssa. Uroksilla esiintyy hieman useammin oman sukupuolen hyväksymättömyyttä kuin nartuilla. Varsinaisia linjauksia selkeistä luonteen eroista ei voida kuitenkaan tehdä.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Islannissa islanninlammaskoiraa on käytetty perinteisesti paimenkoirana. Nykyisin bordercollie on osittain syrjäyttänyt rodun, mutta yhä pieni osa lampureista käyttää perinteistä rotua, koska islanninlammaskoiran ominaisuudet hakea lampaista maastosta itsenäisesti ovat tarkempaan lauman liikutteluun jalostettua bordercollieta paremmat. Islannissa lampaat ovat perinteisesti koko kesän suurilla, vain osin rajatuilla laitumilla. Syksyllä lampaat ajetaan kokooma-aitoihin. Lampaat on kuitenkin haettava maastosta, missä työssä koiraa tarvittiin. Perinteisesti vanhempi koira on opettanut nuoremmat koirat työhön, joten ihminen ei paljoa ole puuttunut niiden opettamiseen. Islanninlammaskoirat irtautuvat maastossa itsenäiseen työskentelyyn etsimään pieniä maastoon hajonneita lammaskatraita sekä kokoavat itsenäisesti niitä suureen laumaan. Islanninlammaskoirien tapa työskennellä on käyttää sekä liikettä että haukkua paimennuksessa. Niiden rakenne on myös taannut hyvän kestävyuden vaikeassa maastossa liikkumiseen.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Vuodesta 2006 vuoteen 2011 Suomessa toteutettiin ruotsalaismallin mukaista epävirallista paimennustaipumustestiä. Kaikkiaan 136 eri koiraa oli käynyt testissä vuoden 2011 loppuun mennessä ja muutama koira lisäksi kahteen kertaan. Ruotsissa testataan samalla testillä länsigöötanmaanpystykorvia islanninlammaskoirien lisäksi. Eri tilojen lampaat ja testipäivät sekä paikka poikkeavat toisistaan, mikä jonkin verran vaikuttanee testituloksiin. Paimennustaipumustesti kertoo vain koiran kyseisen päivän suorituksen eikä koiria pidä tuomita taipumuksettomiksi yhden kerran perusteella. Tämä on tullut hyvin ilmi, kun jo pienellä paimennus koulutuksella on koira saattanut uusinta testissä muuttaa tulostaan huomattavasti parempaan suuntaan. Lisäksi on koiria, jotka ovat testissä saaneet heikkoja taipumuksia, mutta siitä huolimatta toimivat päivittäisessä paimennustyössä maatilalla. Suomessa olevista islanninlammaskoirista yli 20 on asunut tai asuu maatilalla, joilla on nautoja, vuohia, lampaista tai poroja paimennettavaksi. Näistä hyvin erisukuisista koirista aivan muutamaa lukuun ottamatta on kaikkia voitu käyttää paimennustyössä, mikä kertoo varsin hyvää kuvaa rodun paimennusvaistojen säilymisestä. Paimennuskokeista puhuttaessa on myös muistettava, että testitilanteet ja -tehtävät saattavat poiketa paljonkin koiran tilalla tekemistä työtehtävistä.

Testi suoritettiin lammassaitauksessa, johon varattiin 5-10 lampaan lauma. Koira ja ohjaaja toimivat saavuttuaan aitaukseen tuomarin ohjeen mukaisesti. Koira pääsee aluksi pitkässä liinassa lähestymään lammassaitausta. Jos koira lähtee ajamaan lampaista, niin se tehdään aluksi liinassa, myöhemmin irti. Tuomari toimii tilanteen mukaan ja jatkoi testaustilannetta niin kauan, että sai kaikki testissä arvosteltavat 12 kohtaa täytettyä, jos tämä vain oli mahdollista. Testissä seurattiin koiran innostusta eläimiä kohtaan, sen etäisyyttä lampaista, tapaa työskennellä, haukkumista yms. Kyseisin testin mukaan islanninlammaskoiran paimennustaipumukset eivät olleet kovin



vahvoja, mutta tulee muistaa että suurin osa näin testatuista koirista ei ollut ikinä nähnyt lampaita. Näistä heikkoja paimennustaipumuksia osoittaneista koirista useampi on kuitenkin syttynyt myöhemmin paimennukseen, kun on päässyt lampaille uudelleen.

Paimennusharrastusmahdollisuuksien lisääntyttyä Suomessa ovat jäsenet käyneet aktiivisesti paimennuskoulutuksissa lähinnä lampailla, mutta myös naudoilla ja poroilla. Yhdistys ja sen jäsenet ovat myös järjestäneet paimennuskoulutuksia ja viikonloppuja, joissa on päästy seuraamaan kuinka koirat kehittyvät paimennuksessa kun pääsevät useammin nopeasti lampaille.

Suomen Kennelliiton alaisissa paimennuskokeissa (muille paimentaville roduille) testataan koiran luontaisia kykyjä ja koulutustasoa paimennuksessa. Kokeessa koiran ja ohjaajan on yhteistyössä kuljetettava lammaslauuma rauhallisesti ja hallitusti tuomarin suunnitteleman radan läpi. Lisäksi on paimennustaipumustesti, jossa arvioidaan nuoren koiran luontaisia taipumuksia paimennukseen siinä vaiheessa kun koulutus on vasta alkamassa. Kennelliiton paimennuskokeet perustuvat FCI:n paimennussääntöihin, jotka edustavat keskieurooppalaista paimennustraditiota jossa on paimennettu suuria laumoja käytännön töitä jäljittelevillä radoilla

Paimennustaipumustesti on vapaaehtoinen ja siinä arvioidaan nuorten koirien luontaisia taipumuksia koulutuksen alkuvaiheessa. Arvioitavina asioina ovat kiinnostus laumaeläimiä kohtaan, yhteistyökykyisyys ohjaajan kanssa, halua hallita laumaa sekä hakeutumista tasapainoon. Testi suoritetaan kahdessa osassa. Ensimmäinen osa mittaa koiran sosiaalisuutta ja kykyä liikkua esteiden yli, yhteistyötä ohjaajan kanssa sekä ääniherkkyyttä. Toisessa osassa mitataan varsinaista paimennustaipumusta. Taipumusta mitataan katsomalla miten koira kiinnostuu laumasta, joka on häkissä. Laumaa lähestytään 50 metrin päästä. Ohjaaja yksi tai koira ja ohjaaja voidaan myös pyytää lampaiden kanssa häkkiin sisälle. Koiran tulisi osoittaa kiinnostusta lampaisiin kahden minuutin ajan.

SSKY, Suomen Seurakoirayhdistys ry aloitti vuonna 2012 näiden uusien virallisten paimennuskokeiden, esikokeiden sekä paimennustaipumustestien järjestämisen. Laji on avoin kaikille paimenkoiraroduille ryhmistä 1, 2 ja 5, poislukien bordercolliet. Vuonna 2012 paimennustaipumustestin suoritti heti hyväksytysti yksi islanninlammaskoira. Vuonna 2014 testin suoritti kaksi koira ja vuonna 2015 jo neljä koira. Kaikki seitsemän koira ovat suorittaneet taipumuskokeen hyväksytysti. Vuonna 2016 testissä kävi kaksi koira, 2017 seitsemän koira ja 2018 16 koira. Näistä koirista hyväksytysti testin suoritti 19. 2019 Paimennustaipumustestin sääntöjä uudistettiin ja arvostelu muuttui. Silloin taipumustestin suoritti 10 koira, joista hyväksytysti 8 koira. Koska rodun paimennusominaisuuksien toivotaan säilyvän, on paimennuksen harrastaminen ja virallinen paimennustaipumusten testaaminen tulevaisuudessakin tärkeää, jotta tietoa saadaan myös niistä koirista, jotka eivät mene työkoiriksi.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Islanninlammaskoiria testataan epävirallisesti myös Ruotsissa, Norjassa ja Hollannissa, mutta varsinaista virallista testiä ei vielä ole. Hollannissa on ollut tarkoitus aloittaa uusi kennelliiton alainen paimennustaipumuskoe vuonna 2015, mutta vielä emme ole sieltä tuloksia saaneet. Myös Yhdysvalloissa 10-20 koira harrastavat paimennusta menestyksekkäästi. Islannissa on jonkin verran koiria vielä työssä paimentamassa lampaita ja hevosia. Tanskassa koiria testataan epävirallisesti. Vuonna 2014 Tanskassa testattiin heidän kehrittelemällään testillä 55 koira, joista 22% oli paimennustaipumuksia. Tätä ennen Tanskassa on testattu noin 20 koira per vuosi, paitsi vuonna 2011, jolloin ei testattu yhtään koira. Varsinaisia tuloksia näistä testeistä emme kuitenkaan ole saaneet, joten vertailu Suomen kantaan on vaikeaa. Nyt ainakin Tanskassa on järjestetty paimennustestejä, jotka ovat ilmeisen samankaltaisia kuin Suomessa olevat viralliset testit eli jatkossa saamme ainakin sitä kautta hieman vertailukelpoisia testituloksia.



Kokeet

Paimennuskokeet ovat ilahduttavasti alkaneet myös kiinnostaa islanninlammaskoirien omistajia. Virallisia kennelliiton alaisia paimennuksen esikokeita on suoritettu vuodesta 2016 alkaen. Esikokeen oli 2019 vuoden loppuun mennessä suorittanut hyväksytysti 18 koiraa.

taulukko 12 paimennuksen esikokeeseen osallistumiset vuosina 2014-2019 (taulukko otettu 24.06.2020)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014
ERI	2 tulosta			1 tulosta		
EH	1 tulosta	3 tulosta		1 tulosta		
H	2 tulosta	2 tulosta		1 tulosta		
T	2 tulosta		1 tulosta	1 tulosta		
-		1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta		
0	4 tulosta					
Yhteensä	11 tulosta	6 tulosta	2 tulosta	5 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

Paimennuskokeissa islantilaisia on käynyt myös mukavasti vuodesta 2017 alkaen. 2017 paimennuksen 1-luokassa kilpaili neljä koiraa, joista kaksi saivat tuloksen ja oikeuden siirtyä paimennuksen 2-luokkaan. 2018 kilpailevia koiria oli viisi ja niistä kolme kilpaili 1-luokassa ja näistä kaksi saivat oikeuden siirtyä 2-luokkaan. 2-luokassa kilpaili kolme koirakkoa, joista yksi koirakko nousi vielä samana vuonna 3-luokkaan. Vuonna 2019 kilpailevia koiria oli jo yhdeksän. Näistä kuusi kilpaili 1-luokassa, kaksi 2-luokassa ja yksi koira 3-luokassa. Vuosina 2018 ja 2019 yksi koira kilpaili myös paimennuksen suomenmestaruus kilpailuissa.



taulukko 13 paimennuskokeeseen osallistumiset vuosina 2017-2019 (taulukko otettu 24.06.2020)

	2019	2018	2017
PAIM3-ERI		1 tulosta	
PAIM3-EH	2 tulosta		
PAIM3-H	1 tulosta	1 tulosta	
PAIM3-T			
PAIM3-0	3 tulosta		
PAIM3-	1 tulosta	1 tulosta	
PAIM2-ERI		1 tulosta	
PAIM2-EH	4 tulosta	2 tulosta	
PAIM2-H	3 tulosta	1 tulosta	
PAIM2-T	1 tulosta		
PAIM2-0		1 tulosta	1 tulosta
PAIM2-	1 tulosta	1 tulosta	
PAIM1-ERI		2 tulosta	1 tulosta
PAIM1-EH	4 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
PAIM1-H	2 tulosta		
PAIM1-T			
PAIM1-0	4 tulosta	1 tulosta	5 tulosta
PAIM1-	1 tulosta		
Yhteensä	27 tulosta	13 tulosta	8 tulosta

Agilityssa islanninlammaskoira nartut kilpailevat usein medi-luokassa ja valitettavasti urokset yleensä kasvavat pikkumaxi kokoisiksi. Agilityssä koiria kilpailee kuitenkin suhteellisen vähä verrattuna rekisteröinti määriin. Joidenkin vuosien syntyneistä ei yksikään koira aloita agilitya. Suurin määrä kilpailevia koiria löytyy vuonna 2012 syntyneistä joista 7 koiraa 58 rekisteröidystä on aloittanut kilpailemisen. Vuonna 2012 rekisteröidyistä koirista siis 12% aloitti kilpailemisen agilityssä. Vuonna 2018-2019 syntyneet koirat eivät ole vielä ehtineet virallisiin kilailuihin. Agilitystä on kuitenkin tullut neljä Suomen agilityvaliota, joista uusin on vuodelta 2017 medi-luokasta.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



taulukko 14 agilityyn osallistuneiden koirien määrä, jotka ovat syntyneet 2009-2019 (taulukko otettu 24.06.2020)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Maksi-3							5% (1 koira)	3% (1 koira)			25% (1 koira)
Medi-3					17% (1 koira)		10% (2 koira)	17% (5 koira)	17% (1 koira)	25% (2 koira)	
Mini-3											
Maksi-3 -							5% (1 koira)	3% (1 koira)			25% (1 koira)
Medi-3 -					17% (1 koira)		10% (2 koira)	17% (5 koira)	17% (1 koira)	25% (2 koira)	
Mini3 -											
Maksi-2							5% (1 koira)				
Medi-2					17% (1 koira)		5% (1 koira)	17% (5 koira)	17% (1 koira)		
Mini-2											
Maksi-2 -							5% (1 koira)				
Medi-2 -					17% (1 koira)		5% (1 koira)	17% (5 koira)	17% (1 koira)		
Mini2 -											
Maksi-1							10% (2 koira)				
Medi-1					17% (1 koira)		5% (1 koira)	14% (4 koira)	17% (1 koira)	25% (2 koira)	
Mini-1											
Maksi-1 -							5% (1 koira)				
Medi-1 -					17% (1 koira)		10% (2 koira)	10% (3 koira)	17% (1 koira)	25% (2 koira)	
Mini1 -											
Pikkumini-1											
Yhteensä	0 koira	0 koira	0 koira	1 koira	6 koira	4 koira	20 koira	29 koira	6 koira	8 koira	4 koira

Koiramäärällisesti eniten koekäyntejä on rally-tokossa, josta on tullut varsin suosittu harrastus islanninlammaskoirien parissa. Laji soveltuu innokkaalle islanninlammaskoiralle hyvin.

Rally-tokoa harrastaa paljon suurempi osuus rekisteröidyistä koirista ja sitä voi harrastaa pidemmän ikäkaavan mukaan kuin agilita. Rally-tokoa harrastetaan kaikissa sen luokissa alokkaasta mestariin. Rallytoko valioita on islanninlammaskoiriin saatu jo 6 kappaletta, joista tuoreimmat kolme ovat vuodelta 2019. Prosentuaalisesti rally-tokossa kilpailee varsin paljon koiria, esimerkiksi vuonna 2012 syntyneistä lähes 40% rekisteröidyistä koirista on aloittanut rally-tokon. Vanhemmistakin ikäluokista rally-tokossa kilpailee mukava määrä koiria kun vuonna 2009 rekisteröidyistä koirista jopa 12% harrastaa lajia.

taulukko 15 rally-tokoon osallistuneet koirat, joiden syntymävuosi 2009-2019. (taulukko otettu 24.06.2020)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
MESHV				17% (2 koira)	12% (2 koira)		4% (1 koira)	16% (5 koira)	11% (2 koira)	8% (2 koira)	
MES0				17% (2 koira)	12% (2 koira)			13% (4 koira)	11% (2 koira)	8% (2 koira)	12% (1 koira)
MES-				8% (1 koira)			4% (1 koira)	3% (1 koira)	6% (1 koira)	4% (1 koira)	
VOIHV				17% (2 koira)	12% (2 koira)		4% (1 koira)	16% (5 koira)	17% (3 koira)	8% (2 koira)	12% (1 koira)
VOI0					6% (1 koira)		4% (1 koira)	6% (2 koira)	11% (2 koira)	8% (2 koira)	12% (1 koira)
VOI-					6% (1 koira)					4% (1 koira)	12% (1 koira)
AVOHV				17% (2 koira)	19% (3 koira)		4% (1 koira)	19% (6 koira)	17% (3 koira)	17% (4 koira)	25% (2 koira)
AVO0	25% (1 koira)	33% (1 koira)			12% (2 koira)	10% (1 koira)	4% (1 koira)	3% (1 koira)	6% (1 koira)	8% (2 koira)	
AVO-	25% (1 koira)					10% (1 koira)		3% (1 koira)		4% (1 koira)	
ALO0	25% (1 koira)	67% (2 koira)		25% (3 koira)	19% (3 koira)	30% (3 koira)	38% (9 koira)	19% (6 koira)	17% (3 koira)	25% (6 koira)	12% (1 koira)
ALO0	25% (1 koira)					30% (3 koira)	17% (4 koira)		6% (1 koira)	4% (1 koira)	12% (1 koira)
ALO-						20% (2 koira)	21% (5 koira)				
Yhteensä	4 koira	3 koira	0 koira	12 koira	16 koira	10 koira	24 koira	31 koira	18 koira	24 koira	8 koira

Seuraavaksi suosituin harrastus on tottelevaisuus eli toko. Tokon suosio on hieman tippunut, ehkä syynä on ainakin osittain rallytokon saama suosio.



taulukko 16 tokoon osallistuneet koirat, jotka ovat syntyneet 2009-2019. (taulukko otettu 24.06.2020)

EVL											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
EVL1									20% (1 koira)		
EVL2									20% (1 koira)		
EVL3									20% (1 koira)		
EVL0									40% (2 koira)		
EVL-											
Yhteensä	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	5 koira	0 koira	0 koira
VOI											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
VOI1									33% (2 koira)		25% (1 koira)
VOI2									33% (2 koira)		25% (1 koira)
VOI3									17% (1 koira)		25% (1 koira)
VOI0								100% (1 koira)		100% (1 koira)	25% (1 koira)
VOI-									17% (1 koira)		
Yhteensä	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	1 koira	6 koira	1 koira	4 koira
AVO											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
AVO1							33% (1 koira)	44% (4 koira)	29% (2 koira)	30% (3 koira)	33% (2 koira)
AVO2					50% (2 koira)		33% (1 koira)	33% (3 koira)	43% (3 koira)	30% (3 koira)	50% (3 koira)
AVO3					50% (2 koira)		33% (1 koira)	11% (1 koira)	29% (2 koira)	30% (3 koira)	17% (1 koira)
AVO0								11% (1 koira)		10% (1 koira)	
AVO-											
Yhteensä	0 koira	0 koira	0 koira	0 koira	4 koira	0 koira	3 koira	9 koira	7 koira	10 koira	6 koira
ALO											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
ALO1		67% (2 koira)		50% (1 koira)	44% (4 koira)		42% (5 koira)	33% (5 koira)	33% (3 koira)	33% (5 koira)	75% (3 koira)
ALO2		33% (1 koira)		50% (1 koira)	11% (1 koira)		33% (4 koira)	33% (5 koira)	33% (3 koira)	33% (5 koira)	25% (1 koira)
ALO3					33% (3 koira)		27% (4 koira)	25% (3 koira)	33% (3 koira)	20% (3 koira)	
ALO0					11% (1 koira)			7% (1 koira)		13% (2 koira)	
ALO-											
Yhteensä	0 koira	3 koira	0 koira	2 koira	9 koira	0 koira	12 koira	15 koira	9 koira	15 koira	4 koira
Yhteensä	0 koira	3 koira	0 koira	2 koira	13 koira	0 koira	15 koira	25 koira	27 koira	26 koira	14 koira

Edellä mainittujen lajien lisäksi neljä koira on osallistunut koiratanssi kilpailuun. Palveluskoira kokeisiin on osallistunut kaksi koira. Valjakkohiihtoon on osallistunut yksi 2005 syntynyt koira ja yksi 2010 syntynyt koira. Vesipelastuskokeisiin on osallistunut yksi koira.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Islanninlammaskoira on nykyään pääosin seurakoira, vain noin 20 yksilöä asuu tiloilla, joissa niitä käytetään paimennukseen.

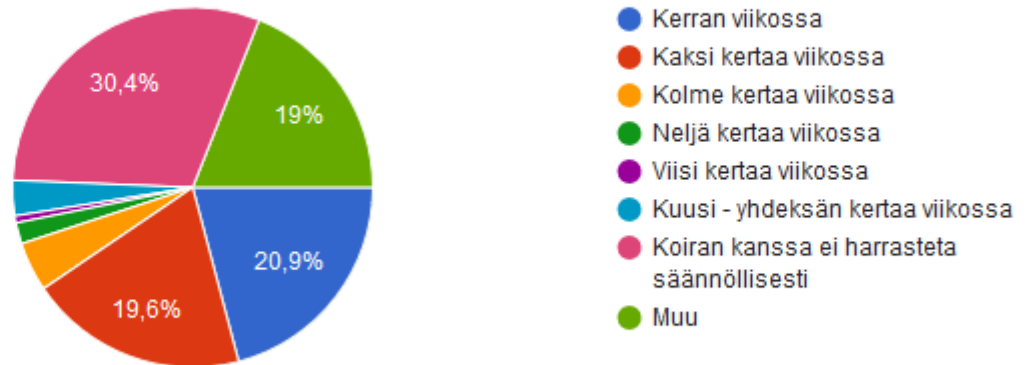
Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Islanninlammaskoiran alkuperäinen käyttö oli lampaiden ja hevosten paimentaminen, sekä pihavahtina toimiminen. Nykyään suurin osa islanninlammaskoirista on seurakoiria ja koirien toiminnantarpeen tyydyttäminen hoidetaan pääosin muilla keinoin kuin paimentamalla. Islanninlammaskoira on aktiivinen koira, mutta se toimii hyvin myös kotikoirana, kun saa osallistua perheensä arkeen. Islanninlammaskoirasta kuitenkin on myös monenlaiseen harrastamiseen ja mukavan suuri osa koirista harrastaakin jotain. Myös ilahduttavan suuri osa koirista käy edes joskus lampailla tai muuten kokeilemassa paimennusta. Keväällä 2016 toteutettiin islanninlammaskoirien omistajille suunnattu luonnekysely. Kyselyyn vastattiin kesäkuun loppuun mennessä 158 koiran osalta. Luonnekyselyssä kysimme harrastamisesta (kuva 4 alla), ja tulosten mukaan vain 30,4% koirista ei harrasta säännöllisesti mitään. Kohdassa muut 30 koira, löytyy lähinnä koiria, jotka ovat kyllä harrastaneet, mutta nyt liian vanhoja tai perheen tilanteen vuoksi harrastaminen on tauolla (14/30). Tai sitten koiran kanssa harrastetaan vaihtoehtoja harvemmin tai harrastaminen on kausittaista (13/30). Suurin osa koirista harrastaa 1-2 kertaa viikossa. Tätä useammin harrastetaan seuraavin prosentein: 3 kertaa viikossa 4,4%, neljä kertaa viikossa 1,9%, viisi kertaa viikossa 0,6% ja kuusi-yhdeksän kertaa viikossa 3,2%. Tällainen harrastuneisuus on ilahduttavaa ja täyttää islanninlammaskoiran aktiivisuustarpeen.



kuva 4 Islanninlammaskoirien kanssa harrastaminen.

Koiran kanssa harrastaminen (158 vastausta)



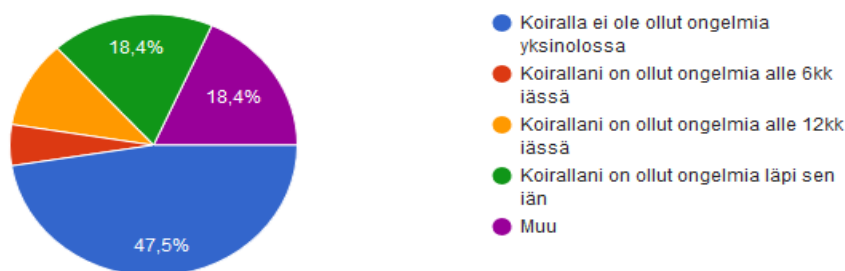
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Yksi yleisimpiä ongelmia islanninlammaskoiran kanssa on ajateltu olevan jonkin asteinen eroahdistus. Keväällä 2016 toteutetussa luonnekyselyssä kysyttiin yksinoloon liittyvistä ongelmista. Yleisesti yksinoloon liittyvistä ongelmista kysyttäessä kuitenkin vain 18,4 % vastasi koiralla olleen ongelmia läpi sen iän. (kuva 5 alla) Hieman enemmän ongelmia on ollut, jos mukaan laskee myös nuorena ilmenneet, myöhemmin poistuneet ongelmat. Osiossa muu on mainintoja, jos koira on vastaushetkellä vielä pentu ja asia vielä opettelussa (2kpl), mainintoja koiran hetkellisestä haukkumisesta kun jää yksin (3kpl) sekä elämänmuutoksen aikaan saamaa hetkellistä ongelmaa (5kpl)

kuva 5 Islanninlammaskoirien yksinolo ongelmat.

Onko koirallasi ongelmia yksinolossa? (158 vastausta)

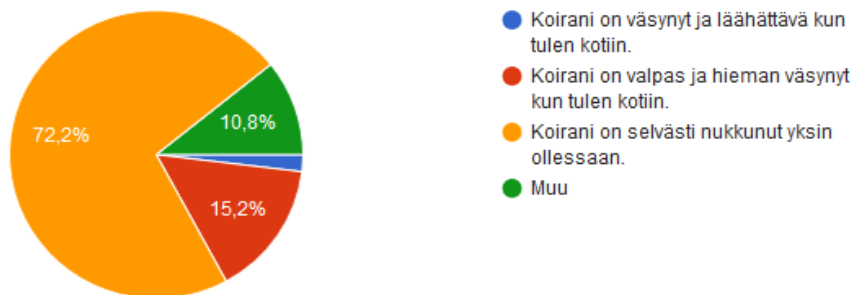


Samassa kyselyssä kysyttiin myös lepääkö koira yksin ollessaan. (kuva 6 alla). Tämän kuvaajan mukaan kovin vaikeaa eroahdistusta ei kovin monella islanninlammaskoiralla ole. Yli 70 % koirista lepää omistajan poissa ollessa. Vain 1,9 % vastaajista on kertonut koiransa olevan väsynyt ja läähättävä. Osiossa muu 11/17 vastauksista kertoo koiran olleen levännyt ja innokas.

kuva 6 Koiran lepääminen sen ollessa yksin.



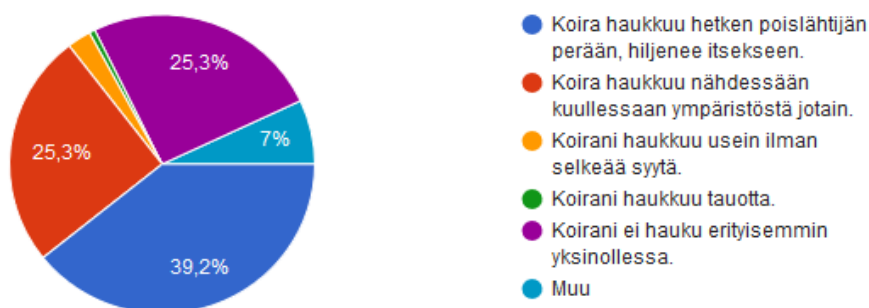
Koiran yksinolo, lepääminen (158 vastausta)



Yksinolon ongelmat liittyvät islanninlammaskoiralla usein haukkumiseen. Samassa kyselyssä kysyimme yksinolon haukkumisesta (kuva 7 alla). Vain 2,5 % on vastannut koiran haukkuneen usein ilman selkeää syytä ja vain 0,6 % (1 koira) on vastannut koiran haukkuvan taukoamatta. Suurin osa koirista viettää kuitenkin yksin olonsa suurimmaksi osaksi hiljaa 64,5 %. Osiossa muu kerrotaan esimerkiksi koiran haukun saadun hallintaan sitruunapannalla (3/11), koiran haukkuvan jonkin aikaa perään tai kun se tylsistyy (3/11), joidenkin koirat eivät ole ikinä yksin tai ei ole tietoa haukkuuko koira (2/11).

kuva 7. Koiran haukkuminen sen ollessa yksin.

Haukkuminen yksin ollessa (158 vastausta)

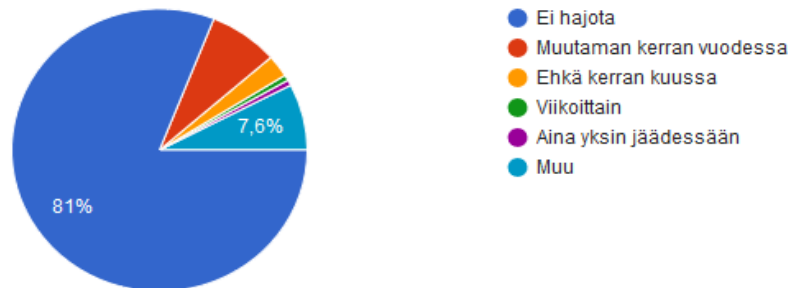


Toinen yleinen yksinolon ongelma on tihutyöt, joista myös oli kysymys (kuva 8 alla). Tihutöiden tekeminen on selkeästi islanninlammaskoiralla harvinaisempaa kuin haukkuminen. 81 % koirista ei hajota yksin ollessaan ikinä ja 7,6 % vain muutaman kerran vuodessa. Aina yksin jäädessään tuhoja tekee vain 0,6 % koirista ja saman verran koiria tekee tihutöitä kerran viikossa. 2,5 % koirista voi tehdä tihutöitä noin kerran kuussa. Osiossa muu mainitaan tihutöitä tehdyn pentua/nuorempana (4/12), tai jos jotain sopivaa on jätetty saataville (5/12).

Kuva 8. Tihutyöt koiran ollessa yksin.



Tihutyöt yksinollessa (158 vastausta)



Yksinolon opettaminen islanninlammaskoiralle on hyvin tärkeää heti pennusta pitäen, sillä usein voidaan ehkäistä mahdollinen eroahdistus. Suurin ongelma selkeästi on haukkuminen, johon pitää puuttua heti alusta asti, jos haluaa koiransa olevan hiljaa yksin ollessaan. Lisäksi jalostustoimikunta yrittää muistuttaa kasvattajia välttämään eroahdistuneitten koirien yhdistämistä. Eivätkä vakavasti ahdistuneet koirat ole suositeltuja jalostukseen.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Islanninlammaskoiran juoksuväli on yleensä 6kk, mutta voi vaihdella yksilökohtaisesti paljonkin. Osalle nartuista juoksu tulee vain kerran vuodessa. Terveyskyselyssä keväällä 2016 kysyttiin miten koira imetti ja 85 % nartuista oli imettänyt ilman ongelmia ja halukkaasti. Nartut myös hoitavat pentunsa hyvin noin 85 % nartuista hoiti pennut halukkaasti ilman keskittymishäiriöitä. 92 % nartuista leikki omien pentujensa kanssa. Tällainen käyttäytyminen on islanninlammaskoiralle tyypillistä ja haluttua. Myös lisääntyminen sujuu islanninlammaskoirilla pääosin täysin luonnollisesti ja helposti. Asiasta kysyttäessä 92 % lisääntyminen sujui täysin normaalisti ja 5,4 % keinosiemennettiin. Keinosiemennyksiä käytetään kuitenkin yleensä vain silloin, kun spermaa tuodaan ulkomailta.

Nartut synnyttävät yleisesti itse ilman apua, mutta muutamissa pentueissa on jouduttu turvautumaan keisarinleikkaukseen, kun jokin pentu on ollut liian iso tulemaan ulos tai yksittäistapauksessa polttoheikkouden vuoksi.

Islanninlammaskoirilla on jonkun verran ongelmia valeraskauksien kanssa. Luonnekyselyssä keväällä 2016 kysyimme valeraskauksista. Vastauksia tuli 85 nartusta, joista 52 % ei kärsinyt valeraskauksista. 19 % nartuista valeraskaudet olivat selkeä tai huomattava ongelma. Sen lisäksi muutamia vastauksia tuli, jossa koira oli vielä pentu tai se oli steriloitu jo ennen kyseiseen talouteen tuloa. Jos valeraskaudet ovat pahoja, johtaa se yleensä nartun sterilointiin viimeistään pentujen teon jälkeen. Valeraskaudet vaikeuttavat yleensä myös harrastamista, koska koira ei valeraskaana toimi samoin kuin muulloin.

Uroksien kohdalla kysyttiin niiden kiinnostuksesta narttuja kohtaan. Uroksien vastauksia tuli 73, joista normaalisti nartuista kiinnostuneita tai hyvin kiinnostuneita oli lähes 81 %. Vain 5 % uroksista ei ollut lainkaan kiinnostunut nartuista, mutta tässä luvussa on mukana myös jo kastroiduista uroksista. Noin 7 % uroksista oli häiritsevän kiinnostunut nartuista. Islanninlammaskoirissa urokset astuvat pääosin hyvin ja vain yksittäistapauksissa uros ei astu narttua. Yleensä näissäkin tapauksissa syy löytyy esimerkiksi eturauhastulehduksesta, eikä johdu siitä, etteikö uros olisi kiinnostunut astumaan narttua. Jalostustoimikunnan tiedossa on vain 2 urosta, jotka eivät ole narttua astuneet haluttomuuden vuoksi.

Sosiaalinen käyttäytyminen



Keväällä 2016 tehdyssä luonnekyselyssä kysyttiin myös koiran sosiaalisesta käyttäytymisestä. Vastausvaihtoehdot olivat seuraavat (kuva 9 alla)

kuva 9

Luoksepäästävyys *

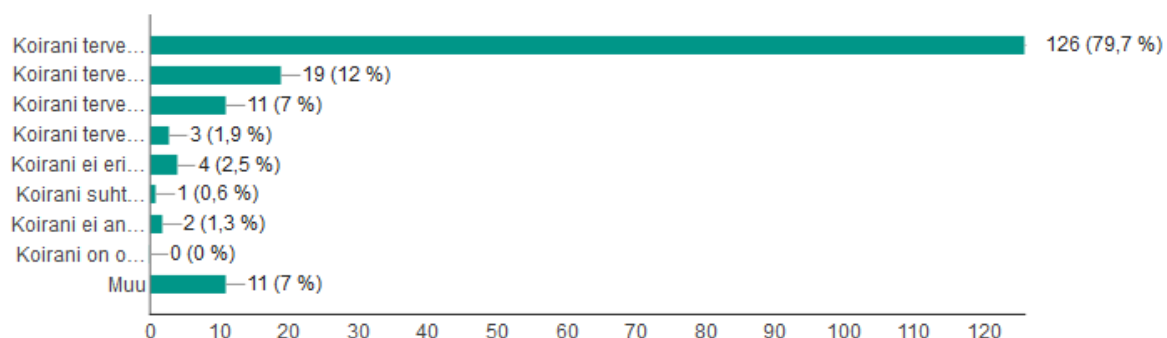
Eli onko koirasi kuinka reipas uusien ihmisten kanssa? Voit valita useamman

- ☐ Koirani tervehtii kaikkia iloisesti.
- ☐ Koirani tervehtii suurinta osaa iloisesti ja kaikkia kohteliaasti ja luottavaisesti.
- ☐ Koirani tervehtii iloisesti tuttuja ja uusia ihmisiä kohteliaasti.
- ☐ Koirani tervehtii kohteliaasti ihmisiä, muttei mitenkään vahvasti hakeudu heidän seuraan.
- ☐ Koirani ei erityisemmin välitä ihmisistä
- ☐ Koirani suhtautuu väistävästi uusiin ihmisiin
- ☐ Koirani ei anna uusien ihmisten lähestyä
- ☐ Koirani on osoittanut aggressiota ihmisiä kohtaan
- ☐ Muu...

Vastaukset jakoutuivat seuraavasti (kuva 10 alla): koirista 79,7 % tervehtii kaikkia ystävällisesti ja 19 % vähintään kohteliaasti, mikä kuuluu rodun haluttuun luonteeseen. Vain 1,3 % koirista ei anna uusien ihmisten lähestyä. 0 % koirista on osoittanut aggressiota ihmisiä kohtaan. Muut kohdasta löytyy kaksi koiraa, jotka väistävät taapero ikäisiä, yksi koira joka voi olla liiankin innokas ja 7 koiraa, jotka tutustuvat hieman vaihtelevasti mutta yleensä kohteliaasti vieraisiin ihmisiin.

kuva 10 Koiran luoksepäästävyys.

Luoksepäästävyys (158 vastausta)



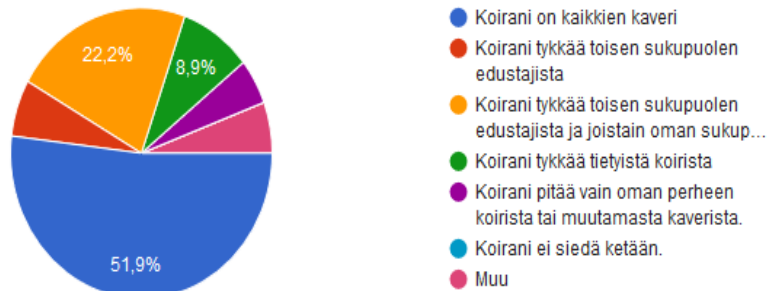
Samassa kyselyssä kysyttiin suhtautumisesta toisiin koiriin (kuva 11 alla). Vastausten mukaan 0 % koirista ei siedä ketään. 51,9 % koirista on kaikkien kavereita ja 22,2 % tulee toimeen kaikkien toisen sukupuolen edustajien kanssa ja osan oman sukupuolen edustajien kanssa. 6,3 % tulee toimeen vain vastakkaisen sukupuolen edustajien kanssa. 5,1 % pitää vain oman lauman edustajista ja muutamista kavereista. Muu osiossa 5,7 % (9 koiraa) todetaan koiran tulevan pääosin toimeen jos toinen ei pullistele (4/9), pitää pennuista



(1/9) tai että tietyt yksittäiset koirat tai rodut aiheuttavat ongelmia (3/9).

kuva 11 Koiran suhtautuminen toisiin koiriin.

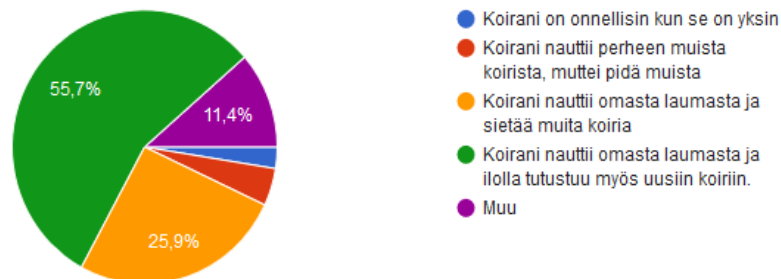
Koiran sosiaalisuus (158 vastausta)



Samassa kyselyssä kysimme myös sosiaalisuudesta omassa laumassa (kuva 12 alla). Vain 2,5 % koirista on onnellisimpia yksinään. 55,7 % koirista tulee hyvin toimeen omassa laumassaan ja tutustuu myös muihin. 4,4 % pitää omasta laumasta mutta ei muista. Muu osiossa (18 koiraa) mainitaan koiran olevan ainoa koira (8/18).

kuva 12 Sosiaalisuus laumassa.

Sosiaalisuus laumassa (158 vastausta)

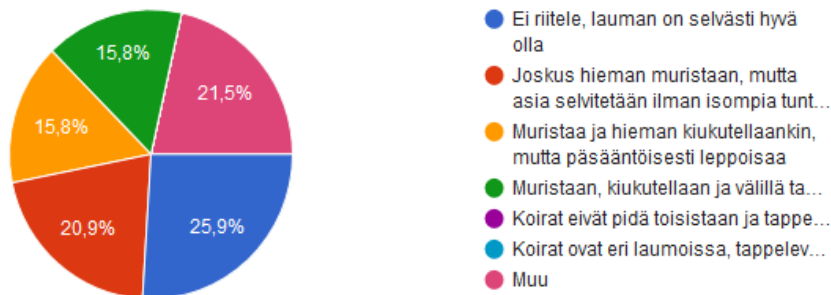


Samassa kyselyssä kysimme kodin sisäisestä tilanteesta (kuva 13 alla). Oman lauman kanssa 25,9 % koirista on hyvä olla. 20,9 % koirista joskus hieman murisee mutta asiat selvitetään ilman isompia tunteenpurkauksia. 15,8 % koirista on laumassaan pääosin leppoisaa. 15,8 % koirista murisee, kiukuttelee ja välillä tappelevat, mutta koirat pitävät silti toisistaan. Osiossa muu 21,5 % (34 koiraa) kerrotaan koiran olevan perheen ainoa koira (25/34), resurssit kuten lelut tai ruoka aiheuttavat riitaa (3/34koiraa) tai hormonit ja sairaudet sekoittavat koirien välejä (2/34).

kuva 13 Kodin sisäiset riidat.



Kodin sisäiset riidat (158 vastausta)



Yleisesti sosiaalisen käyttäytymisen ongelmat eivät yleensä kohdistu ihmisiin. Islanninlammaskoirat ovat luonteeltaan aina avoimia ja uteliaita, ainoastaan pentuaikana hyvin eristäytyneissä oloissa elävät pennut ovat olleet arkoja ihmisten ja uusien asioiden suhteen. Sen sijaan toisille koirille rähisemistä esiintyy valitettavan paljon erityisesti nuorten urosten keskuudessa. On hyvin tavallista, että hieman yhden vuoden iän molemmin puolin uroksilla voi tulla ohitus ongelmia ja turhaa uhoamista toisille uroksille. Tavallisesti ongelma tulee vähitellen hieman huomaamatta kunnes jossain ahtaassa tilassa, missä koiria on paljon (esim. näyttelyt), yhtäkkiä huomataankin, että koira ei kestäkään olla toisten lähellä. Ongelma aiheutuu varmasti useasta syystä, alentuneesta stressinsiedosta, ylimaskuliinisuudesta, liian vähäisistä positiivisista koirakontakteista ja koulutuksen puutteesta tai vääränlaisesta koulutuksesta.

Koulutuksella rähinöinti saadaan lähes aina kuriin ja myös tämän asian suhteen löytyy apua pentuoppaastamme. Yritämme myös valistaa koiranomistajia, mitkä ovat ne hälytys merkit, mihin kannattaisi reagoida, jotta ongelma voitaisiin hoitaa alkuvaiheessa. Koirakielellisesti islanninlammaskoirat ovat lahjakkaita ja niistä on helppo nähdä mitä ne tarkoittavat, koska mitään kehon muotoa ei ole liioiteltu, kasvoissa on myös usein värimerkkejä, mitkä vielä korostavat kasvojen ilmeitä. Vaikka häntä on kippuralla, se on hyvin liikkuva ja koirat yleensä myös ymmärtävät sen käytön, joten sekään ei sekaannuksia aiheuta.

Käytöksen ongelmat pyritään ottamaan myös jalostuksessa huomioon, emme halua, että urosten ulkoiset maskuliiniset merkit ylikorostuvat (esim. pään ja rintakehän leveys), jolloin koira ei myöskään enää täytä rotumääritelmän vaatimuksia. Yhdistys on jokaisessa tuomarikoulutuksessa, jossa on saanut puheenvuoron, myös painottanut, että urosten rähinöintiin näyttelykehässä tulee puuttua arvostelussa. Tämän toivotaan vaikuttavan myös kasvattajien suhtautumiseen jalostuksessa.

Pelot ja ääniherkkyys

Islanninlammaskoiran kuuluu olla reipas ja utelias koira ja työkoirana ei ole ollut suotavaa pelätä esimerkiksi ukkosta. Luonnekyselyssä 2016 kysyttiin koirien peloista. Vastausvaihtoehdot olivat seuraavat (kuva 14 alla).

ISLANNINKOIRAT RY

ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



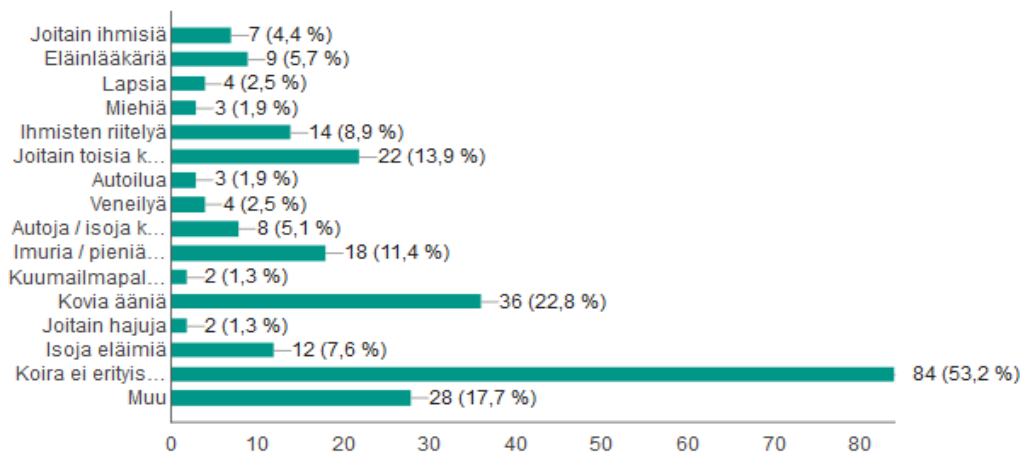
- ☐ Joitain ihmisiä
- ☐ Eläinlääkäreitä
- ☐ Lapsia
- ☐ Miehiä
- ☐ Ihmisten riitelyä
- ☐ Joitain toisia koiria
- ☐ Autoilua
- ☐ Veneilyä
- ☐ Autoja / isoja koneita
- ☐ Imuria / pieniä koneita
- ☐ Kuurnailmapalloja
- ☐ Kovia ääniä
- ☐ Joitain hajuja
- ☐ Isoja eläimiä
- ☐ Koira ei erityisemmin pelkää mitään
- ☐ Muu...

Vastauksia tuli 158 kappaletta ja ne jakautuivat kuten kuvassa 15 näkyy. 53,2 % koirista ei erityisesti pelkää mitään, mikä on varsin hyvä tulos. Suurin yksittäinen asia mikä pelkoa aiheuttaa on kuitenkin kovat äänet, joita pelkää 22,8 % koirista. Osiossa muut (28 koira) neljä kuvailee koiransa pelkäävän tietyn näköisiä koiria tai pelkää koiria, koska koira hyökännyt päälle. Tiettyjä ääniä, kuten ukkosta tai ampumista pelkäsi kohdassa muu 5 koira. Yksi koira ei pelännyt mitään, kaksi koira pelkäsi tietyn tyyppistä riitelyä ja kaksi koira pelkäsi kynsien leikkuuta.

kuva 15. Koiran pelot.



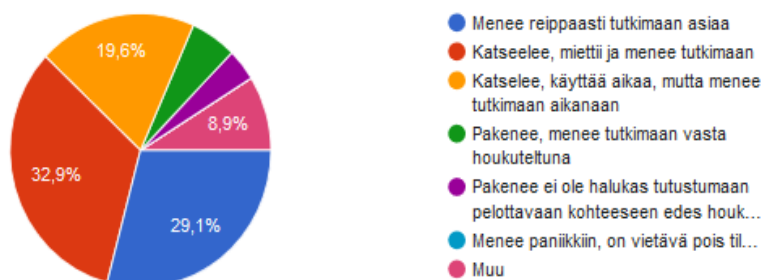
Mitä koirasi pelkää? (158 vastausta)



Kyselyssä kysyttiin myös koiran palautumisesta, jotta saisimme paremman kuvan siitä, miten pahoja pelot ovat (kuva 16 alla). Suurin osa koirista 81,6 % menee heti tai viimeistään hetken päästä katsomaan pelottavaa asiaa. 5,7 % koirista meni tutkimaan pelottavaa asiaa vasta houkuteltuna ja vain 3,8 % koirista ei suostu menemään tutkimaan edes houkuteltuna. Paniikkiin meneviä koiria ei kuitenkaan ollut kyselyyn vastanneissa lainkaan. Osiossa muu 14 koiraa löytyy kolme koiraa, jotka eivät ole ikinä pelästyneet mitään, mistä olisi voinut palautua. Muuten osiossa koirien palautuminen vaihtelee pelästyksen määrän mukaan (6/14 koiraa) tai palautuminen tietystä pelosta on huonontunut iän myötä (3/14 koiraa).

kuva 16 palautuminen.

Pelästymisestä palautuminen (158 vastausta)



Koirat saattavat pelätä erilaisia alustoja, mutta islanninlammaskoirille alustat eivät yleensä tuota ongelmia. Kyselyssä yli 80 % koirista tottui alustoihin nopeasti, eikä pelännyt niitä. Yleisesti ottaen islanninlammaskoira on varsin reipas. Ääniarkuus on suurin pelkojen kohde ja myös asia, joka jalostuksessa olisi otettava paremmin huomioon, jotta rodun tilanne ääniarkuuden suhteen kääntyisi parempaan suuntaan. Jatkossa tämän asian huomioimisesta muistutetaan kasvattajia, kun he kysyvät jalostusneuvoja.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Islanninlammaskoirat elävät yleensä pitkään ja pysyvät hyvässä kunnossa. Ikä harvoin aiheuttaa suuria käytöshäiriöitä. Luonnekyselyssä kahden koiran kerrottiin muuttuneen vanhemmiten hieman vähemmän sosiaalisiksi. Toisaalta vanhuuden kuuroutuminen saattoi myös vähentää ääniarkuutta.



Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Islanninlammaskoiran rakenne on terve, joten pääsääntöisesti rakenne ei aiheuta käytösongelmia. Kivulias koira voi toki näyttää aggressiota, mutta tällaiset tapaukset ovat äärimmäisen harvinaisia, eivätkä varsinaisesti liity islanninlammaskoiran rakenteeseen. Tällaista kipuaggressiota voivat aiheuttaa esimerkiksi kivuliaat huonot lonkat, joissa on paha nivelrikko. Tällaisia tapauksia on kuitenkin tiedossa vain yksi kappale. Näkökyvyn tai kuulon heikkeneminen vaikuttaa tietenkin perustavanlaatuisesti koiran elämään, kuitenkin tähänkään liittyen ongelmia ei ole raportoitu. Sokeuttavan vakavaa silmänsairautta ei kuitenkaan ole islanninlammaskoirilla tavattu Suomessa ja kuuroutta esiintyy vasta hyvin korkealla iällä.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Kaiken kaikkiaan islanninlammaskoira on mukava koira harrastuksesta riippumatta. Vilkkautta on joka yksilössä sen verran, että koira vaatii säännöllisesti jotain tekemistä. Tekemisellä ei sinänsä ole väliä, oli se lasten kanssa leikkimistä vai tavoitteellista kilpaurheilua. Rotu vaatii kuitenkin aina paljon liikuntaa ja aktiviteettia ja sen unohtaminen tuo lähes poikkeuksetta ongelmia käyttäytymisessä. Temperamentti eroja rodussa on melko vilkkaasta hyvin vilkkaisiin yksilöihin. Jos hyvin vilkkaaseen koiraan yhdistyy vielä matala stressikynnys, niin tämä tuo arkeen herkästi ongelmia. Stressaantuminen näkyy helpoiten turhana haukuskeluna, yksinolo-ongelmina, huonona hihnäkäytöksenä, väärin suuntautuneena paimennuskäytöksenä jne. Autojen yms. liikkuvan luvaton paimentaminen on valitettavan yleistä ja kyseisen syyn takia koiria myös kuolee muutamia vuodessa. Kyseinen käyttäytymismalli on paimenkoiralle tyypillinen, mutta myös poiskoulutettavissa, jos asiaan tartutaan heti sen ilmettyä.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Jalostukseen stressiherkimpien ja eroahdistuneiden koirien käyttöä tulee miettiä tarkoin. Kannan kapeuden takia kompromisseja täytyy kuitenkin tehdä ja lievemmistä ongelmista kärsiviä on käytettävä jalostukseen. Tällöin kuitenkin aina mietitään, että toisella koirista ei ole samoja ongelmia. On myös aina arvioitava, mikä tosin usein täysin mahdotonta, onko esimerkiksi vääränlainen koulutus kenties pahentanut ongelmaa. Ehdottoman tärkeää on kasvattajien myös kertoa avoimesti rodun todellisesta luonteesta, jotta oikea koira löytäisi oikeaan kotiin.

Ongelmana on ollut saada pennun omistajat ymmärtämään kuinka vakavasta asiasta väärin suuntautuneessa paimennuskäyttäytymisessä on kyse. Asiasta valistetaan ja koulutuksen merkitystä korostetaan, koska pennusta asti ohiviuhuviin asioihin rauhallisesti suhtautuva koira ei yleensä myöhemminkään ole ongelmallinen. Asioista poisoppiminen sen sijaan on hidasta ja vaatii paljon työtä, eikä lopputulos kuitenkaan ole välttämättä täysin luotettava. Asiaan voitaisiin puuttua jalostuksellisesti, mutta miksi jalostaa paimenkoira, jolla ei ole paimennusviettiä. Tämän vuoksi asiasta on vain valistettava, että omistajat osaisivat alkaa koulutuksen heti jos koira alkaa osoittaa väärin suuntautunutta paimennuskäytöstä.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Islanninlammaskoira on ollut 1.1.2002 lähtien mukana Suomen Kennelliiton PEVISA-ohjelmassa lonkka- sekä silmätarkastuksen osalta. 1.1.2007 ohjelmaa jatkettiin muuten samanlaisena, mutta lonkkatulokseen otettiin raja-arvoksi aste C. 1.1.2012 ohjelmaan lisättiin polvitarkastus. Vuoden 2017 alusta ohjelmaan lisättiin koiran jälkeläismäärää koskeva rajoitus



Rodun PEVISA ohjelma:

Lonkat: koiralla tulee olla astutushetkellä virallinen lonkkakuvaustulos. Rekisteröinnin raja-arvo on lonkkaniveldysplasian aste C.

Polvet: koiralla tulee olla astutushetkellä virallinen polvitarkastustulos. Rekisteröinnillä ei ole raja-arvoa.

Silmät: koiralla tulee olla astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastustulos. Silmätarkastus on voimassa 24 kuukautta.

jälkeläimäärät: Koiran Suomessa rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 18 pentua, joista alle 5-vuotiaana enintään 9 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue, rekisteröidään kuitenkin kokonaan.

Rotukohtainen PEVISA-ohjelma koskee myös ulkomaisen uroksen jalostuskäyttöä. Islanninlammaskoirilla on anottu poikkeuslupa polvitutkimuksen osalta eli ulkomaiselta jalostusurokselta ei vaadita polvitutkimustulosta. Lupa koskee ulkomailla tapahtuvaa astutusta sekä ulkomaisen uroksen sperman käyttöä. Kennelliitto huomioi poikkeukset pentuetta rekisteröidessään.

Pysyvä poikkeuslupa ei koske Suomessa vierailevalla tai oleskelevalla ulkomaisella uroksella tapahtuvaa astutusta. Täällä oleva uros voidaan tarvittaessa joko tutkia PEVISA-ohjelman mukaisesti, tai rotujärjestö voi esittää tapauskohtaista poikkeuslupaa uroksen käytölle ([koirarekisteriohjeen kohta 5](#)).

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli "lonkkavika", (engl. hip dysplasia, HD) on yleisin islanninlammaskoiran luuston/nivelten kasvuhäiriöistä. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikuttajia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste *) vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuikäna voi pahentaa muutoksia.

*) Periytymisaste = Määrällisesti periytyvässä (kvantitatiivisessa) ominaisuudessa koiran ilmiäsuuta muokkaavat sekä useat geenit että ympäristö. Periytymisaste kertoo, kuinka suuri osuus eläinten välisistä eroista johtuu perinnöllisistä tekijöistä. Jos kaikilla koirilla on ominaisuudesta samat geeniversiot, ei eläinjoukossa ole perinnöllisiä eroja. Silloin periytymisaste on nolla, vaikka ominaisuus olisi vahvastikin perinnöllinen.

Periytymisaste kuvaa myös aineiston käyttökelpoisuutta ominaisuuden jalostuksessa, eli sen perusteella nähdään kuinka hyvin aineisto tuo koirien välisiä perinnöllisiä eroja esiin. Siten se kuvaa myös jalostettavuutta.



Periytymisaste voi vaihdella välillä 0-1 (0-100 %). Se on sitä suurempi mitä paremmin ominaisuuteen vaikuttavat ympäristötekijät pystytään vakioimaan. Jalostuksessa voidaan edistyä, jos periytymisaste on yllä olevan. Periytymisastetta pidetään kohtalaisena, jos se on yli 0,20, ja korkeana, jos se on yli 0,35-0,40.

Periytymisaste ei ole vakioluku. Samankin ominaisuuden periytymisaste vaihtelee eri populaatioissa, riippuen perinnöllisten erojen määrästä ja erilaisista ympäristötekijöistä. Jos ominaisuuden jalostamisessa edistytään, periytymisaste pienenee, koska eläinten väliset perinnölliset erot vähenevät ja ympäristövaikutusten suhteellinen osuus kasvaa.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppeleminen”, ylösnousuvaiveudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria. Islanninlammaskoirille ei Suomessa pienen kuvausmäärän vuoksi voida vielä laskea BLUP indeksiä.



taulukko 17 lonkkakuvaus tulokset 2005-2019 määrällisesti. ja taulukko 18 lonkkakuvaustulokset 2005-2019 prosentuaalisesti. (Taulukot otettu 9.9.2020)

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2005	43	18	8	6	2	0	34
2006	42	12	9	9	2	0	32
2007	54	21	3	8	7	0	39
2008	83	21	14	11	5	0	51
2009	50	23	4	4	1	1	33
2010	69	22	16	9	2	0	49
2011	34	14	8	4	3	0	29
2012	59	18	11	6	0	0	35
2013	97	25	30	13	4	0	72
2014	61	14	11	9	4	0	38
2015	48	11	17	4	1	0	33
2016	61	19	20	5	3	0	47
2017	39	9	8	8	1	0	26
2018	60	16	7	7	0	2	32
2019	74	20	4	1	1	0	26
Yhteensä	874	263	170	104	36	3	576

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2005	79%	53%	24%	18%	6%	0%
2006	76%	38%	28%	28%	6%	0%
2007	72%	54%	8%	21%	18%	0%
2008	61%	41%	27%	22%	10%	0%
2009	66%	70%	12%	12%	3%	3%
2010	71%	45%	33%	18%	4%	0%
2011	85%	48%	28%	14%	10%	0%
2012	59%	51%	31%	17%	0%	0%
2013	74%	35%	42%	18%	6%	0%
2014	62%	37%	29%	24%	11%	0%
2015	69%	33%	52%	12%	3%	0%
2016	77%	40%	43%	11%	6%	0%
2017	67%	35%	31%	31%	4%	0%
2018	53%	50%	22%	22%	0%	6%
2019	35%	77%	15%	4%	4%	0%
Yhteensä	66%	46%	30%	18%	6%	1%



Suomessa vuodesta 2005 vuoden 2019 loppuun mennessä kuvatuista koirista 25 % (taulukko 18) on jonkin asteinen lonkkanivelen kasvuhäiriö, näistä kuitenkin vain 7% on astetta D (tai E). Näistä vain yksi koira on kuvattu tuloksella E. Kaksi koira on lopetettu pentuiässä pahan ja voimakkaasti kipua aiheuttaneen lonkkanivelen kasvuhäiriön vuoksi, sekä yksi Suomessa syntynyt koira on kuvattu Tanskassa E-tuloksella.

Kaikki jalostukseen käytetyt koirat on lonkkakuvattu ja jalostukseen on käytetty vain koiria, joilla on ollut A-C-lonkat. Jättämällä pois jalostuksesta ne koirat, joiden tulos on D tai E suljettaisiin jalostuksesta pois 5,8 % kannasta. Tätä on noudatettu alusta asti, eikä jalostuspohja ole sen vuoksi kaventunut huolestuttavasti.

Patellaluksaatio

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti).

Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Vaikeat patellaluksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

Islanninlammaskoiria on tutkittu Suomessa vuodesta 2005 vuoden 2019 loppuun 503 (taulukko 19), joista 27 on todettu patellaluksaatio, tämä on 5 % kannasta (taulukko 20). Lisäksi on ollut muutama epävirallinen jalostustoimikunnan koiran omistajilta saama patellaluksaatio tieto. Muissa maissa ei juuri tutkita virallisesti polvia, mutta useasta muusta maasta on ISIC seminaarin yhteydessä kerrottu ja yksittäiset kasvattajat raportoineet vakava-asteisia patellaluksaatiotapauksia islanninlammaskoirilla. Tämän vuoksi rodun PEVISA ohjelmassa on polvien tutkimuspakko. Kahta koira, jolla on patellaluksaatio, ei suositella käytettävän parina pennutuksessa.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



taulukko 19 polvitutkitut islanninlammaskoira, jotka ovat syntyneet 2000-2015 määrällisesti. (Taulukko otettu 9.9.2020)

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	operoitu	Yhteensä
2005	43	24	1	0	0	0	0	25
2006	42	30	0	2	0	0	0	32
2007	54	30	1	0	0	0	0	31
2008	83	38	4	1	0	0	0	43
2009	50	25	2	0	0	0	0	27
2010	69	39	1	0	0	0	0	40
2011	34	25	2	1	0	0	0	28
2012	59	28	1	1	0	0	0	30
2013	97	61	2	1	0	0	0	64
2014	61	32	2	0	0	0	0	34
2015	48	29	2	0	0	0	0	31
2016	61	44	1	1	0	0	0	46
2017	39	26	0	0	0	0	0	26
2018	60	29	1	0	0	0	0	30
2019	74	21	0	0	0	0	1	22
Yhteensä	874	481	20	7	0	0	1	509

taulukko 20 polvitutkitut islanninlammaskoira, jotka ovat syntyneet 2005-2019 prosentuaalisesti. (Taulukko otettu 9.9.2020)

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
2005	58%	96%	4%	0%	0%	0%	0%
2006	76%	94%	0%	6%	0%	0%	0%
2007	57%	97%	3%	0%	0%	0%	0%
2008	52%	88%	9%	2%	0%	0%	0%
2009	54%	93%	7%	0%	0%	0%	0%
2010	58%	98%	2%	0%	0%	0%	0%
2011	82%	89%	7%	4%	0%	0%	0%
2012	51%	93%	3%	3%	0%	0%	0%
2013	66%	95%	3%	2%	0%	0%	0%
2014	56%	94%	6%	0%	0%	0%	0%
2015	65%	94%	6%	0%	0%	0%	0%
2016	75%	96%	2%	2%	0%	0%	0%
2017	67%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
2018	50%	97%	3%	0%	0%	0%	0%
2019	30%	95%	0%	0%	0%	0%	5%
Yhteensä	58%	94%	4%	1%	0%	0%	0%



Perinnölliset silmäsairaudet islanninlammaskoirilla

Islanninlammaskoirilla on perinnöllisistä silmäsairauksista todettu katarakta, distichiasis, trichiasis, RD, PHTVL/PHPV, PPM, CD, goniodysplasia, glaukooma ja coloboma (tiedot kerätty Koiranet, ISIC raportit, yksittäisten kasvattajien antamat tiedot sekä jalostustoimikunnan arkistot).

Suomessa on tarkastettu vuodesta 2005 vuoden 2019 loppuun mennessä 498 koiraa, joista 35 koiralla on löydetty perinnöllinen tai mahdollisesti perinnöllinen silmäsairaus. Taulukossa 20 on koottu tulokset diagnooseista.

taulukko 21 silmätutkimusdiagnoosit islanninlammaskoirilla. (Taulukko otettu 9.9.2020)

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	16
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	456
Ektooppinen cilia, todettu	2
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, ei todettu	3
Iris hypoplasia, todettu	1
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	4
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	1
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	2
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	1
PHTVL/PHPV, sairauden aste 2 - 6	1
PPM, diagnoosi avoin	1
PPM, iris-iris, todettu	2
PRA, epäilyttävä	3
PRA, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	3
RD, geograafinen, todettu	1
RD, multifokaali, todettu	5
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	2
Silmämuutosten vakavuus, lievä	10
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, terve	7

PERINNÖLLINEN HARMAAKAIHI

Eli hereditäärinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittynyt katarakta. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi.



Niin sanottu nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmätautiin varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenetelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve.

Islanninlammaskoirilla on todettu lähes kaikissa ISIC-maissa useita kaihikoiria ja kaihi onkin selvästi yleisin rodulla tavattu silmätauti. Muutamissa tapauksista koirilla on ollut nuorena vakava-asteinen kaihi, mikä on sokeuttanut koiran. Suurin osa tapauksista on kuitenkin ollut lieviä.

DISTICHIASIS/EKTOOPPINEN CILIA (Kennelliitto tallensi aiemmin yhteisellä nimikkeellä cilia aberranta) Tarkoittaa ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). Caruncular trichiasis tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla 'uivat', pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita.

Oireilevilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan tai poistaa ne pysyvästi polttamalla tai leikkauksella. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin. Islanninlammaskoirilla tätä sairautta on löydetty eniten Hollannissa, siellä on kaikkiaan reilut 20 tapausta. Myös muista maista sairautta on löydetty, Suomessa kahdeksan tapausta. Suomessa asuville koirille ei ole distichiasis/trichiasis aiheuttanut ongelmia, mutta muista maista on raportoitu myös sarveiskalvon vaurioitumista.

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö)

RD jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistävasti. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta. Islanninlammaskoirilla on Suomessa todettu 5 MRD tapausta sekä yksi mahdollinen RD muutos. Muista maista löytyy myös yksittäisiä tapauksia MRD muotoa sekä Kanadasta ja Norjasta molemmista yksi GRD tapaus.

PPM (persistent pupillary membranes)

Tarkoittaa synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. Epäillään perinnölliseksi, synnynnäiseksi muutokseksi joillakin roduilla. Basenjilla on epäilty PPM muutosten liittyvän geneettisesti silmän näköhermonpään halkiolöydökseen, niin kutsuttuun colobomaan, joka on vakava silmän näkökykyyn vaikuttava kehityshäiriö. Tarkkaan ei tiedetä, miten PPM tai coloboma muutokset Basenjilla periytyvät. Islanninlammaskoirilla PPM muutoksia on löytynyt yksittäisiä tapauksia useista maista, USA:ssa on löytynyt yli 20 PPM diagnoosin saanutta koiraa ja Suomessa on tavattu 8 koiralla PPM iris-iris muutoksia.



PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous)

On kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimmässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammassa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Dobermannilla autosomaali dominantti periytyvyys, jossa epätäydellinen penetraatio. Suomessa on kolmella koiralla todettu PHTVL/PHPV muutoksia. Yksittäisiä tapauksia on löytynyt myös Sveitsistä, Saksasta ja Tanskasta.

CD

On myös yksi islanninlammaskoirilla löydettyistä silmän perinnöllisistä sairauksista. Perinnöllinen Korneadystrofia tarkoittaa esimerkiksi rasvakristallien kerääntymistä sarveiskalvon keskiosiin, sen pinta- ja keskikerrokseen, ovaalin muotoiseksi samentumaksi. Tämän tyyppinen sarveiskalvon dystrofia on perinnöllinen sairaus esimerkiksi siperianhuskylalla. Sairauden epäillään periytyvän autosomaali resessiivisesti. Korkenadysfrofia tapauksia on löydetty kaksi Islannista ja yksi Tanskasta sekä yksi USA:sta.

GLAUKOOMA

On ryhmä sairauksia, joissa verkkokalvon ns. ganglionsolut kuolevat, näköhermon keskiviiva rappeutuu ja näköhermonpää laajenee. Tämä aiheuttaa vähitellen näkökyvyn menetyksen. Muutoksiin liittyy mitattava silmän sisäisen paineen nousu. Hoitona käytetään läike- ja leikkaushoitoa. Kuitenkaan mikään hoito ei ole sairautta ja oireita lopullisesti parantava. Primääriä glaukoomaa epäillään perinnölliseksi useilla roduilla. Erilaisia periytymismekanismeja on esitetty. Yhdeksi glaukooman aiheuttajaksi on todettu silmän kammiokulman rakenne, normaali tilanne mahdollistaa oikeanlaisen silmän nestekierron. Epänormaalin tilanteen, pektinaattiligamenttidysplasian, vakavuusasteen perusteella on todennäköisesti mahdollista ennustaa riski sairastua glaukoomaan. Mitä vakavammat muutokset pektinaattiligamentissa on, sitä todennäköisemmin yksilö sairastuu jossain elämän vaiheessa glaukoomaan eli silmänpainetautiin. Silmän kammiokulman rakennetta tutkitaan gonioskopiatutkimuksella.

Sveitsissä tutkitulla Suomessa syntyneellä koiralla todettiin gonioskopiatutkimuksessa pektinaattiligamenttidysplasia. Tämän jälkeen tutkittiin koiran lähisukua Suomessakin ja koiran täyssiskolla todettiin myös pektinaattidysplasia, avoin tulos. Koiran vanhempia ei ole tutkittu, sen sijaan pieni otos muita koiria, joista yhdeltä edellisille koirille sukua olevalta koiralta löydettiin myös sairas tulos. Hollannissa ja Sveitsissä on liitetty gonioskopiatutkimus osaksi normaalia silmätarkistusta. Hollannissa kahdella täyssisaruksella on todettu vakava-asteinen pektinaattidysplasia ja näillä koirilla on myös glaukooma. Hollannin koirat ovat sukua Suomessa syntyneille sairaan tuloksen saaneille koirille. Muita glaukooma tapauksia ei ole raportoitu mistään ISIC-maasta.

COLLIE EYE ANOMALY (CEA)

On ryhmä perinnöllisiä, synnynnäisiä, etupäässä silmänpohjan suonikalvon (koroidea) ja kovakalvon (sklera) vajaakehityksestä tai kehityshäiriöstä johtuvia muutoksia. Näköhermon pään coloboma aiheutuu synnynnäisestä, puutteellisesta, sikiöaikaisen näköhalkion sulkeutumisesta. Coloboma on myös osa CEA sairaussyndroomaa. Suuri näköhermonpään coloboma heikentää selvästi silmän näkökykyä. Lisäksi suuri coloboma saattaa aiheuttaa verkkokalvon irtauman, joka sokeuttaa silmän. CEA:n on epäilty periytyvän polygeenisesti tai autosomaali resessiivisesti. CEA-muutoksiin ei ole hoitoa. Suomessa on löydetty yksi näköhermon coloboma tapaus, muista maista ei vastaavia ole tavattu.

Koiraa, jolla on jokin vakava silmänsairaus, ei suositella käytettävän jalostukseen ollenkaan. Koiraa jolla on distichiasis, suositellaan käytettävän vain, jos sen arvo kannalle on merkityksellinen. Kahta koiraa, jolla on lievä asteinen silmämuutos esim. PPM tai PHTVL/PHPV (aste 1) ei suositella yhdistettävän.



4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Rotuyhdistyksen nettisivuilla on julkaistu terveystutkimus keväällä 2016, jolla toivotaan saavan jatkuvasti tietoa rodun yleisestä terveydentilasta. Kyselyyn on vastattu 161 islanninlammaskoiran terveydentilasta, lisäksi tietoa on saatu ISIC raporttien mukana sekä ulkomaisilta kasvattajilta. Yleisesti ottaen koirien terveydentila on erinomainen. Virallisia terveystutkimuksia on lonkkakuvausten ja silmätarkastusten lisäksi tehty ilahduttavasti niin polvien, kyynärnivelten kuin sydänkuuntelunkin osalta.

Kyynärnivelet ovat olleet suurella osalla koirista terveitä. Vuodesta 2005 vuoden 2019 loppuun mennessä oli tutkittu 379 koiran kyynärnivelet ja näistä neljällä (1 %) on ollut 1-asteen vika toisessa kyynärässä.

Sydänkuunteluita on tehty 228 koiralle vuodesta 2005 vuoden 2019 loppuun mennessä, joista 3 koiralla sivuääni on todettu pysyväksi, näistäkään ei kuitenkaan yhdelläkään ole ultraäänitutkimuksessa todettu viitteitä rodulla harvinaisena esiintyvään dilatoivaan kardiomyopatiaan. Dilatoiva kardiomyopatia on sydänlihassairaus, joka johtaa aina koiran kuolemaan. Siihen ei ole olemassa lääkitystä. Ruotsissa on diagnosoitu dilatoiva kardiomyopatia varmuudella kolmella koiralla (koirat saman sukuisia ja kuolleet sattuneet 1990-luvulla) ja lisäksi Ruotsissa sekä Norjassa on kuollut joitakin koiria äkilliseen sydänpysähdykseen. Suomessa sivuäänen saaneista koirista yhdellä on ultraäänitutkimuksessa tullut ilmi selvempää läpän alueen takaisinvuotoa mikä voisi viitata jonkinasteiseen läpän rakennevikaan, joka yleensä ajan myötä johtaa sydämen vajaatoimintaan. Tätä tilaa voidaan lääkityksellä helpottaa. Tilanteen seuraamista jatketaan. Ruotsista ja Islannista on lisäksi tieto muutamasta pennusta, joilla on sydämessä ollut synnynnäinen vika, PDA eli avoin valtimotiehyt.

Islanninlammaskoirilla esiintyy maailmanlaajuisesti kivesvikaa. Kaikkien rotujen keskiarvo on 5-7 %. Suomessa syntyneistä uroksista n. 7 % on kivesvikaisia. Tieto perustuu kasvattajilta saatuun tietoon, terveystutkimukseen ja koiranet tietoihin, vain muutamasta Suomessa syntyneestä pentueesta ei ole varmaa tietoa, joten tieto on hyvin luotettava. Suomen tilanne ei siis ole kovin huolestuttava, mutta seurantaa vaativa. Ruotsissa kivesvikaisten esiintyvyys on hälyttävä, se saattaa olla jopa 12 %, joskin tämä arvio on synkin mahdollinen skenaario. Ruotsin tieto perustuu myös kasvattajilta saatuun tietoon, mutta siellä ei vastauksia ole saatu yhtä hyvin kuin meillä. Asiasta on keskusteltu ISIC seminaareissa useana vuotena ja hieman Ruotsin kaltaisia tuloksia on niin Tanskasta kuin Islannistakin. Aiemmin näissä maissa tilannetta on varmasti pahentanut se, että tietoa on hävetty ja asiaa piiloteltu. Kivesvikaisilla uroksilla toinen tai molemmat kiveksistä jäivät laskeutumatta. Vika on perinnöllinen ja viallisia koiria ei saa käyttää jalostukseen. Uroslisoihin merkitään kivesvikaisista tieto näkyviin muistuttamaan vian huomioon ottamisesta pentuetta suunnitellessa. Kivesvika ei sinällään ole koiralle ongelmallinen, mutta lisääntyneen kasvainriskin vuoksi suositellaan kivesvikaisen kohdalla kastroimista.

Hammaspuutokset ovat yleisiä islanninlammaskoirilla, yleensä ne ovat kuitenkin 1-2 hampaan puutoksia ja tavallisimmin P1 hampaitten puutteita. Puutteita on kartoitettu muun muassa erikoisnäyttelyiden yhteydessä ja toivottavaa on, että asia huomioidaan siten, ettei kahta useamman hampaan hammaspuutoksellista koiraa yhdistettäisi. Tämäkään vika ei näy aiheuta koiralle mitään ongelmia, koska viat tuntuvat keskittyvän välihampaiden puutoksiin. Purentaviat ovat lähes tuntemattomia rodulla, vain muutamilla islanninlammaskoirilla on ylä- tai alapurenta.

Suomessa syntyneissä pentueissa kolmella pennulla on todettu selvästi havaittava häntämutka. Häntämutka on periytyvä. Häntämutkaista koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Häntämutkalla epäillään olevan yhteyttä myös muihin luuston kasvuhäiriöihin. Häntämutkasta ei yleensä ole haittaa koiralle.

Harvinainen, mutta selvästi perinnöllinen sairaus rodulla on munuaisvika, munuaisdysplasia. Munuaisdysplasiassa munuaiset ovat synnynnäisesti alikehittyneet. Osa nefroneista, jotka ovat pienimmät toimivat yksiköt munuaisissa, eivät jostain tuntemattomasta syystä saavuta täyttä kypsyä. Tästä seuraa, että tällaiset munuaiset eivät koskaan saavuta täyttä toimintakapasiteettia, esimerkiksi kuona-aineiden poistamista



kehosta tai erythropoetiini-hormonin tuotantoa, joka on tärkeää rakennettaessa veren punasoluja. Se, mitä oireita ilmenee ja kuinka kauan koira elää, riippuu kokonaan siitä, kuinka alikehittyneet munuaiset ovat. Tämä taas vaihtelee suuresti eri yksilöiden välillä. Sairauden merkit eivät eroa muiden munuaissairauksien oireista. Pääasiassa ne ovat lisääntyneet jano ja virtsaaminen, ruokahaluttomuus ja laihtuminen, oksentelu, ripuli ja kuivuminen. Kaikilla sairastuneilla koirilla ei esiinny näitä kaikkia oireita ja ensimmäiset oireet voivat vaihdella huomattavasti.

Islanninlammaskoirilla munuaisdysplasiaa sairastaneet koirat eivät yleensä elä 3-7 kk ikää kauemmin. Tämä on ollut erityisesti tanskalaisten koirien linjoissa aikaisemmin runsaanakin tavattu erittäin vakava sairaus. Nykyisin Tanskasta ei ole raportoitu kuin yksittäisiä tapauksia. Suomessa on tutkittu pariltakymmeneltä aikuiselta koiralta munuaisarvot, mutta aikuisilla koirilla arvot tuntuivat olevan kunnossa. Yksi Tanskasta tuotu uros on kuollut Suomessa sairauteen 8 kuukauden ikäisenä ja kaksi Suomessa syntynyttä koiraa on kuollut sairauteen, toinen 5 kk, toinen 18 kuukauden iässä. Sairauden oireet ovat sotkettavissa myrkytyskuolemaan, esim. koiran juotua glykolia. Tämän vuoksi sairaudesta pyritään muistuttamaan kasvattajia, jotta nuorena muussa kuin onnettomuuksissa kuolleille koirille tehtäisiin aina ruumiinavaus. Yhdistys maksaa osan ruumiinavauskuluista tällaisissa tapauksissa.

Kolmella Suomessa syntyneellä koiralla on todettu kilpirauhasen vajaatoiminta. Muista maista tapauksia on tiedossa Hollannista noin kymmenkunta ja Islannista kaksi tapausta. Kilpirauhasen vajaatoiminta on perinnöllinen, eikä sairaita tule käyttää jalostukseen.

Yksi suomalaissyntyinen islanninlammaskoira on jouduttu lopettamaan selkärangan välilevyrappeuman vuoksi. Tästä ei ole viitteitä muista maista. Selkärangan silloittumia eli spondyloosia on tavattu muutamilla suomalaisilla islanninlammaskoirilla, nämä kuitenkin ovat jo olleet jo keski-ikäisiä tai vanhoja koiria. Tästäkään emme ole saaneet tietoa muualta. Vuodesta 2015 koirien selkiä on alettu tutkimaan, alla tiedot kerätty vuosilta 2015-2019. Koiria joilla muu kuin 0 löydös suositellaan käytettäväksi vain kuvatun ja siltä osin terveen kumppanin kanssa.

LTV0 32 koiraa, LTV1 10 koiraa, LTV2 1 koira

SPO 24 koiraa

VAO 38 koiraa

Yksi suomalaissyntyinen koira jouduttiin lopettamaan ilmeisesti aivonestekierron häiriöistä johtuneiden voimakkaiden epileptisten oireiden vuoksi. Tähän sairauteen viitteitä on saatu myös muista maista, tosin tapaukset ovat yksittäisiä. Rodulle tuntuu olevan tyypillistä, että häiriöstä kärsiville koirille epileptisiä kohtauksia tulee pentuikäisenä tai hyvin nuorena (alle 1v). Osalla koirista kohtauksia on vain muutama, eikä niitä enää myöhemmin tule. Harvinaisempaan muotona kohtaukset pahenevat, eivätkä pysy lääkitykselläkään kurissa vaan ovat johtaneet koiran lopetukseen. Suomessakin parilla koiralla on ollut nuoruusiän kohtauksia, jotka eivät ole toistuneet. Yhdellä Suomessa syntyneellä koiralla alkoivat epileptiset kohtaukset 7 kk iässä, tällä koiralla on ollut lääkitys joka ei kuitenkaan ole pitänyt kohtauksia täysin poissa.

Pentueissa on todettu myös yksittäisiä epämuodostumia, epäselviä pikkupentujen kuolemia, kitalakihalkioita sekä vesipäätä. Nämä viat eivät vaikuta kovin yleisiltä. Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa on raportoitu kitalakihalkion tai ruokatorven alueen ongelmaa, niin sanottu Njåsmjolk (nenämaito) ilmiötä. Pentu ei kasva tässä tapauksessa normaalisti, koska maito virtaa pennun nenästä ulos. Pennulla ei kuitenkaan ole näkyvää kitalakihalkiota. Pentu selviää, jos sille annetaan lisäruokaa ja myöhemmin nämä pennut tuntuvat kasvavan normaalisti ja elävän normaali elämän. Tällaisia koiria ei kuitenkaan ole suositeltavaa käyttää jalostukseen, koska vika lienee perinnöllinen.

Yksittäisiä tapauksia suomalaisilta islanninlammaskoirilta on myös löytynyt ruoka-aine- ja huonepölyallergiaa, nivustyrä, demodikoosi (sikiripunkki) -tartuntaa, ihottumia, kroonisia suolistotulehduksia yms. Tiiviin



kansainvälisen yhteistyön (ISIC) kautta saamme tietoa hälyttävistä terveyslöydöksistä heti, jos jossain maassa sellaisia löytyy.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyy taulukkoa (taulukko 22) lukiessa on otettava huomioon että osa koirien omistajista ei ikinä ilmoita koiransa kuolinsyytä ja varsinkin vanhuuteen kuolleita koiria harvoin ilmoitetaan kuolleiksi. Tästä syystä johtuen taulukko on hieman vääristynyt. Taulukosta kuitenkin näkee, että suurin yksittäinen kuolinsyy on vanhuus 41 koiraa ja sen jälkeen kasvainsairaudet ja syöpä (20 koiraa), joiden keskiarvo elinikä on kuitenkin yli 11 vuotta. Seuraavana tulevat tapaturmaisesti kuolleet (10 koiraa), mikä on valitettavan yleinen syy islanninlammaskoiran kuolemalle.

taulukko 22 islanninlammaskoirien kuolinsyytilasto.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Immunologinen sairaus	4 vuotta 11 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 10 kuukautta	20
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 7 kuukautta	1
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 6 kuukautta	3
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 8 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	5 vuotta 9 kuukautta	8
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 2 kuukautta	4
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 10 kuukautta	6
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 5 kuukautta	1
Selkäsairaus	9 vuotta 6 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	1 vuotta 7 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	8 vuotta 2 kuukautta	10
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 9 kuukautta	41
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	8 vuotta 11 kuukautta	6
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	8 vuotta 5 kuukautta	9
Kaikki yhteensä	11 vuotta 1 kuukautta	113

Tieto otettu 9.9.2020.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko viimeisen 11 vuoden aikana on ollut 4,48 pentua. Alla olevien kohtien tiedot on kerätty pentueseurantalomakkeen ja terveystarkastuksen avulla.

Astumisvaikeudet

Suomessa urokset ovat astuneet yleensä hyvin, jalostustoimikunnan tiedossa on kaksi urosta, joka ei ole osoittanut kiinnostusta astua narttua.

Tiinehtymisvaikeudet

Tiinehtymisvaikeuksia ei rodussa juurikaan löydy, jalostustoimikunnan tiedossa ei ole tiedossa kuin pari tapausta joissa narttu on toistuvasti jäänyt tyhjäksi.



Synnytysongelmat

Pääosa islanninlammaskoirien synnytysongelmista johtuu siitä, että yksittäinen pentu on liian suuri tulemaan ulos. Näissä tapauksissa on yleensä turvaututtu keisarinleikkaukseen. Muutama yksittäinen tapaus tiedetään, jossa nartulla on ollut polttoheikkoutta, mutta se on rodussa hyvin harvinaista.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

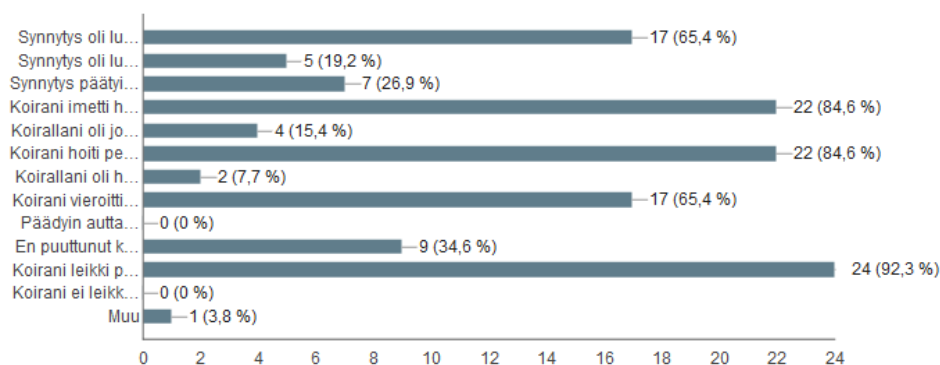
Islanninlammaskoira nartut hoitavat pentunsa pääosin itse ja hyvin. Keväällä 2016 toteutetussa terveystutkimuksessa 26 kasvattajaa vastasi pentuaika kysymyksiin (kuva 19 alla). Näissä vastauksissa (kuva 20 alla) todettiin että 84,6 % nartuista imetti hyvin. Nartuista 92,3 % leikki pentujen kanssa ja 84,6 % hoiti pennut halukkaasti. Kaikki nartut joko vieroittivat pennut itse tai imettivät kunnes pennut lähtivät uusiin koteihin.

kuva 19 pentuaika kysymykset terveystutkimuksessa.

- ☐ Synnytys oli luonnollinen
- ☐ Synnytys oli luonnollinen, mutta koira tarvitsi paljon apua (voit kertoa seuraavassa kohdassa lisää)
- ☐ Synnytys päättyi keisarinleikkaukseen (voit kertoa seuraavassa kohdassa lisää)
- ☐ Koirani imetti hyvin ja maito riitti
- ☐ Koirallani oli jotain ongelmia imetyksessä
- ☐ Koirani hoiti pennut halukkaasti
- ☐ Koirallani oli hankaluuksia keskittyä pentujen hoitamiseen
- ☐ Koirani vieroitti pennut itse
- ☐ Päädyin auttamaan koiraani vieroituksessa
- ☐ En puuttunut koiran vieroitukseen ja se imetti pennut siihen asti kun ne lähti uuteen kotiin
- ☐ Koirani leikki pentujen kanssa
- ☐ Koirani ei leikkinyt pentujen kanssa
- ☐ Muu...

kuva 20 vastaukset pentuaika kysymyksen terveystutkimuksessa

Kasvattajille: Pentuaika (26 vastausta)





Pentukuolleisuus

Pentukuolleisuutta on Suomessa vähän, mutta lähes vuosittain syntyy pentue jossa kuolee pentu tai pentuja (lähde: pentueseuranta ja terveystarkastus). Yleensä syyt jäävät epäselviksi, mutta tällaisia on raportoitu: liian aikaisin irronnut istukka, synnytyskanavaan juuttunut pentu (joka kuollut hapenpuutteeseen), pentu syntynyt vuorokauden muitten pentujen jälkeen. Jo syntyneitten pentujen kuolemia ei ole raportoitu, kuin muutama, joissa pentu on vaan hiipunut muutaman päivän ikäisenä, näissä pennuissa ei ole ollut näkyvää vikaa. Lisäksi muutamia pentuja on kuollut alla olevista syistä kts. synnynnäiset viat ja epämuodostumat.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Tavallisin epämuodostuma rodussa on kitalakihalkio, joka sekin hyvin harvinainen. Kautta aikojen kitalakihalkiopentuja on raportoitu syntyneen 7kpl (lähde: pentueseuranta, kyselytutkimukset). Suomessa on ilmoitettu vain yhden koiran kuolleen synnynnäiseen sydämen kehityshäiriöön ja tämän lisäksi kaksi koiraa on lopetettu puolivuotiaana lonkkien kehityshäiriön seurauksena. Yksi koira on lopetettu alle vuoden ikäisenä hampaiston kehityshäiriön takia. Muutamia pentuja on lopetettu syntymän jälkeen vakavan kehityshäiriön vuoksi. Rekisteröintien määrään nähden kehityshäiriöt ja epämuodostumat ovat kuitenkin hyvin harvinaisia.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Islanninlammaskoirilta on löytynyt kolme häntämutkaista koiraa, joista kaksi toisilleen sukua.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Islanninlammaskoirien terveys on pääsääntöisesti hyvä, eikä rodulla ole mitään yhtä isoa terveysongelmaa. Eniten löytyy lonkkanivelen dysplasiaa jossa arvoa D tai E on 9 % koirista, näistä osa kärsii iän myötä nivelrikosta ja se voi myös lyhentää elinikäennustetta. Tämän lisäksi arvoa C löytyy 19 % koirista, tämä aste ei yleensä oireile millään tavoin. Lisääntymisen ongelmat liittyvät pääosin liian suuriin pentuihin suhteessa emään.

Ongelmien mahdollisia syitä

Aiemmin tapahtuneet pullonkaulat, ovat kaventaneet rodun geenipohjaa ja pakottaneet käyttämään niitäkin koiria, joiden lonkkatulokset on huono. Jotta geenipohja on saatu säilymään mahdollisimman isona, on käytetty koiria joiden lonkkatulokset on D tai E. Lisäksi esim. Islannissa on vasta nyt ymmärretty sisarustulosten merkitystä. Lonkkien häiriöihin on kyetty puuttumaan vasta suhteellisen vähän aikaa ja mahdollisesti tämän takia lonkkanivelen dysplasia on yksi yleisimmistä terveysongelmista islanninlammaskoirilla, kuitenkin ainakin Suomessa ja Tanskassa lonkkaniveldysplasiaa on vähemmän nyt kuin 1990-luvulla.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

ISLANNINLAMMASKOIRA (ISLENSKUR FJÁRHUNDUR)

FCI:n numero: 289

Hyväksytty: FCI 3.7.2018/SKL-FKK 23.10.2018

Alkuperämaa: Islanti

KÄYTTÖTARKOITUS: Paimenkoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 5 pystykorvat ja alkukantaiset koirat, alaryhmä 3 pohjoiset vahti- ja paimenkoirat.

Käyttökoetulosta ei vaadita.



LYHYT HISTORIAOSUUS: Islanninlammaskoira on Islannin kansallinen koirarotu. Sen esi-isät tulivat Islantiin ensimmäisten sinne asettuneiden viikinkien mukana (v. 870–930). Koirat kehittyivät korvaamattomaksi avuksi kotieläinten kokoamisessa ja maatalan päivittäisissä töissä. Islanninlammaskoira ja sen työskentelytapa soveltuvat paikalliseen maastoon, maatalouteen ja islantilaisten vuosisatoja jatkuneeseen kovaan selviytymistaisteluun.

YLEISVAIKUTELMA: Pohjoismainen, hieman keskikokoa pienempi, vankka paimenpystykorva, jolla on pystyt korvat ja kiertynyt häntä. Sivulta katsottuna koira on suorakaiteen muotoinen. Ilme on ystävällinen, älykäs ja iloinen. Itsevarma ja eloisa käyttäytyminen on rodulle tyypillistä. Rodulla esiintyy kahdenlaista karvapeitettä, pitkää ja lyhyttä; molemmat ovat paksuja ja erittäin säänkestäviä. Sukupuolten välinen ero on selvä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Sivulta katsottuna koira on suorakaiteen muotoinen; rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on säkäkorkeutta suurempi. Rintakehän syvyys on sama kuin eturaajan pituus. Kuono-osa on hieman kallo-osaa lyhyempi.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Islanninlammaskoira on sitkeä ja ketterä, haukkuen työskentelevä paimenpystykorva, mikä tekee siitä erittäin hyödyllisen paimennettaessa tai ajettaessa lampaita ja muita kotieläimiä. Luonteeltaan islanninlammaskoira on erittäin valpas ja se ilmoittaa vieraiden saapumisesta olematta vihainen. Islanninlammaskoira on iloinen, ystävällinen, utelias, leikkisä ja lempeän itsevarma.

PÄÄ: Vahva ja kuiva, päältä ja sivulta katsottuna kolmiomainen.

Kallo: Hieman holvautunut. Otsapenger: Selvästi erottuva, mutta ei jyrkkä eikä korkea.

Kirsu: Musta, suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskea.

Kuono: Täyteläinen ja voimakas, kuononselkä on suora. Kuono on hieman kalloa lyhyempi ja kapenee tasaisesti kohti kirsua muodostaen ylhäältä ja sivusta katsottuna tylpän kolmion.

Huulet: Tiiviit ja mustat, suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskeat.

Leuat / hampaat: Leikkaava purenta, täydellinen hampaisto on toivotuin.

Posket: Kuivat, hyvin täyttyneet.

Silmät: Mantelinmuotoiset ja keskikokoiset. Väriltään tummanruskeat, voivat olla hieman vaaleammat suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä. Silmäluomet ovat mustat, suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskeat. Ilme on lempeä.

Korvat: Pystyt ja keskikokoiset, etäälle toisistaan mutta eivät matalalle kiinnittyneet. Muodoltaan lähes tasasivuisen kolmion muotoiset, hieman kärjestään pyöristyneet ja tanakasti pystyssä. Erittäin liikkuvaiset, reagoivat herkästi ääniin ja kuvastavat koiran mielialaa.

KAULA: Kohtuullisen pitkä, kuiva ja lihaksikas. Hieman kaartuva ja asennoituaan ryhdikäs.

RUNKO: Voimakas ja sopusuhtainen yleisvaikutelmaan nähden.

Selkä: Vaakasuora, lihaksikas ja vahva.

Lanne: Leveä, lihaksikas ja melko lyhyt.

Lantio: Kohtuullisen lyhyt ja leveä, hieman laskeva, lihaksikas.

Rintakehä: Pitkä ja syvä, kyljet ovat selvästi kaarevat.

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva on vain hieman kohoava.

HÄNTÄ: Korkealle kiinnittynyt, kiertyy selän päälle koskettaen sitä.



RAAJAT

ETURAAJAT: Yleisvaikutelma: Edestä katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja vahvat. Normaalisti kulmautuneet.

Lavat: Viistot ja lihaksikkaat.

Kannukset: Kaksoiskannukset mahdolliset.

Etukäpälät: Hieman soikeat; varpaat ovat selvästi kaareutuneet ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat hyvin kehittyneet.

TAKARAAJAT: Yleisvaikutelma: Takaa katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja vahvat. Normaalisti kulmautuneet.

Reidet: Leveät ja lihaksikkaat.

Kannukset: Hyvin kehittyneet kaksoiskannukset ovat toivottavat.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Ilmentävät ketteryyttä ja kestävyyttä; liikkeissä on hyvä työntövoima ja ne ovat vaivattomasti maatavoittavat.

KARVAPEITE: Kaksinkertainen, tiheä ja erittäin säänkestävä.

Karva: Kaksi muunnosta:

Lyhytkarvainen: Peitinkarva on keskipitkää ja melko karheaa, aluskarva tiheää ja pehmeää. Karva on lyhyempää naamassa, pääläella, korvissa ja raajojen etuosassa, pitempää kaulassa, rinnassa ja reisien takaosassa. Häntä on tuuheakarvainen, karvan pituus on suhteessa muuhun karvapeitteeseen.

Pitkäkarvainen: Peitinkarva on pitempää kuin edellä ja melko karheaa, aluskarva tiheää ja pehmeää. Karva on lyhyempää naamassa, pääläella, korvissa ja raajojen etupuolella, pitempää korvien takana, kaulassa, sään päällä, rinnassa, eturaajojen ja reisien takaosassa. Häntä on hyvin tuuheakarvainen, karvan pituus on suhteessa muuhun karvapeitteeseen.

Väri:

- Erisävyinen kellanruskea tai punainen, sävyltään kermanvärisestä punertavanruskeaan
- Erisävyinen harmaa
- Erisävyinen suklaanruskea
- Musta

Päävärin lisäksi on aina valkoista. Karvassa on vaaleampaa sävyä usein rungon alapuolella kurkusta hännänpään saakka. Valkoiset merkit ovat usein epäsäännöllisen muotoiset ja näihin kuuluvat valkoinen läsi tai osittain valkoinen naama, valkoinen kaulus, rinta, eripituiset sukat ja valkoinen hännänpää.

Harmailla sekä usein myös kellanruskeilla ja punaisilla koirilla on usein tumma maski, peitinkarvassa tummat karvankärjet ja satunnaisia tummia karvoja (tumma sävytys / soopeli).

Mustilla ja suklaanruskeilla koirilla on usein vaihtelevan ruskeansävyiset tanmerkit poskissa, silmien yläpuolella (kulmakarvoissa), hännän alla ja alapuolella sekä raajoissa.

Kirjavilla koirilla on rungossa värillisiä laikkuja valkoisella pohjalla, ja niillä voi myös olla valkoiset merkit.

Laikkujen koko voi vaihdella, mutta valkoinen ei saa olla vallitseva väri.

Korvien ja/tai niiden ympäristön tulisi mieluiten olla värittyneet.

KOKO

Ihannesäkäkorkeus: Urokset 46 cm Nartut 42 cm

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Yksivärinen musta tai ruskea mantteli- tai satulakuvio kellertävällä tai punaisella koiralla (ajokoiraväritys)



- Hyvin vaaleat tai pyöreät silmät
- Täysin puuttuvat takakannukset

VAKAVAT VIRHEET:

- Siniset tai keltaiset silmät.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Islanninlammaskoiria käy näyttelyissä suhteellisen aktiivisesti, näyttelykäynnit ovat pysyneet vuosina 2009-2013 alle 400, kun taas vuosina 2014-2015 näyttelykäyntejä oli alle 600 ja vuosina 2016-2019 käynnit ovat vaihdelleet 441-514 välillä. Jaetuimmat laatuarvostelut näyttelyissä ovat olleet ”erinomainen”, jonka prosentti osuus on kasvanut vuosien aikana sekä ”erittäin hyvä”. Valionarvojen vahvistukset vaihtelevat vuosittain, vuonna 2015 Suomen muotovalion arvo myönnettiin 9 koiralle kun taas vuonna 2016 26 koiralle.

taulukko 23 islanninlammaskoirien näyttelykäyntien tulokset vuosina 2009-2019

Laatuarvosana Vuosi	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Tuloksia yhteensä
2009	54%	29%	12%	5%	0%	1%	389
2010	53%	35%	9%	2%	0%	1%	344
2011	64%	23%	9%	3%	1%	0%	396
2012	71%	21%	7%	1%	0%	1%	338
2013	73%	20%	6%	0%	0%	0%	394
2014	72%	20%	6%	1%	0%	0%	578
2015	71%	26%	3%	0%	0%	0%	588
2016	75%	21%	3%	0%	1%	0%	441
2017	69%	23%	7%	1%	0%	0%	467
2018	71%	25%	4%	0%	0%	0%	451
2019	76%	21%	3%	0%	0%	0%	514

Rodun koirien jalostustarkastukset

Islanninlammaskoirille ei ole suoritettu jalostustarkastuksia

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun tärkein tehtävä on ollut lampaiden paimentaminen vaikeassa maastossa Islannin maaseudulla. Jotta islanninlammaskoira pystyy tähän työhön, on tärkeää, että se on selkeää

ISLANNINKOIRAT RY ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



ravaaja tyyppiä, eli se on korkeuttaan pidempi, suorakaiteen mallinen. Lammaspaimenen pitää jaksaa pitkiä päiviä, joten on tärkeää, että raajat ovat vahvat ja suorat. Islannin maastoissa myös vahvat käpälät ovat tarpeen. Säänkestävä kaksinkertainen turkki on myös todella tärkeää, jotta koira selviää Islannin vaihtelevassa säässä. Nykyinen islanninlammaskoiran rakenne vastaa edelleen hyvin käyttötarkoitusta.

Liitteenä rodun erikoistuomarin Hans-Åke Spernen laatima rotumääritelmän tulkintaohje, jossa mukana SKL:n 2008 hyväksymä käännös islanninlammaskoiran rotumääritelmästä (liite 5).

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Islanninlammaskoiralle ei ole keskeisiä ulkomuoto- tai rakenneongelmia.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi
2010-2015

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi
2007-2010

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukko 24: Urosten jälkeläistilasto

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä +	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Turkittu	Sairas	Turkittu %	Sairas %	Turkittu	Sairas	Turkittu %	Sairas %	Turkittu	Sairas	Turkittu %	Sairas %
1	C.I.B. FI MVA EE MVA LV MVA NO MVA TLNW-16 STEFSSTELLS KAMBUR HARALD	2011	5	22	0	31	10	2	45%	20%	8	0	36%	0%	8	0	36%	0%
2	FI MVA EE MVA ÖRYGGI FRA ISAFOLD	2013	3	15	4	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
3	TUULENPUUSKAN PJARTUR NASKURSSON	2011	2	12	0	5	12	0	100%	0%	11	1	92%	9%	10	1	83%	10%
4	FI MVA TOUHO	2013	3	12	3	13	7	2	58%	29%	6	0	50%	0%	6	1	50%	17%
5	FI MVA PUNAPIHLAJAN NAMMI	2010	2	11	0	12	6	3	55%	50%	6	0	55%	0%	6	0	55%	0%
6	C.I.B. FI MVA EE MVA LV MVA RIGAW-17 KÄRI FRA KLETTAKÖTI	2012	2	11	0	17	8	2	73%	25%	8	0	73%	0%	7	0	64%	0%
7	REKIKELIN FREKUR	2014	2	11	5	5	6	1	55%	17%	5	2	45%	40%	4	0	36%	0%
8	FI MVA RASTIHAUKUN DRENGUR	2012	2	11	0	6	8	2	73%	25%	7	0	64%	0%	6	2	55%	33%
9	FI MVA EE MVA VONGOIVAN JARPUR	2014	2	11	0	6	2	0	18%	0%	2	0	18%	0%	2	0	18%	0%
10	FI MVA TURNUKAN HVEKKUR	2010	3	11	0	9	8	2	73%	25%	5	0	45%	0%	6	1	55%	17%
11	GELGJA'S SKIRNIR	2013	2	10	0	0	8	2	80%	25%	7	1	70%	14%	5	0	50%	0%
12	PUNAPIHLAJAN NETTUR	2010	2	10	0	21	9	3	90%	33%	9	0	90%	0%	9	0	90%	0%
13	FI MVA EE MVA VINO V ROGICI	2016	2	10	3	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
14	METSÄKASTEEN SVARTI-PÉTUR	2013	2	9	0	18	6	0	67%	0%	6	0	67%	0%	6	0	67%	0%
15	AITTORANNAN HALMGULUR HAGAMUS	2010	2	9	0	4	6	3	67%	50%	6	0	67%	0%	5	0	56%	0%
16	C.I.B. POHI MVA FI MVA SE MVA NO MVA LT MVA HeW-13 BALTY-14 V-14 HeW-18 V-18 SUNNUNSTEINS ISLANDSLJÓMI	2012	3	9	4	0	2	0	22%	0%	2	0	22%	0%	1	0	11%	0%
17	AITTORANNAN ÖRLATUR ÖDLINGUR	2013	2	9	0	0	3	1	33%	33%	1	0	11%	0%	2	0	22%	0%
18	C.I.B. FI MVA EE MVA LV MVA LT MVA BALTY-16 BALTY-16 METSÄKASTEEN SINJÖR SOKKUR	2013	2	8	0	4	8	3	100%	38%	7	0	88%	0%	5	1	62%	20%
19	REYKUR LUNDSSON FRÁ FUGLATORGI	2013	2	8	0	9	3	2	38%	67%	3	1	38%	33%	3	1	38%	33%
20	ICETOPS JÖRD	2009	2	8	0	2	2	0	25%	0%	1	0	12%	0%	1	0	12%	0%

ISLANNINKOIRAT RY ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



Taulukko 25: Narttujen jälkeläistilasto

#	Narttu	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	FI MVA EE MVA LT MVA RU MVA TURNUKAN MARGRÉT	2013	4	14	3	5	5	2	36%	40%	5	0	36%	0%	3	0	21%	0%
2	C.I.B. POHI MVA FI MVA SE MVA NO MVA EE MVA LV MVA LT MVA RU MVA BALT MVA EE MVA TLNW-16 JÄÄPUIKON LUMIKUNINGATAR	2014	2	13	0	7	3	2	23%	67%	3	0	23%	0%	3	0	23%	0%
3	FI MVA TURNUKAN HERMINA	2010	2	12	0	14	8	2	67%	25%	7	0	58%	0%	7	2	58%	29%
4	FI MVA LV MVA RIGAW-17 GINFAXI'S DAGSTJARNA	2013	2	11	5	5	6	1	55%	17%	5	2	45%	40%	4	0	36%	0%
5	TURNUKAN HULDA	2010	2	11	0	13	2	1	18%	50%	2	0	18%	0%	2	0	18%	0%
6	GINFAXI'S MUSKA SOLMYRKVA	2012	2	10	0	5	8	0	80%	0%	6	0	60%	0%	5	1	50%	20%
7	FI MVA V-18 TASSUMÄEN KLEIMA	2013	2	10	0	9	8	0	80%	0%	8	0	80%	0%	5	0	50%	0%
8	FI MVA DK MVA SINDRA SÓLDÖGG	2013	2	10	0	15	9	3	90%	33%	8	0	80%	0%	7	0	70%	0%
9	FI MVA PUNAPIHLAJAN DISA	2016	2	10	4	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
10	AITTORANNAN GLANNA GALDRAGONA	2010	1	8	0	15	3	0	38%	0%	3	0	38%	0%	3	0	38%	0%
11	FI MVA KATIMON KORGA	2009	2	8	0	7	6	2	75%	33%	5	0	62%	0%	4	0	50%	0%
12	UNA V. ROGICI	2016	1	7	0	0	6	0	86%	0%	6	0	86%	0%	1	0	14%	0%
13	VONGOIVAN DISA	2010	2	7	0	10	5	3	71%	60%	5	0	71%	0%	5	1	71%	20%
14	FI MVA BALTZV-15 RAHKKASAN JÖKULL HARALDSDOTTIR	2014	1	7	0	0	5	2	71%	40%	5	0	71%	0%	5	0	71%	0%
15	FI MVA JV-17 PMJV-17 JÄÄPUIKON MADE IN HEAVEN	2017	1	7	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
16	FI MVA AITTORANNAN ÖGN ÖRLAGAGYDJA	2013	1	6	0	4	4	3	67%	75%	4	0	67%	0%	4	0	67%	0%
17	PUNAPIHLAJAN AMMA	2014	1	6	0	0	5	1	83%	20%	4	1	67%	25%	2	0	33%	0%
18	ROUSTANTEEN OLGA OTKATLA	2017	1	6	6	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
19	KOLSHOLTS SYLGJA	2017	1	6	6	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
20	FI MVA TUNTURIKETUN JÖKLASÓLEY VÁRDA	2010	1	6	0	16	5	1	83%	20%	5	0	83%	0%	4	0	67%	0%

Jalostukseen on käytetty terveitä koiria. Jälkeläisiä on tutkittu hyvin vaihtelevasti, kuitenkin suurimmalla osalla jälkeläisten lonkista on tutkittu yli 50 %, joista sairaita on ollut yhtä poikkeusta lukuun ottamatta alle puolet. Taulukossa sairaksi luetaan myös C-lonkkaiset koirat, jotka kuitenkin sallitaan vielä jalostuksessa. Huonompia lonkkia on näiden koirien jälkeläisissä onneksi varsin vähän. Lonkkien suhteen tilanne on siis kohtuullisen hyvä, joskin hieman huolestuttavaa on että eniten pentuja saaneen uroksen jälkeläisistä on tutkittu vain 45 %. ja eniten jälkeläisiä saaneen nartun vain 36%.

Polvien suhteen tilanne on vielä parempi, suurimmalla osalla tutkituista jälkeläisistä on terveet polvet. Polvia kuitenkin tutkitaan hieman vähemmän kuin lonkkia. Silmien suhteen jälkeläisten tilasto näyttää myös varsin hyvältä, suurimmalla osalla eniten jälkeläisiä saaneista koirista ei ole silmänsairaita jälkeläisiä. Tutkimuksien myötä voi sanoa että jalostukseen on käytetty koiria, jotka pääosin jättävät myös jälkeensä terveitä jälkeläisiä. Näin ollen tämän taulukon perusteella voidaan sanoa, että islanninlammaskoiran tulevaisuus näiden kolmen terveysosion pohjalta näyttää kohtuullisen hyvältä.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Kansainvälisessä yhteistyössä jatkaminen.	Osallistuminen vuosittainen ISIC seminaariin	Suomesta on osallistuttu joka vuosi ISIC-seminaariin.
Polvitarkastusmäärien nostaminen	Erikoisnäyttelyiden ym yhteyteen joukkotarkastuksia Polvien tutkiminen otettiin mukaan PEVISA-ohjelmaan 2012 alkaen	Vuoden 2019 erikoisnäyttelyn yhteydessä polvitarkastus mahdollisuus. 5% virallisesti tutkituista koirista on todettu patellaluksaatio.



Paimennustestauksen jatkaminen	Paimennustaipumus-testi vuosittain kiertäen maata	2012 uusi kennelliiton virallinen paimennustaipumuskoe, johon osallistunut 56 koiraa. Testauksia pidetty toistaiseksi vain Kerimäellä.
Pyritään ylläpitämään luonnetestauksen suosiota ja saamaan myös MH luonnekuvaukseen islanninlammaskoiria	Luonnetestin järjestäminen vuosittain. MH luonnekuvauksen järjestäminen joka toinen vuosi.	Luonnetesti järjestetty lähes vuosittain MH luonnekuvausta ei ole järjestetty, eikä siitä ole saatu yhtä suosittua kuin luonnetestistä.
Terveyskyselyn uudistus	Uusi terveystarkastus keväällä 2016, johon 161 vastausta.	Seuraava terveystarkastus suunnitella vasta vuoteen 2024
Nettisivujen jatkuva päivittäminen	Nettisivut uudistettiin 2016.	Nettisivuja päivitetään tasaisesti.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostuksen ulkopuolelle jää edelleen liikaa terveitä, tyypillisen luonteen ja ulkomuodon omaavia koiria. Ensimmäisen pentueen suhteen on kuitenkin yritetty helpottaa pentuvälitykseen pääsyä. Lisäksi PEVISAn lisätyn jälkeläismäärä rajoitteitten toivotaan tuovan konkreettisen muistutuksen erityisesti yksittäisten nuorien koirien käytöstä ja toivottavasti ohjaavan vaihtoehtoisten urosten käyttöön.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Jalostussuosituksia ja PEVISAA päätettiin päivittää keväällä 2016, kun mukaan PEVISA-ohjelmaan otettiin jälkeläismäärä rajoitus. Muita uusia suosituksia ei tällä hetkellä koeta tarpeelliseksi, mutta jalostustoimikunta seuraa koirien terveyttä ja tekee tarpeen vaatiessa uusia suosituksia tai ehdotuksia.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Jalostuspohja pyritään pitämään geneettisesti mahdollisimman monipuolisena. Jalostustoimikunta suosittelee narttujen omistajille mahdollisimman pienen sukusiitoksen, alle 4% parituksia.

Käyttäytyminen ja luonne

Islanninlammaskoirien luonteessa tavoitteena on edelleen jalostaa luoksepäästäviä ja avoimia koiria. Laukausvarmuuden lisääntyminen olisi ihanteellista, joten jalostuksessa pyritään käyttämään laukauksiin/ääniin reagoivalle koiralle vain laukaus- tai äänivarmoja koiria. Islanninlammaskoira on reipas seurakoira, jonka kanssa voi harrastaa erilaisia koiraurheilulajeja. Puhtaaksi seurakoiraksi muuntuminen edellyttäisi rodulle tyypillisen



aktiivisen luonteen rauhoittumista sekä haukkuherkkyyden vähenemistä. Tällöin oltaisiin jo hyvin kaukana alkuperäisestä islanninlammaskoirasta, joka jo nimensä mukaan on lammaskoira eli työkoira. Tämä tulee pitää mielessä jalostustavoitteita asetettaessa. Olisi pyrittävä säilyttämään hyvin liikkuva, terverakenteinen koirarotu, jolla on rohkea, rodunomaisen aktiivinen luonne.

Käyttöominaisuudet

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen on islanninlammaskoirilla tärkeää ja tämän vuoksi pyritään järjestämään paimennuskoulutusta ja kannustaa koirien omistajia käyttämään koiria paimennustaipumuskokeessa. Jalostuksellisesti ei tällä hetkellä ole mahdollisuutta suosia vain koiria, joilla taipumuksia on.

Terveys ja lisääntyminen

Islanninlammaskoira on varsin terve koira, joka lisääntyy hyvin. PEVISA-ohjelma antaa pohjan terveydellisten tavoitteiden täyttämiseen.

Ulkomuoto

Islanninlammaskoiran ulkomuoto on hyvin sen rotumääritelmää ja käyttötarkoitusta vastaava ja tilanne pyritään pitämään samanlaisena tulevaisuudessakin.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Vaatimukset, jotka Islanninkoirat ry:n hallitus on hyväksynyt 1.1.2020 alkaen käyttöön otetuiksi pentuvälityksen säännöiksi, ovat ohessa olevassa taulukossa 25. Nämä vaatimukset eivät kuitenkaan ole rekisteröinnin ehtona, vaan ainoastaan ehtona sille, että pentue pääsee Islanninkoirat ry:n pentuvälitykseen.

Taulukko 25 KAIKKIA A-LISTAN YHDISTELMIÄ/KOIRIA KOSKEVAT SÄÄNNÖT:

KAIKKIA A-LISTAN YHDISTELMIÄ/KOIRIA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

Pentuja ennen välitykseen tulevaa pentuetta	Näyttely tulos	Lonkat	polvet	silmät	muut tulokset
0-8	H/EH/ERI	A-C	0-1	max 24kk vanha tutkimus: ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	
9-16	EH/ERI	A-B	0	max 24kk vanha tutkimus: ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	läpikäyty luonnetesti tai mh luonnekuvaus tai paimennuksen esikoe

Yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärä

Yksittäisen koiran jälkeläismäärä tuli islanninlammaskoirien PEVISA-ohjelmaan 1.1.2017 alkaen, jonka jälkeen koiran rekisteröityjen pentujen määrä saa olla korkeintaan 18 pentua, joista alle 5-vuotiaana enintään 9 pentua. Viimeisin, rajan ylittävä pentue, rekisteröidään kuitenkin kokonaan.

Vaatimukset

Koiran tulee olla fyysisesti terve sekä hyväluonteinen. Nartun tulee olla täyttänyt 22 kuukautta ja uros 18 kuukautta astutushetkellä. Pentueen tulee olla Suomen Kennelliiton (SKL) määräysten mukainen: [Koirarekisteriohje](#). Kaikki terveys/testitulosvaatimukset tulee olla täytettynä molemmilla vanhemmilla ennen astutusta. Jos koiralla on C lonkat, 1 asteen polvet tai kyynärät tai LTV1 toisen osapuolen täytyy olla viralliselta tulokselta terve (A/B tai 0 tulos) tältä osin. Ulkomailta asuvalta urokselta, jolla on aiemmin Suomessa korkeintaan 8 pentua, vaaditaan vain lonkka sekä silmätarkastustulokset. Koira ei pääse A-listalle, jos virallisesti



lausutuissa selkäkuissa on muu tulos kuin LTV0, LTV1, VAO ja SP0. Pentueen suurin sallittu sukusiitosprosentti Koiranet:llä 5-sukupolvella laskettuna on 4 %. Sama yhdistelmä otetaan A-listalle vain kerran.

Jos koiralla on ennestään 9 tai enemmän Suomeen rekisteröityä pentua, tulee ennen seuraavan pentueen A listalle pääsyä olla aiemmista pennuista vähintään 50 % terveystutkittu (vähintään PEVISA:n vaatimat tulokset). Tulosrajaa ei ole, kaikille koirille lisätään kuitenkin pentuvälitystietoihin koiranetin sivuilta löytyvä lonkkaindeksi.

KAIKKIA B-LISTAN YHDISTELMIÄ/KOIRIA KOSKEVAT SÄÄNNÖT:

Pentueen vanhemmista toinen/molemmat/yhdistelmä eivät täytä A listan ehtoja, mutta on SKL:ssa rekisteröintikelpoinen. B-listalle johtava syy merkitään näkyviin pentuvälitystietoihin.

B-listalle ei oteta pentueita, joiden vanhemmalla/vanhemmilla on:

- sellainen silmäsairaus, jonka omaavaa koiraa kennelliitto ei suosittele käytettäväksi jalostukseen.
- patella luksaatio 2 aste tai sitä huonompi
- kyynärniveldysplasia 2 aste tai huonompi
- perinnölliseksi luokiteltava lääkitystä vaativa krooninen sairaus esimerkiksi munuaisvika
- mikä tahansa muu sairaus, jonka omaavaa koiraa kennelliitto ei suosittele käytettävän jalostukseen.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotuyhdistys pyrkii tavoitteisiin PEVISA ohjelman avulla, järjestämällä luonnetestejä sekä paimennustaipumustestejä ja koulutuksia, kouluttamalla kasvattajia (esimerkkinä joka toinen vuosi järjestettävät jalostuspäivät), rodun harrastajia sekä ulkomuototuomareita. Omassa jäsenlehdessä ja internet-sivuilla pyritään jakamaan tietoa rodun tilasta, jalostustavoitteista sekä jalostussuosituksista.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodun suurin uhka on sen pieni geenipooli. Geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen on pienessä rodussa suuren työn takana, jotta mahdollisimman vähän jalostusmateriaalia menetettäisiin. Kuitenkin tämän päivän etu on kansainvälistyminen ja voimavarana aktiivinen toiminta niin kotimaassa kuin myös ISIC yhteisössä.

Varautuminen ongelmiin

PEVISAn muutos toivottavasti tuo työkaluja, mutta varmasti tärkein työkalu on kasvattajien kouluttaminen ja yhteistyön ylläpitäminen niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
Internetsivujen aktiivinen päivittäminen	Pidetään nettisivut ajan tasalla ajankohtaisista asioista.
Paimennuskoulutuksien aktiivinen järjestäminen ja kannustaminen uuteen Kennelliiton paimennustaipumuskokeeseen.	Paimennustaipumuskokeen esillä pitäminen ja siitä kertominen jäsenistölle. Paimennuskoulutuksien aktiivinen järjestäminen vuosittain eri puolilla maata.
Jalostuspäivien jatkuvuuden takaaminen	Järjestäjien ja jalostustoimikunnan yhteistoiminta
Terveys- ja luonnekyselyn tietojen jakaminen	Järjestää asiasta luentoja ja kirjoittaa artikkeleita, jotta saatu tieto olisi kaikkien saatavilla

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostuksen tavoiteohjelma on kokonaisuudessaan oltava luettavissa yhdistyksen nettisivuilla. Jalostustimikunta



on vastuussa järjestön hallitukselle toiminnastaan, joten järjestön hallitus valvoo tavoiteohjelman noudattamista. Jalostustoimikunta on kuitenkin toimintaohjeensa mukaisesti ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisen seurannasta.

PEVISA-ohjelman vaikutuksia seurataan tarkastelemalla tilastoja lonkkanivelen kehityshäiriöstä, polvilumpioluoksaatiosta sekä silmäsairauksien löytymisestä. Huomattavista muutoksista informoidaan kasvattajia ja yhdistyksen hallitusta, sekä mahdollisuuksien mukaan julkaistaan artikkeleita yhdistyksen lehdessä Hundur.

7. LÄHTEET

Islanninkoirat ry:n jalostustoimikunnan arkisto Suomen Kennelliitto ry:n KOIRANET tietokanta

Suomen Kennelliitto ry:n internet sivuston jalostusaiheisten juttujen arkisto

ISIC-seminaarien yhteydessä saatujen artikkeleiden sekä yhdistysten toimittamien vuosiraporttien arkisto

www.icelandsheepddog.org

Terveyskyselyn 2016 vastaukset

Luonnekyselyn 2016 vastaukset

P A Oliehoek: Maintaining a Healthy Breed.

P A Oliehoek, P Bijma, A van der Meijde: History and structure of the closed pedigree population of Icelandic Sheepdogs, 2009

Ólafsdóttir GA, Kristjánsson T: Correlated pedigree and molecular estimates of inbreeding and their ability to detect inbreeding depression in the Icelandic sheepdog, a recently bottlenecked population of domestic dogs. 2008

8. LIITTEET

Liite 1: Urostiedustelulomake

Liite 2: Pentueen ilmoitus pentuvälitykseen

Liite 3: Alina Niskasen luentotiivistelmä

Liite 4: pentueseuranta lomake

Liite 5: Islanninlammaskoiran rotumääritelmä tulkintaohjein

Liite 1: Urostiedustelulomake

UROSSUOSITUS TIEDUSTELU

Nartun nimi: _____

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



Rekisterinumero: _____ Syntymäaika ____ . ____ . _____

Terveystarkastukset: Lonkat: ____ Silmät (tark.pvm): _____

Sydän: _____ Polvet: _____

Kynnärät: _____ Muut: _____

Nartun yleinen terveydentila (jos ollut tulehduksia, allergioita tms)? _____

Testi/koetuloksia (toko, agi, BH, pk): _____

Luonnetesti: I __ II __ III __ IV __ V __ VII __ VIII __ loppupisteet __ laukaus _

Lyhyt luonnekuvaus: _____

Näyttelytulos, onko koira FIN MVA ☐ kyllä ☐ ei, paras tulos: _____

Nartun korkeus n. ____ cm

Purenta: ☐ saksipurenta ☐ tasapurenta Onko hammaspuutoksia?: _____

Korvat: ☐ pystyt ☐ pehmeäkärkiset ☐ nousivat myöhään (yli 6 kk)

Kirsun väri: ☐ musta ☐ ruskea ☐ vaalea

Kannukset: ☐ kaksoiskannukset ☐ yksöiskannukset ☐ ei kannuksia takajaloissa

Muunlaiset kannukset takana/kaksoiskannukset edessä: _____

Liitä mieluusti nartun kuva mukaan, jos et ole käynyt erikoisnäyttelyssä, josta yhdistyksellä kuva-arkisto, paperikuvat palautetaan vastauksen mukana.

Onko narttu astutettu aiemmin? ☐ ei ☐ on - jos nartulla on ollut aiemmin pentue/ pentueita, mitä hyviä/huonoja ominaisuuksia niissä on omasta mielestäsi tullut esille? _____

Onko nartun taustalla jotain, josta jalostustoimikunnan hyvä tietää (esim. jos tuontikoira, koiran vanhempien ja sisarusten terveys, luonne yms. tietoja): _____

Omat urosehdotukseni: 1) _____

2) _____



3) _____

Toiveet uroksen suhteen – myös mitä rajoituksia haluat itse uroslistalle asettaa, esim. vain A-B lonkkaiset, vain luonnetestatut tms: _____

Arvioitu astutusaika: _____

Nartun omistaja: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Jos haluat vastauksen sähköpostina sähköpostiosoite: _____

Narttuni uroslistan (nimilista) saa julkaista yhdistyksen www-sivuilla: ☐ kyllä ☐ ei

ANTAMANI TIEDOT OVAT LUOTTAMUKSELLISIA JA TOTUUDENMUKAISIA

allekirjoitus: _____

Lähetys: sähköpostitse vastaavat tiedot: jalostus.islanninkoirat@gmail.com

Liite 2: Pentueen ilmoitus pentuvälitykseen

Kasvattajan tulee ilmoittaa pentuvälitykseen seuraavat asiat:

Pentueen isä	Terveystulokset (lonkat, polvet, silmät, sydän yms)	Paras näyttelytulos	Luonnetesti
Pentueen emä	Terveystulokset (lonkat, polvet, silmät, sydän yms)	Paras näyttelytulos	Luonnetesti



Listalle pääsyyn tarpeellisia tietoja ovat myös:

- pentueen sukusiitosprosentti (jalostustoimikunta voi laskea)
- liittääkö kasvattaja pennunostajat jäseniksi yhdistykseen
- kasvattajan yhteystiedot

Vapaaehtoisia tietoja voi laittaa listalle myös näkyville:

- koirien vanhempien harrastustulokset (mm agility ja toko)

Edellä mainitut tiedot voi ilmoittaa jo astutuksen tapahduttua, jos haluaa pentueen siinä vaiheessa välitykseen.

Pentujen varaustilanteen ilmoitusvelvollisuus

- Pentujen synnyttyä: urosten ja narttujen määrät sekä syntymäpäivä
- varaustilanne, kun se on selvillä tai muuttuu
- pentueen täytettyä 2 kuukautta pentue poistuu välityksestä ellei kasvattaja ilmoita, että pentueessa on yhä vapaita pentuja. Tällöin edellytetään kasvattajan omaa aktiivisuutta tiedottaa tilanteesta korkeintaan 2 viikon välein.
- Pentue poistuu pentuvälityksen alaisuudesta sen täytetty 4 kuukautta. Tämän jälkeen vapaana olevan pennun voi ilmoittaa aikuisiin kodittomiin.

Pentueen tiedot päivitetään mahdollisimman nopeasti, mutta vähintään 2 viikon sisällä ilmoituksesta.

Kasvattaja voi myös ilmoittaa suunnittelemansa pentueen välitykseen ennen astutusta. Kyseisen suunnitelman tulee täyttää pentuvälityksen vaatimukset.

Yhdistyksellä on kaksi pentuvälityslistaa: A lista, joka täyttää jalostustoimikunnan jalostussuositukset ja B-lista, johon tulevat muut pentueet kuitenkin tietyin rajaehdoin. Jalostustoimikunta tarkistaa kaikki pentuvälitykseen tulevien pentueiden tiedot. Kasvattajalle ilmoitetaan mille listalle pentue menee.

Liite 3: Alina Niskasen luentotiivistelmä

Alina Niskasen luentotiivistelmä ISIC seminaarissa 2007 pidetystä luennosta

MHC CLASS II DIVERSITY IN ICELANDIC SHEEPDOG

In small closed dog populations inbreeding cannot be avoided and that causes homozygosity to increase. Homozygosity is harmful especially when an individual inherits a gene for inherited sickness from both parents. Homozygosity can also be harmful in characters, like immune defence and MHC, which require different alleles to function effectively.

MHC and DLA

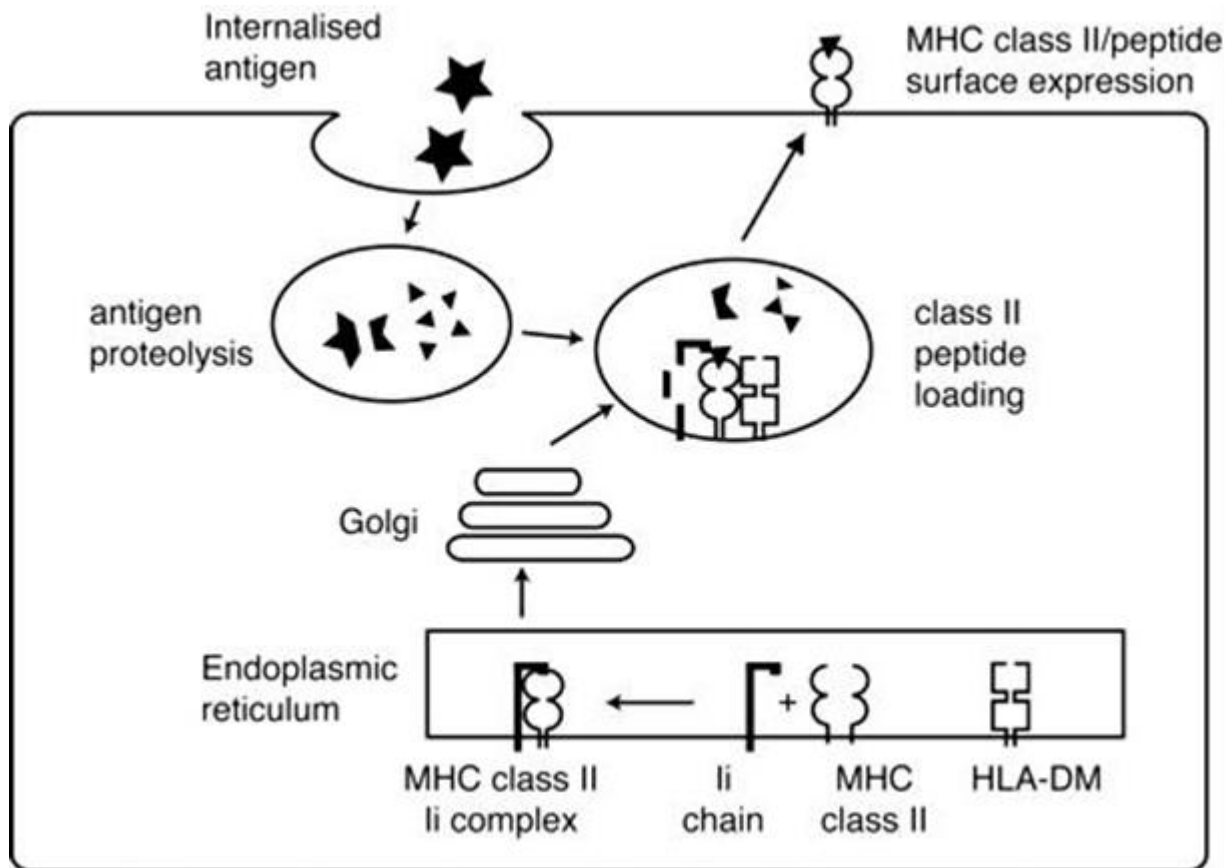


MHC is a shortening of "major histocompatibility complex". The name applies to one of the MHC gene functions, which raised interest in the MHC as a research area about thirty years ago. MHC genes play an important role in recognizing self from non-self - individual's own tissues from foreign tissues, for example in transplantation. Rejection reactions after organ transplantation are caused by MHC-gene products. MHC hasn't changed much during evolution and is similar in all mammals. Canine MHC genes are given the prefix DLA ("dog leucocyte antigen").

Dog MHC is in chromosome 12 (picture 1). MHC-genes are divided into three classes based on the function of the gene products. In this study class II genes DLA-DRB1, DLA-DQA1 and DLADQB1 were studied from Icelandic sheepdog. The function of the proteins coded by these genes is shown in picture 2. The class II genes code for proteins, which take part in the beginning of the immune reaction. They recognize and present parts of different kinds of antigens to other cells, which take part in the immune reaction. Because the amount of different kinds of antigens is large, it is important that many MHC-alleles are conserved both in individual and population levels. Low amount of alleles can lower the population's defence against different antigens. A homozygous individual might be in greater risk of getting an infectious disease or autoimmune problems.



Picture 1. Dog's MHC is situated in chromosome 12. MHC-classes I, II and III are in the chromosome next to each other. The genes DRB1, DQA1 and DQB1, which were studied from Icelandic sheepdog, belong to the class II and are located close to each other. (luokka = class in Finnish, kb = kilobase)





Picture 2. Schematic representation of the MHC class II protein function in the antigen presenting cell. MHC II protein binds antigen peptide and presents it on the cell surface. Ii and DM help the MHC II protein to load antigen peptide. (Kelly 2008)

DLA diversity of the Icelandic sheepdog

58 Icelandic sheepdogs from Finland took part in the study. Eight DRB1 alleles, five DQA1 alleles and six DQB1 alleles were found. One DRB1 allele had not been found from dogs in previous DLA studies. It is quite common to find new alleles, when new breeds are studied. The results are shown in table 1. Also another breed Löwchen (Little lion dog) was typed at the same time and its' results are shown for the sake of comparison. 72 Löwchens were studied and the breed had one allele less than Icelandic sheepdog in DRB1 and DQA1 loci. In DQB1 locus Löwchen had one allele more than Icelandic sheepdog.

Icelandic sheepdog's heterozygosity (H) was 79,3 % in DRB1 locus, 76,8 % in DQA locus and 87,7% in DQB1 locus. Löwchen had lower heterozygosity in all loci. Kennedy et al. (2007a) studied about 80 dog breeds and the average heterozygosity in their study was 66,5 % in DRB1 locus, 60,3% in DQA1 locus and 67,1 % in DQB1 locus. Icelandic sheepdog has higher values in all DLA loci. This result is probably due to the Finnish breeding habits - many dogs are imported and dogs from different family lines are mixed. It seems that breeding stocks in different countries have formed differentiated lines. Some lines were already found in Oliehoek's (1999) pedigree study. Different DLA alleles have become common in different lines and mixing these lines in Finnish stock causes high heterozygosity. This phenomenon is temporary. Heterozygosity will become lower, because there aren't many more new families to use in breeding

DRB1, DQA1 and DQB1 loci form a three-allele combination, which is inherited together and called a haplotype. 10 different haplotypes were found in Icelandic sheepdog. The haplotypes and their frequencies are shown in Table 2. Only 8 haplotypes were found in Löwchen, so Icelandic sheepdog has higher diversity also in this aspect. Haplotype heterozygosity in Icelandic sheepdog is 94,5 %, which is high compared to Löwchen's heterozygosity, 74,3 %, and 80 breeds' average, 75 %. This is very good news for the Icelandic sheepdog.

Inbreeding coefficient (FIS) is the level of heterozygosity compared to Hardy-Weinberg equilibrium. When the level of heterozygosity is low (and the level of homozygosity high), the inbreeding coefficient is positive - this is a sign of inbreeding. When the level of heterozygosity is high, the inbreeding coefficient is negative - this is a sign of outbreeding. The inbreeding coefficient in Icelandic sheepdog was between - 9,4 % and - 10,0 % in different loci. The only statistically significant difference was in DQB1 locus. The result means that there is outbreeding in DQB1 locus and higher heterozygosity than expected compared to allele frequencies. This is an unexpected result at first sight, but goes together with the earlier assumption that differentiated lines are mixed in Finland.

One haplotype was found only in dogs imported from Middle Europe and Denmark and their offspring and one haplotype was found only in one Danish born dog. These results support the idea that different haplotypes have become common in different areas.



Table 1. Allele number in DRB1, DQA1 and DQB1 loci, heterozygosity (H) and inbreeding coefficient (FIS).
Statistical significance: * $p < 0,05$.

Locus	Allele number		Icelandic sheepdog		Löwchen	Average of 80 breeds
	Icelandic	Löwchen	H %	Frs %	H %	H %
DRB1	8	7	79,3	-9,4	69,0	66,5
DQA1	5	4	76,8	-10,0	16,7	60,3
DQB1	6	7	87,7	-9,4	* 62,9	67,1
Average			81,3	-9,6	* 49,5	



Table 2. Haplotypes and their frequencies in Icelandic sheepdog. Different alleles are named with numbers. 011v is a new allele, which was found first time from Icelandic sheepdog.

DRB1	DQA1	DQB1	Frequency (%)
01501	00601	00301	24,5
02301	00301	00501	19,1
01501	00601	02301	17,3
01301	00101	00201	10,9
011v	00201	01303	9,1
01503	00601	00301	7,3
01501	00901	00101	4,5
00201	00901	00101	3,6
00101	00101	00201	2,7
00901	00101	00201	0,9
total			99,9

Final words

One should keep in mind that especially the results in heterozygosity and haplotype frequencies tell only about the current situation in Finnish population. Because many dogs have been imported to Finland from different family lines and used in breeding, the heterozygosity is probably higher than in the breed as a whole. On the other hand, because many dogs from different lines gave samples to this study, the allele and haplotype numbers are very likely quite close to the real numbers. Of course some probably rare alleles and haplotypes can still be “hiding” in the breed.

The results of the DLA typing were sent to the dog owners and also to the Finnish breeding committee (regarding the dogs, whose owners had given permission). The results can be used as one criterion, when choosing breeding animals. It is important to keep the rare alleles in the breed. It is not recommended to mate two dogs, which are homozygous for the same alleles. It might be possible to use DLA haplotype results to find out relationships between different dog breeds. It is possible to do DLA typing (also for foreign dogs) in HT Diagnostics laboratory, www.canigen.com.

Alina Niskanen PhD Student

Department of Biology University of Oulu alina.niskanen@oulu.fi



Literature:

Kelly, A. 2008: MHC class II antigen presentation. <http://www.path.cam.ac.uk/pages/kelly/> Kennedy, L. J., Barnes, A., Short, A., Brown, J. J., Lester, S., Seddon, J., Fleeman, L., Francino, O., Brkljacic, M., Knyazev, S., Happ, G. M. & Ollier, W. E. R. 2007a: Canine DLA diversity: 1.

New alleles and haplotypes. – Tissue antigens. 69: 272-288.

Kennedy, L. J., O'Neill, T., House, A., Barnes, A., Kyöstilä, K., Innes, J., Fretwell, N., Day, M. J., Catchpole, B., Lohi, H. & Ollier, W. E. R. 2007b: Risk of anal furunculosis in German

Shepherd dogs is associated with the major histocompatibility complex. – Tissue Antigens. 71: 51-56.

Niskanen, A. 2008: MHC II -luokan geenien monimuotoisuus Suomen susipopulaatiossa (Canis lupus) ja islanninlammaskoirapopulaatiossa (Canis familiaris). Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, biologian laitos, 69 s.

Oliehoek, P. 1999: Inbreeding, effective population size, mean kinship and cluster analysis in the Icelandic Sheepdog as a small population. Student thesis. Wageningen University, 52 s.

Liite 4: Pentueseurantalomake

PENTUESEURANTALOMAKE

Emän nimi: _____ Emän rek.no: _____

Isän nimi: _____ Isän rek.no: _____

Uroksen valinta: _____ **Oma ehdotus** _____ **Jalostustoimikunnan ehdotus**
_____ Muu, miten löytyi _____

Tärkeimmät kriteerit urosvalinnassani olivat: _____

Astutuspäivämäärä(t): _____

_____ Sujui ilman apua

_____ Tarvittiin hieman apua, miksi _____

_____ Keinosiemennys, miksi _____

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



Oliko nartun kiima normaali: _____ Kyllä _____ Ei, miten _____

Kantoaika _____ Sujui ilman ongelmia

_____ Ongelmallinen, miten _____

Narttu synnytti ilman eläinlääkärin apua: Kyllä _____ Ei _____

Synnytyksen kesto (1. pennun syntymästä viimeisen syntymään) _____ tuntia

Synnytysvaikeus: _____

Keisarinleikkaus: Kyllä _____ Ei _____

Lisäkalkki: Kyllä _____ Ei _____

Muuta: _____

Pentujen syntymäpvm : _____

Pentuja syntyi (kpl) _____ uroksia _____ narttuja _____

Pentuja syntyi kuolleena _____ kpl, Syy: _____

Pentuja kuoli myöhemmin _____ kpl, Syy: _____

Pentuja lopetettiin _____ kpl, Syy: _____

Ei-rekisteröityjä pentuja: _____ kpl, Syy: _____

Rekisteröitiin ej-rekisteriin: _____ kpl, Syy: _____

Nartun aiemmat pentueet _____ kpl

Narttu hoitaa pentunsa ja imettää itse: Kyllä _____ Ei _____

Narttu tai pennut tarvitsevat apua: Kyllä _____ Ei _____

Jos kyllä, niin syy:

_____ Narttu ei hoida pentujaan

_____ Pennut eivät osaa imeä

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



- _____ Maitoa ei tule riittävästi
- _____ Pennut tarvitsivat lisäksi maidonkorviketta
- _____ Pennut ruokittiin kokonaan pullolla
- _____ Pentujen syntymäpaino oli alhainen
- _____ Myy syy, mikä _____

Nartun suhtautuminen pentuihin:

- _____ Narttu hoitaa, leikkii ja pitää kohtuullista kuria
- _____ Narttu pelkää pentujaan
- _____ Narttu vahtii pentuja ihmisiltä
- _____ Narttu on vihainen pennuille
- _____ Narttu kurittaa pentuja voimakkaasti
- _____ Narttu pelkästään leikkii pentujen kanssa
- _____ Narttu on välinpitämätön pennuistaan

Pennut syntymäjärjestyksessä

Nimi Sukupuoli Syntymäpaino Väri, Kannukset, puutteet ja virheet *)

1. _____ U / N _____
2. _____ U / N _____
3. _____ U / N _____
4. _____ U / N _____
5. _____ U / N _____



6. _____ U / N _____

7. _____ U / N _____

8. _____ U / N _____

9. _____ U / N _____

10. _____ U / N _____

*) purentavirheet, hammaspuutokset, värivirheet, kivespuutokset, napatyrä, häntämutka, muut pennuissa ilmenneet sairaudet, rakenne ja kehityshäiriöt yms.

Oliko pentueessa mitään epätavallista mikä ei ole tullut aiemmissa kohdissa esille:

Pennut olivat luovutettaessa eläinlääkärin tarkastamia Kyllä _____ Ei _____

Pennut olivat luovutettaessa tunnistusmerkittyjä Kyllä _____ Ei _____

Pennunostajat liitettiin yhdistyksen jäseniksi Kyllä _____ Ei _____

Myin pentuja yhdistyksen pentuvälityksen avulla Kyllä _____ Ei _____

Tiedot ovat julkaisukelpoisia (esim uroskyselyissä) Kyllä _____ Ei _____

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



Kasvattaja:

Nimi: _____ Kennelnimi: _____

Osoite: _____

Puhelinnumero _____ Sähköposti: _____

Palautus aikaisintaan pentueen ollessa 8 vk ikäinen:

Islanninkoirat ry Jalostustoimikunta jalostus.islanninkoirat@gmail.com tai
Anne Vaskio, Kirkkomäentie 110, 12310 Ryttylä

Liite 5 Islanninlammaskoiran rotumääritelmä tulkintaohjein:

ISLANNINLAMMASKOIRAN ROTUMÄÄRITELMÄ TULKINTAOHJEIN

Hans-Åke Sperne, suomennettu Islanninkoirat ry:n tuomarikoulutusta varten

FCI rotumääritelmä no: 289

Hyväksytty: FCI 20.6.2007

SKL-FKK 13.5.2008

KÄYTTÖTARKOITUS: Paimenkoira.

Kommentit: Islanninlammaskoira on määritelty paimenkoiraksi. Se kuuluu FCI 5-ryhmän osaan 3, joka käsittää pohjoismaiset vahti- ja paimenkoirat. Pohjoismaisen Kennelunionin luokittelussa samaa ryhmää nimitetään pohjoismaisiksi piha- ja paimenpystykorviksi. Islanninlammaskoira on siten myös vahti- ja pihakoira kuten muut osan 3 rodut. Sen vahtimiskäytös ilmenee siten, että se ajaa vieraat eläimet pois pihalta ja pitää laiduntavat eläimet poissa tilan läheisyydessä olevilta viljelyksiltä. Rotu vahtii myös haukkuen vieraita ihmisiä, mutta ei koskaan saa olla aggressiivinen.



LYHYT HISTORIAOSUUS: Islanninlammaskoira on Islannin ainoa kansallinen koirarotu. Ensimmäiset maahan muuttaneet viikingit toivat sen esi-isät mukanaan Islantiin (874 - 930 jKr.). Islanninlammaskoira ja sen työskentelytapa soveltuvat paikalliseen maastoon, maatalouteen ja islantilaisten vuosisatoja jatkuneeseen kovaan selviytymistaisteluun. Koira on korvaamaton apu eläinten kokoamisessa maatiloilla. Sen suosio on lisääntynyt viime vuosikymmeninä, ja vaikka kanta on yhä edelleen lukumääräisesti hyvin pieni, se ei ole enää vaarassa kuolla sukupuuttoon. **Kommentit:** Rotu määritellään kuten aiemmin todettiin lammaspaimenkoiraksi. Islanninlammaskoiran työskentelytapa muistuttaa pitkälti muiden FCI 5 ryhmän osa 3 rotujen tapaa paimentaa. Islanninlammaskoira kokoaa ja ajaa myös hevosia ja nautoja, usein yhdessä muiden koirien ja näiden omistajien kanssa. Rotu on vuosisatojen sopeutumisessa, yhdessä islantilaisten ihmisten kanssa, selviytynyt ääriolosuhteissa, toistuvien epidemioiden ja luonnonkatastrofien keskellä. Nämä uhat ovat välillä aiheuttaneet koko rodulle riskin hävitä olemasta.

1969 perusti ryhmä kaukonäköisiä ihmisiä Hundaraektarfélag Íslands, Islannin Kennelliiton, jonka alkuperäisenä tehtävänä oli pelastaa islanninlammaskoira rotu katoamasta. Huolimatta siitä, että rotu on tällä hetkellä melko suuri lukumäärältään, ovat asiantuntijat perinnöllisyyden alalta todenneet, että rodun jalostuspohja on niin pieni, että rotu on yhä riskivöhykkeellä.

YLEISVAIKUTELMA: Pohjoismainen, hieman keskikokoa pienempi paimenpystykorva, jolla on pystyt korvat ja kiertynyt häntä. Sivulta katsottuna suorakaiteen muotoinen; rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on säkäkorkeutta suurempi. Rinnan syvyys on sama kuin eturaajan pituus. Ilme on ystävällinen, älykäs ja iloinen. Itsevarma ja eloisa käyttäytyminen on rodulle tyypillistä. Rodulla esiintyy kahdentyyppistä karvapeitettä, pitkää ja lyhyttä; molemmat ovat paksuja ja erittäin säänkestäviä. Sukupuolten välinen ero on selvä.

Kommentit: Islanninlammaskoira on suorakaiteen muotoinen ja sen voi kuvata olevan ”lähempänä maata kun taivasta”. Se ei kuitenkaan saa olla matalajalkainen. Myöskään se ei saa olla neliömäinen ja ilmava. Rotumääritelmä kuvaa ilmettä mm. siten, että kuono-osa on täyteläinen, tämä pohjautuu vanhan rotumääritelmän ilmaukseen hymyilevästä ilmeestä. Tätä ei pidä sekoittaa sellaiseen koiran ilmeeseen, että koira nostaa ylähuulensa ja paljastaa hampaansa ihmisten ”nauruun”.



Koko koiran olemus tulee kuvastaa, että se on valpas, luottavainen ja ystävällinen. Kokonaiskuva, tyyppi ja rotumääritelmän mukainen rakenne ovat ulkomuotoarvostelun perusta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Kestävä ja ketterä paimenkoira, joka työskentelee haukkuen. Erittäin hyödyllinen paimennettaessa tai ajettaessa karjaa laitumilla, vuorilla tai etsittäessä kadonneita lampaita. Luonteeltaan erittäin valpas ja ottaa vieraat aina innokkaasti vastaan olematta aggressiivinen. Metsästysvietti ei ole voimakas. Iloinen, ystävällinen, utelias, leikkisä ja peloton. **Kommentit:** Iloisuus, ystävällisyys, uteliaisuus ja rohkeus tulisi todeta myös ulkomuotoarviossa. Islanninlammaskoira on kiinnostunut kohtaamaan ihmisiä ja ilmaisee yleensä sen selvästi. Koiralla, joka osoittaa pelkoa ihmistä kohtaan, ei ole rotumääritelmän toivomaa luonnetta eikä se ole rodunomainen, kuten eivät myöskään koirat, jotka osoittavat aggressiivisuutta ihmistä kohtaan.



Islanninlammaskoirilla on silloin tällöin taipumusta stressaantumiseen. Tällaiset yksilöt haluavat pois näyttelykehästä tai haastavat toisia koiria hyökkäilemällä tai eivät ole omistajansa hallinnassa. Nämä voivat toki olla tulosta kasvatuksen ja totuttamisen puutteeseen, joka kannattaa huomioida. Jotkut yksilöt kuitenkin ylireagoivat. Tämä tulee huomioida arvostellessa luonnetta.

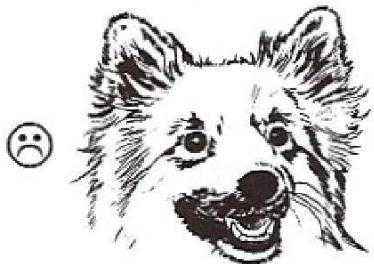
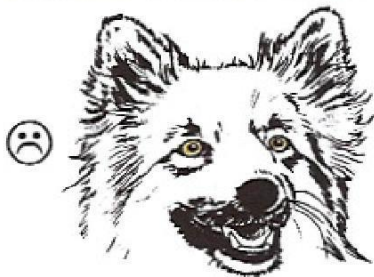
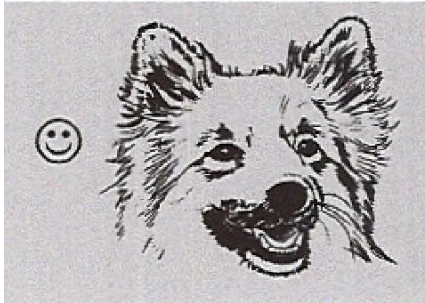
PÄÄ: Vahva ja kuiva. Kallo on hieman kuono-osaa pitempi. Ylhäältä tai sivusta katsottuna kolmiomainen.

Kommentit: Rotumääritelmä kuvaa vahvasti rakentunutta päätä, jolloin ihannepään muoto on sekä ylhäältä, että sivulta katsottuna tasasivuinen kolmio. Litteät posket ja täyteläinen kuono-osa muodostavat melko suorat linjat kallosta kirsuun ja muodostavat täten kaksi sivua kolmiosta. Linja korvien välillä muodostaa kolmannen sivun kolmiosta. Tyyppivirhe, jota esiintyy on pitkä, kapea pää, jossa on hyvin huonosti erottuva ja litteä otsapenger, usein yhdistyneenä pitkiin, kapeisiin korviin. Pään täytyy korostaa sukupuolileimaa.





KALLO-OSA: Hieman holvautunut.



OTSAPENGER: Selvästi erottuva, ei kuitenkaan jyrkkä eikä korkea.

Kommentit: Esiintyy jonkin verran liian holvautuneita kalloja, joissa on liian jyrkkä otsapenger ja hyvin leveälle asettuneet korvat. Päänvastainen kallo on kuitenkin paljon yleisempi. Kun katsoo otsapengertä sivusta, tulisi huomioida erikseen otsapenger ja silmäkulmien kyhmyt.

KIRSU: Musta; suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskea.

Kommentit: Pigmentin tulee olla niin tumma kuin mahdollista, huolimatta siitä onko kirsu musta tai ruskea. Se muodostaa oikeaa ilmettä.

KUONO-OSA: Täyteläinen; kuononselkä on suora. Kuono on hieman kalloa lyhyempi ja kapenee tasaisesti kohti kirsua muodostaen ylhäältä ja sivusta katsottuna tylpän kolmion.

Kommentit: Kapea ja huonosti täyteläinen kuono-osa ja heikko alaleuka ovat aivan liian tavallisia.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



HUULET: Mustat ja tiiviit,
suklaanruskeilla ja joillakin
kermanvärisillä yksilöillä
tummanruskeat.

Kommentti: Kuten kirsun pigmentti.

HAMPAAT / PURENTA: Leikkaava
purenta. Täydellinen hampaisto.

Kommentit: Saksipurenta erittäin
yleinen. Joskus esiintyy yhden tai
useamman P1 puutteita. Suurempien
P-hampaiden puutoksia esiintyy

harvemmin. Toivomme, että olennaiset hammaspuutokset huomioidaan arvostelussa, erityisesti isompien
hampaiden puutteet.



Arvostelussa nämä tulee huomioida suhteessa koiran kokonaiskuvaan.

Vinopurenta tai purenta, joka ei mene normaalisti yhteen, ei ole normaalia ja se tulee arvioida siten.

POSKET: Litteät.

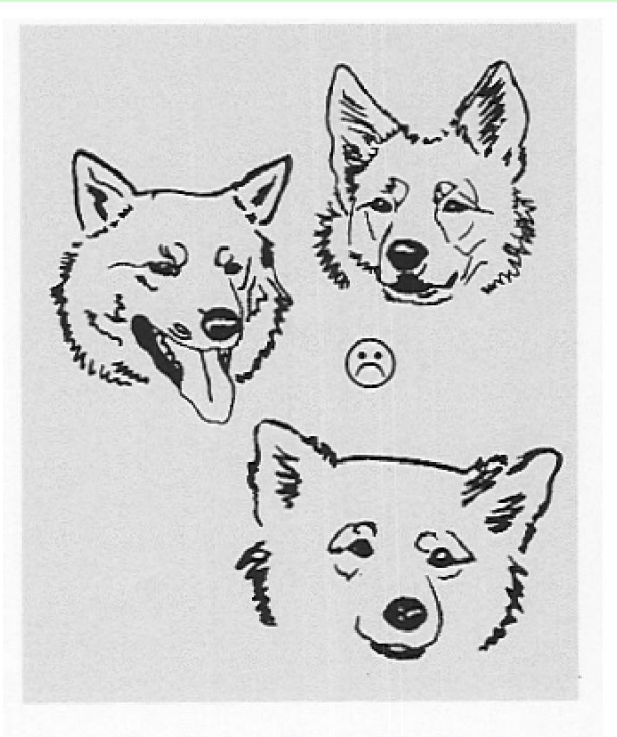
Kommentit: katso pään kohdalta.

SILMÄT: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset ja tummanruskeat, suklaanruskeilla ja joillakin

kermanvärisillä yksilöillä hieman vaaleammat. Silmäluomet ovat mustat, suklaanruskeilla ja joillakin

kermanvärisillä yksilöillä tummanruskeat.

Kommentit: Silmät antavat tärkeän osan ilmeeseen. Vanhempi rotumääritelmä kuvasi niiden ilmettä eloisaksi, älykkääksi ja rohkeaksi. Silmien värin toivotaan olevan niin tumma kuin mahdollista, jotta saavutettaisiin sellainen ilme, kun toivotaan. Alleviivataan, että puhutaan "hieman vaaleammista" silmistä suklaanruskeilla ja vaaleilla koirilla, sekä että keltainen silmien väri on vakava virhe. Pigmentti, joka myös muodostaa ilmettä, tulee olla myös mahdollisimman tumma, huolimatta onko se musta vai ruskea. Pullottavat, suuret, pyöreät silmät antavat epätoivottavan ilmeen. Sama koskee pieniä, vinoja silmiä. Tummat, leveät silmänreunat voivat antaa kuvan suurista silmistä, vaikka näin ei olisikaan.



KORVAT: Pystyt, keskikokoiset, kolmiomaiset, tukevareunaiset ja hieman kärjestään pyöristyneet. Erittäin liikkuvaiset, reagoivat herkästi ääniin ja kuvastavat koiran mielialaa.

Kommentit: Kolmiomaiset korvat tulevat olla leveät alaosasta ja lisätä vaikutelmaa, että pää on kolmionmuotoinen. Jotta korvat ovat oikean muotoiset ja kokoiset täytyy korvien välin olla noin yhden korvan leveys, kun ne ovat ylimmässä asennossaan.

Jos korvat ensisilmäyksellä tuntuvat suurilta, korkeilta ja kapeilta tai hyvin pieniltä, eivät ne ole tasapainossa päähän. Sekä korkeat, kapeat pystykorvat, hyvin pienet pystykorvat tai leveälle asettuneet korvat häiritsevät ilmettä.

Pihavahtina islanninlammaskoira on hyvin tarkkaavainen, mitä tapahtuu sen ympäristössä, siksi korvat liikkuvat vilkkaasti. Ne voivat taipua erilaisiin asentoihin aivan taakseen, kun koira kuuntelee ääniä. Arvostellessa tulisi koiran korvat arvioida koiran ollessa tarkkaavaisena ja korvien ylimmässä asennossaan. Taittokorvat ovat virhe.

KAULA: Kohtalaisen pitkä ja lihaksikas; ei löysää nahkaa. Hieman kaareva ja korkea-asentoinen.

Kommentit: Pään tulee olla luonnollisesti korkealla, ei kaulan. Rodulla esiintyy lyhyitä, joskus lisäksi raskaita

kauloja, joissa pää tuntuu olevan suoraan vartalon jatkeena. Eteenpäin työntyneet olkavarret ovat yleensä syynä

tähän ja se aiheuttaa, että koira kantaa pään alhaalla ja sillä on huono ryhti.

RUNKO: Suorakaiteen muotoinen ja vahva. Pituus on oikeassa suhteessa korkeuteen ja

tasapainossa yleisvaikutelman kanssa.

SELKÄ: Suora, lihaksikas ja vahva.

LANNE: Leveä ja lihaksikas.

LANTIO: Kohtalaisen lyhyt ja leveä, hieman viisto ja lihaksikas.



RINTAKEHÄ: Pitkä ja syvä, kyljet ovat selvästi kaarevat. **ALALINJA**

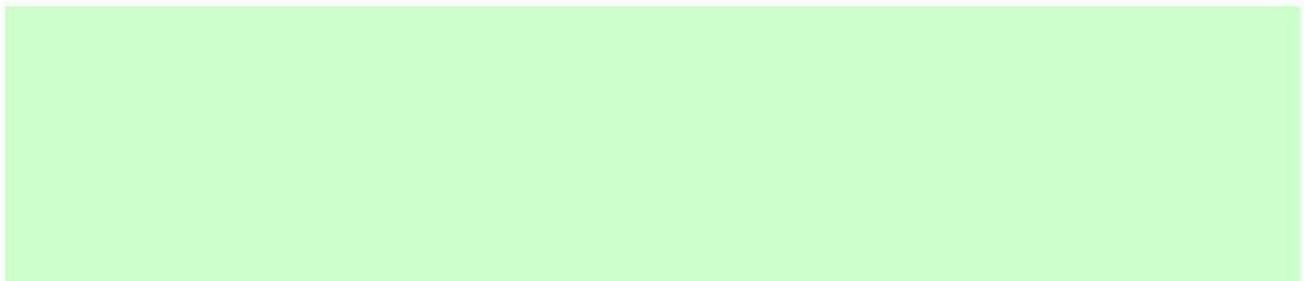
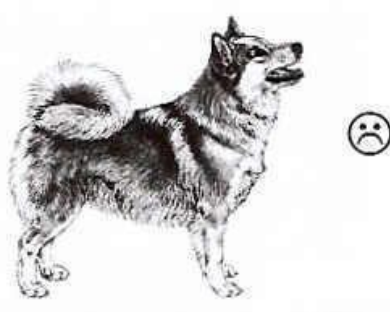
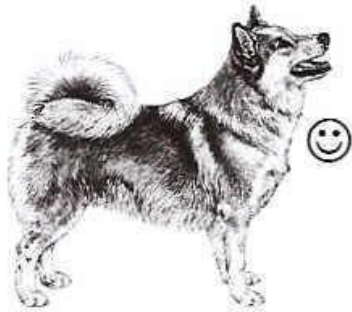
JA VATSA: Vatsaviiva on vain hieman kohoava.

Kommentit: Kuten muillakin samantyyppisillä paimenkoiralla on islanninlammaskoirien runko hieman kapeampi edestä, alaosaan, ilman, että se silti aiheuttaa heikkoa tai löysää etuosaa. Sellainen runko antaa mahdollisuuden joustavimpiin ja nopeampiin sivuliikkeisiin.

Raskasta, melkein tynnyrimäistä runkoa, joka aiheuttaa hyvin leveän etuosan, esiintyy ja se ei ole toivottavaa. Rungon tulee olla pitkä, ei lanneosan.

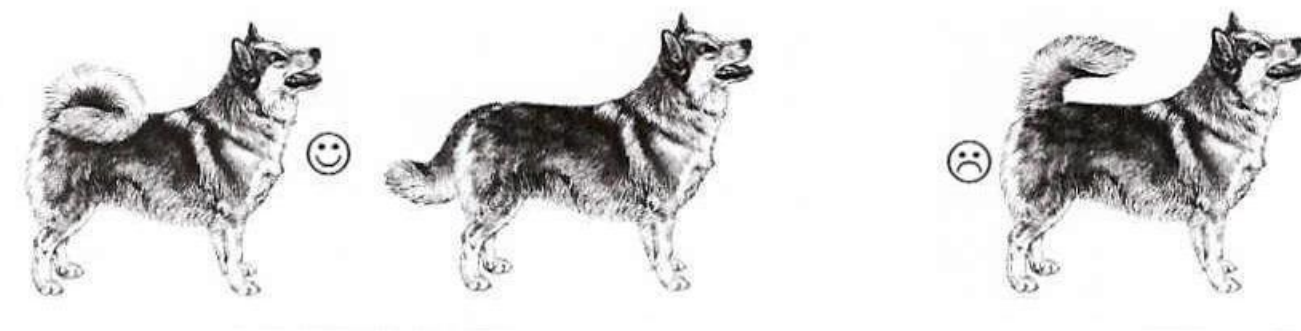
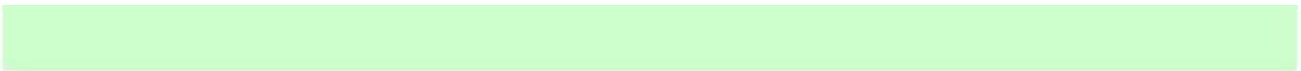
Rotumääritelmän teksti alalinjasta "vain hiven nouseva" vahvistaa kuvaa pitkästä runko-osasta, jolloin takimmaisinkin kylkiluut ovat hyvin kehittyneet. Koira, jolla on vahvasti kohoava vatsalinja, antaa väärän sivukuvan.

Ristiselän toivotaan olevan vanhaan rotumääritelmään nähden pidempi, keskimittainen. Tulee huomioida, että ristiselkä ei saa olla laskeva.



HÄNTÄ: Ylös kiinnittynyt, kiertyy selän päälle koskettaen sitä.

Kommentit: Kuten monilla muilla koiraroduilla, häntä riippuu alhaalla, kun koira seisoo rauhallisena ja rentona. Kun koira liikkuu, täytyy hännän kuitenkin nousta selälle. Nopeassa, maatavoittavassa vauhdissa häntä hieman laskee alemmas ja koira käyttää sitä tasapainon tai ohjailun apuna. Hännän tulisi olla selällä, mieluiten kaartuen keskeltä selkälinjaa, mutta se ei saisi olla lujasti kiertynyt rullalle. Sen ei tulisi myöskään mennä selälle ja pudota sieltä toiselle puolelle lannetta. Hännän tulisi ulottua noin kintereeseen asti. Sapelihäntä on



virhe.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja vahvat. Kulmaukset ovat normaalit.

Kommentit: Pystykorvatyypin koirat ovat yleensä kohtalaisesti kulmautuneita. Islanninlammaskoiran tulee siis olla normaalisti kulmautunut pystykorvaksi, joka on rungoltaan suorakaiteen muotoinen paimenkoira, ei kuitenkaan niin niukasti kuin neliömäinen pystykorva.

Pidempi runko antaa tilaa kulmauksille, jotka antavat puolestaan tasapainoiset, helpot ja maatavoittavat liikkeet hyvällä työnnöllä takaosasta. Tämän tulee korostua myös raajojen rakenteessa, niiden tulee olla leveät ja lihaksikkaat.



Niukat kulmaukset takana antavat lyhyen, sipsuttavan askeleen, josta takaosan toivottava työntö puuttuu.

LAVAT: Viistot ja lihaksikkaat.

Kommentit: Eteentyöntyvät lavat eivät ole epätavallisia. Se tekee sen, että liikkeessä etuosa ei vastaa toivottavalla tavalla takaosan työntöön.

KANNUKSET: Voivat olla kaksoiskannukset.

KÄPÄLÄT: Hieman soikeat; varpaat ovat selvästi kaareutuneet ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat hyvin kehittyneet.

Takaraajat



YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja vahvat. Kulmaukset ovat normaaleja.

REIDET: Leveät ja lihaksikkaat.

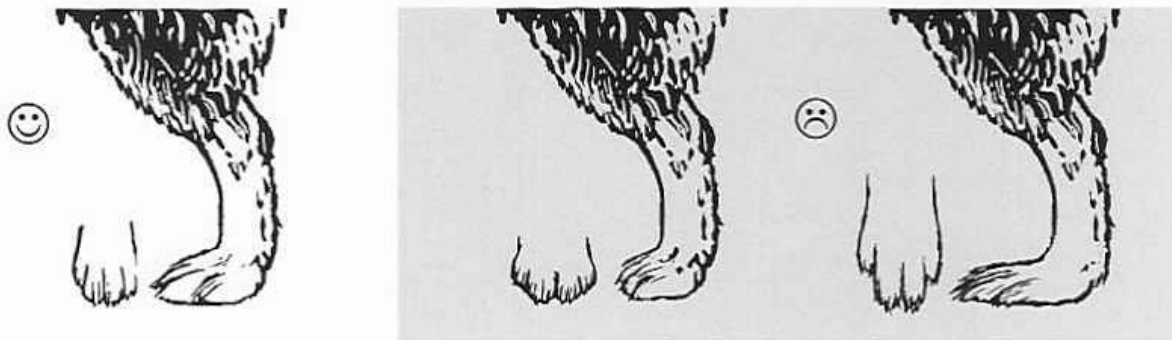
KANNUKSET: Hyvin kehittyneet kaksoiskannukset ovat toivottavat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

Kommentit: Enemmän tai vähemmän ulospäin kiertyvät takakäpälät ovat kuten taka-ahtaus hyvin tavallisia, vaikka tähän ei ole mitään käytännön syytä. Takaraajojen toivotaan olevan suorat, kuten eturaajojenkin.

Kaksoiskannukset ovat toivottavat, kuten rotumääritelmä sanoo. Tämä voidaan ottaa huomioon kilpailuluokassa asetettaessa järjestykseen kahta muuten samanarvoista koiraa. Joskus on nähtävissä, että toinen kannus on muodostanut täysin kehittyneen 5. varpaan. Täysin puuttuvat kannukset takajaloissa ovat vakava virhe.

Epätavallisen litteitä ja avoimia käpäliä esiintyy jonkin verran. Islanninlammaskoira, jolla on tällaiset käpälät, ei



voi pitkään työskennellä Islannin maastossa.



LIIKKEET: Kuvastavat notkeutta ja kestävyyttä; askelissa on hyvä työntö ja ne ovat vaivattomasti maatavoittavat.

Kommentit: Pyritään tasapainoiseen liikkeeseen, jossa koiralla on voimaasäästävä ja hyvin maatavoittava ravi.

Liikkeiden tulee olla vapaat, hyvällä takaosan työllä. Tasapainoisen, maatavoittavan ravin voi nähdä islanninlammaskoiralla ilman, että koiran tarvitsee ravata maksiminopeudella laukan rajalla. Tällaista nopeutta, jota käytetään arvostellessa erittäin voimakkaasti kulmautuneiden koirarotujen liikkeitä, ei tarvitse käyttää piha-paimenkoirilla kuten islanninlammaskoira

KARVAPEITE: Kaksinkertainen, tiheä ja erittäin säänkestävä.

KARVA: Kaksi muunnosta:

Lyhytkarvainen: Peitinkarva on keskipitkää ja melko karheaa, aluskarva tiheää ja pehmeää. Karva on lyhyempää kuonossa, pääläella, korvissa ja raajojen etuosassa, pitempää kaulassa, rinnassa ja reisien takaosassa. Häntä on tuuheakarvainen, karvan pituus on suhteessa muuhun karvapeitteeseen.

Pitkäkarvainen: Peitinkarva on pitempää kuin edellä ja melko karheaa, aluskarva tiheää ja pehmeää.

Karva on lyhyempää kuonossa, pääläella, korvissa ja raajojen etupuoella, pitempää korvien takana, kaulassa, rinnassa, eturaajojen ja reisien takaosassa. Häntä on hyvin tuuheakarvainen, karvan pituus on suhteessa muuhun karvapeitteeseen.

Kommentit: Todellisuudessa esiintyy sekä lyhyttä, että pitkää karvaa ja kaikkia välimuototurkkeja. Turkin laatu on se, millä on merkitystä, katsomatta karvanpituutta. Turkki on kaksinkertainen: suojaava peitinkarva, jonka tulee olla voimakasta, ilman, että se on kovaa ja karkeaa sekä tiivis, pehmeä aluskarva. Turkki on makaavampi selältä ja pidempi karva kaulassa ja lavoissa muodostaa selvän kauluksen.



Riittämätöntä ja jopa kokonaan puuttuvaa aluskarvaa esiintyy. Jälkimmäinen on erittäin vakava virhe.

Arvioinnissa voidaan kuitenkin olla ongelman edessä, kun koira on juuri karvanlähdössä. On koiria, jotka eivät ole parhaassa karvassa, mutta silti niillä on aluskarvaa. Aivan liian pehmyttä päällyskarvaa esiintyy. Se voi olla toisinaan lisäksi myös kiharaa, avointa turkkia, erityisesti selässä ja tämän vuoksi turkki ei enää suojaa säältä.

VÄRI: Useita värejä sallitaan, mutta päävärin tulisi aina olla vallitseva. Päävärejä ovat: erisävyiset ruskeat (tan), kermanvärisestä punertavanruskeaan; suklaanruskea, harmaa tai musta.



Vallitsevan värin lisäksi on aina valkoista. Yleisimmät, usein epäsäännölliset, valkoiset merkit ovat piirto tai osittain valkoinen pään etuosa, kaulus, rinta, eripituiset sukat ja hännänkärki. Rungon alaosassa leuan alta hännän kärkeen on usein vaaleampaa sävyä. Ruskeilla (tan) ja harmailla koirilla on usein musta maski, mustat karvankärjet peitinkarvassa ja jopa satunnaisia mustia karvoja. Mustilla (kolmivärisillä) koirilla on musta karvapeite, yllämainitut valkoiset merkit ja perinteiset, ruskeaa sävyä olevat tan-väriset merkit poskissa, silmien yläpuolella (kulmakarvoissa) ja raajoissa. Yllämainitun väriset läiskät valkoisella pohjalla (laikullinen) on hyväksytty väri. Valkoinen väri ei saisi olla täysin vallitseva.

Kommentit: Rotumääritelmän teksti, että ”päävärin tulee hallita” täytyy tulkita siten, että helposti voi nähdä, mikä väri hallitsee: ruskea (tan), suklaanruskea, harmaa tai musta.

Selvästi yleisin pääväri on ruskea (tan) eri vivahteissa, seuraavaksi yleisin on musta/kolmivärinen, suklaanruskea on selvästi harvinaisempaa ja harmaa nykyisin juuri koskaan nähtynä, ainakaan näyttelyissä.

Päävärin lisäksi täytyy aina löytyä valkeita merkkejä rotumääritelmän mukaan. Näitä ei aina erityisesti huonossa valaistuksessa ole helppo erottaa varsinkaan ruskeilta (tan) värisiltä yksilöiltä, joilla koko alaosa on vaaleampi.

Musta perusväri on kolmivärinen ja siksi siinä tulee aina olla selvästi erottuvat valkeat merkit sekä tan-merkit. Valkoista ei lasketa perusväriksi, minkä vuoksi laikkuja tulee olla kirjavalla koiralla siten, että se ei näytä olevan hallitsevan valkoinen.

Koira, jossa on sekä tummaa, että vaaleaa, on helppo erottaa erilaisissa maastoissa ja valaistuksissa. Tämä on siis käytännön kannalta etu.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Ihannesäkäkorkeus uroksilla 46 cm ja nartuilla 42 cm.

Kommentit: Ennen oli korkeusero pienimpien narttujen ja isoimpien urosten välillä 10 cm. Se on paljon rodulle, joka on hiven alle keskikokoinen. Vaihtelua koossa nähdään yleisesti rodussa. Pitkäkarvainen



punavalkea 48 cm korkea uros ja lyhytkarvainen, kolmivärinen 38 cm korkea narttu muodostavat

mahdottomalta tuntuvan parin.

Uusi rotumääritelmä antaa sen sijaan ihannekoon, mikä antaa selkeämmän päämäärän niin arvosteluun kuin jalostukseen. Uusi ihannekoko on 1 cm enemmän kuin aikaisempi keskiarvo (42-48 cm = 45 cm urokset ja 38-44 cm = 41 cm nartut). Toiveissa olisi, että tähän korkeuden suurenemiseen siirrytään pehmeästi.

Mikä poikkeama ihannekokoon voidaan hyväksyä, ei rotumääritelmä kerro, minkä vuoksi kokoarvostelussa täytyy käyttää vain tervettä järkeä sekä vanhoja enimmäis- ja vähimmäiskokoja, toisin sanoen -4cm ja +2 cm. Ihannekoon tarkoitus on ennen kaikkea vähentää voimakasta kokovaihtelua rodussa.

Tulee käsittää, että islanninlammaskoiralla, joka on hieman keskikokoa pienempi koirarotu, sekä hyvin pienellä että suurella yksilöllä tyyppi häviää ja se tulisi palkita sen mukaisesti.

Uroskoiran ei luonnollisesti tarvitse olla suuri, että sillä on selkeä sukupuolileima, kuten ei nartunkaan tarvitse olla pieni.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yksivärinen musta mantteli tai satula eri ruskean (tan) sävyisillä yksilöillä.

VAKAVAT VIRHEET: Kannusten puuttuminen takaraajoista; keltaiset tai pyöreät, ulkonevat silmät.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

Kommentit: Jokaisen näistä virheistä tulee antaa voimakas palkintosijan alennus ulkomuoto arviossa.

Täysin puuttuvat kannukset on helppo huomata ja siten antaa palkintosija.

Se milloin silmät ovat liian keltaiset tai pyöreät ja ulkonevat, että se tulee arvostella vakavaksi virheeksi, on vaikeampaa. Tässä tulee tuomarin henkilökohtainen mielipide suureen merkitykseen, ja siitä tulee riski suuriin arvosteluvaihteluihin.

Nämä vakavat virheet eivät ole erityisen tavallisia rodussa. Suurin osa, joilla on kokemusta

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA



islanninlammaskoirista, tulisi nähdä selvästi, kun sellainen ilmenee.

Ilmeestä ei tule ystävällinen, älykäs ja iloinen, jos silmät ovat keltaiset. Ilme muuttuu myös pyöreiden,

ulkonevien silmien vuoksi. Tällöin koiralla voi olla ystävällinen, mutta ei älykäs ja iloinen ilme.

Näin pienessä kannassa, kuten islanninlammaskoira edustaa, täytyy käyttää tervettä järkeä arvostellessa vakavia virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

